

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 84. évfolyam, 15-16. szám | 2019. április 21-28. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Tartalmat adni
az ünnepnek

Szerteágazó
szeretetszolgálat
Gödöllőn

Jézus is
csapatjátékos volt

Gyere nyáron **Közzel!**

gregorián
énekes

billentyűs

Zene
komoly

pedálos
síp

Mandák-villa

Érték

Ima

együtt gondolkodás

pingpong
ritmus

csapatszellem
bibliaverseny

angyalkázás

foci

RÉSZLETEK A **KANTORKEPZO.LUTHERAN.HU** OLDALON.
JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: MÁJUS 31.
JELENTKEZÉS A TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMRA: JÚLIUS 31.

1. TANFOLYAM: JÚNIUS 27. – JÚLIUS 13.
2. TANFOLYAM: JÚLIUS 18. – AUGUSZTUS 3.
3. TANFOLYAM: AUGUSZTUS 6–22.
TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAM: AUGUSZTUS 25–28.

„Eszetekbe juttatom, testvéreim, az evangéliumot...”

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának húsvéti közös üzenete

Úton találja az Isten népét húsvét híre: Jézus az élők között jár! A feltámadott Úrral lehet tehát találkozni az úton, aki az úton levők útjának irányt, értelmet és célt ad, hogy ne csupán az út végéről legyen szó!

Húsvét evangéliuma azt önti a szívekbe, hitünkbe, értelmünkbe és keresztény kultúránkba, hogy Jézus feltámadása óta nem céltalanul bolyongunk az embervilág úttalan útjain, nem is a halálra készülődés folyik az úton, hanem Isten tervének megfelelően az embervilág útjának célja az élet lett! Ezért az élet felé haladók mindennapjait nem a panasz, nem a nézeteltérés, a veszekedés, a befelé fordultság, a mindenben csalódás és az ellenségeskedés tölti ki. Húsvét népe a hit, a remény és a szeretet útján jár, hogy örömét sugározza a szem, szeretetét szórja gazdagon a szív, az összetartozást fejezze ki a beszéd,

DR. VERES ANDRÁS püspök, elnök

(Magyar Katolikus Püspöki Konferencia)

STEINBACH JÓZSEF református püspök, elnök

és DR. FISCHL VILMOS főtitkár

(Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa)

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa
tagegyházainak vezetői:

DR. SZABÓ ISTVÁN református püspök,
a zsinat lelkeszi elnöke

KONDOR PÉTER evangélikus püspök

PAPP JÁNOS baptista egyházelnök

PATAKY ALBERT pünkösdi egyházelnök

DR. KHALED A. LÁSZLÓ metodista szuperintendens

építsen az irodalom, az élet értékéről tanúskodjék a művészet, a technika, a kutatás.

A keresztény élet útja tevékenység, mely fáradtsággal jár. Görröngyös is, amely betegséget, tehetetlenséget, magányt, sokszor céltalanságot is jelez. Kanyargós is, amely részben a változó világ, másrészt a körülmények és az emberi kapcsolatok között halad. De ha azt beragyogja az a derű, hogy Isten közelében fellelheti bárki ember voltának értékeit, értelmét és célját, akkor ez a derű a keresztény hit, értelem és kultúra forrásává válik. Így Jézus feltámadásának evangéliuma, jó híre az úton lévőket arra biztatja, hogy van célja az útnak, tehát lesz célbaérés!

Üljön hát Isten népe szép ünnepet húsvét hírével: Urunk feltámadott! Jézusunk él!

2019. húsvét

DR. FRANK HEGEDŰS anglikán esperes

(Szent Margit Anglikán/Episzkopális Egyház)

ARSENIOS KARDAMAKIS metropolita

(Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus

– Magyarországi Ortodox Exarchátus)

SZEVRJUK ANTON JURJEVICS püspök

(Orosz Ortodox Egyház Magyar Egyházmegyéje

– Moszkvai Patriarchátus)

SILUAN MÄNUILÄ püspök

(Magyarországi Román Ortodox Egyházmegye)

PANTELIĆ LUKIJAN püspök

(Budai Szerb Ortodox Egyházmegye)

KIRKOV VLADIMÍR elnök

(Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház)

Minden kedves olvasónknak áldott húsvétot kívánunk!

Az Evangélikus Élet szerkesztősége és a Luther Kiadó munkatársai

Gyermekvédelemtől idősellátásig

Tessedik Sámuel evangélikus lelkészről, a felvilágosodás korának híres pedagógusáról kapta a nevét a Gödöllőn Roszík Gábor evangélikus lelkész által 1991-ben létrehozott alapítvány. A szervezet keretében azóta széles körű diakóniai intézményrendszer jött létre. Ríportunkban a Tessedik Sámuel Evangélikus Szeretetszolgálatot mutatjuk be.

29. oldal

Tartalmat adni az ünnepnek

A hét utolsó vagy az első napjaként tekintünk a vasárnapra? Azt tekintjük fontosabbnak, hogy az Úr a hetedik napon pihent meg, vagy azt, hogy Krisztus a hét első napján támadt fel?

D. Szebik Imre nyugalmazott püspök cikkében a vasárnap teológiai háttéréről és az ünnep kínálta lelki többlet megtapasztalásának lehetőségeiről is ír.

32. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Vass Ágoston diák, konfirmandus – Szentendre. Édesanyám evangélikus, édesapám katolikus. Testvéreimmel együtt régebben a katolikus gyülekezetbe jártunk, de most itt, az evangélikus gyülekezetben készülök konfirmálni. Katolikus iskolába járok, osztályunkban egyedül én vagyok evangélikus. Osztálytársaim ezt tudják, ezért fontos számomra, hogy olyanok mutassam magam, amilyenek az egész közösségünket látni szeretnék.

Gyülekezetünk nagyon összeszokott, szerető és családias. Itt mindenki figyelemmel van a másira, közvetlenek vagyunk egymással. Nagyon szeretek idejárni, számomra szimpatikus ez a közösség. A hittanórákon megtanulhatjuk a vallás alapjait, amire fel tudjuk építeni a hitünket. Horváth-Hegyí Olivér lelkész úgy tart órát, hogy az személyes legyen, valamint figyel rá, hogy számunkra érthető és befogadható legyen az, ami ott elhangzik. Hittanon nemcsak magolunk, hanem kérdezhetünk is. Ez meghatározó számomra. Az istentiszteleten az úrvacsora és prédikáció nagyon fontos. Az igehirdetésben az evangéliumot a lelkész lefordítja a hétköznapi életünkre, ami segít abban, hogy ez alapján éljünk.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

A Megszállottak Ecuadorban is díjat kapott

Az ecuadori San Antonió-i nemzetközi filmfesztiválon is díjat nyert Pozsgai Zsolt reformációról szóló, *Megszállottak* című filmje – közölte a rendező a Magyar Távirati Irodával. Mint írta, a mezőnyben egyedüli magyar film nyolcvanöt ország kilencszáz alkotása közül bizonyult a legjobbnak. A díjat Magyarország ecuadori nagykövete vette át a március 25-i átadón.

Az alkotás, amely a hitújító Kálvin és a későbbi katolikus szent, Loyolai Ignác

találkozásáról szól, 2018-ban a Reformáció Emlékbizottság és a Médiaszolgáltató-támogató és Vagyonkezelő Alap támogatásával készült. Főbb szerepeit Szabó Máté, Lux Ádám, Nagy Nati, Fésűs Nelly, Árpá Attila, Janik László, Quintus Konrád és Orosz Csenge alakítja, operatőre Kovács Claudia volt. A film az elmúlt hónapokban több nemzetközi fesztiválon bizonyult a legjobbnak, így Monacóban, Zürichben, Kolkatában és Argentínában.

■ Forrás: MTI

ORATIO OECUMENICA

Urunk, Istenünk, te feltámasztottad Fiadat, és megtörted a halál erejét. Győzd le bennünk is mindazt, ami elválaszt tőled, ami megakadályozza, hogy teljesen rád bizzuk életünket. Tedd szívünket engedelmessé, amikor kéréseinkkel hozzád fordulunk.

Urunk, Jézusunk, dicsérünk az élet diadaláért a halál felett, a szeretet győzelméért a bűn, a kegyetlenség felett. Köszönjük, hogy minden hűsvét arról tanúskodik: nem a halálé az utolsó szó, hogy veled mi is újat kezdhetünk.

Szentlélek Isten, hálát adunk néked egyházadért, a világ keresztyén-ségéért, amely téged dicsér különböző nyelveken és különböző földrésze-ken. Könyörgünk az üldözött keresztyénekért a föld bármelyik pontján. Erősítsd hitüket, oltalmazd életüket. Adj nekünk igaz felelősséget szenvedő testvéreink iránt, hogy ne legyünk külömbösek.

Urunk, áldd meg gyülekezetünket, add, hogy jobban megismerjük igédből téged és hatalmadat. Segíts, hogy hiteles legyen életünk. Áldd meg a megkeresztelt gyermekeket, a konfirmációra készülöket. Ébressz hitet bennük, hogy ragaszkodjanak hozzád hűséggel.

Imádkozunk a családokért. Kicsinyekért és nagyokért. Az elváltakért, a csonka családokért. A nevelőszülőknél és állami gondozásban lévő gyermekekért. Több szeretetért, türelemért a házastársak között.

Imádkozunk a betegekért és a haldoklókért. Add, hogy feltámaszod örömhíre nekik is reménységet, erőforrást jelentsen a megpróbáltatásokban és a halállal szemben. Vigasztald a gyászolókat, hogy könnyeik és bánatuk benned oldódjon hálaadássá és bizakodássá.

Könyörgünk teremtett világunkért. Ébressz fel felelősségünket természeti kincseinkért. Add, hogy élhetőbb, igazságosabb világot hagyjunk gyermekeinkre.

Hallgass meg minket Jézus Krisztusért. Ámen.

Húsvét ünnepe – 1Kor 15,47–53

Egy szempillantás alatt – örök életre

Micsoda pillanat az, amikor valaki odabújik hozzánk, egészen közel, és a fülünkbe súgja a legnagyobb titkát! Ez a „titok” tán nem több, mint egy majdnem hétköznapi tapasztalat megerősítése, mégis átrendez bennünk mindent. Egy másodperc töredéke alatt borul a régi, és kezdődik az új. Összetörök, ami eddig volt, és győzelmesen elhelyezi alapjait bennem a gyökeresen új.

Ez nem a józan mérlegelés korszaka. Amolyan „mindent visz” erővel, robbanás-szerűen zuhan ránk az új világunk. Veszélyesek is lehetnek ezek a pillanatok, de nagy szükségünk van arra, hogy megérintsenek minket, és a váratlan, a minden porcikájában új elérje az életünket. Így érkezik a szín, a kedv és a lelkesedés. Ezen az úton talál meg minket a kimozdulás, az energia és a változás is. Így érkezik a gyógyulás csodája reménytelennek tűnő élethelyzetben is, akár a betegágyon is, amikor az orvos is feladja a tudományos józanságot, és csak azt tudja mondani: „Nem segíthet itt már más, mint a csoda.”

Mekkora öröm, micsoda boldogság az, amikor éppen ez válik valóra! Elmúlik egy elmúlhatatlan fájdalom. Megszűnik egy megszűnhetetlen teher. Elszáll egy addig mindent megkeserítő rossz érzés az életünkől úgy, hogy nem tudjuk megmagyarázni, mikor és miért következett be a nagy változás. Egyszer csak itt volt, „egy szempillantás” alatt.

Az igazán nagy dolgok nem igényelnek sok időt. Hosszú távra szóló döntéseink is inkább rövid idő alatt születnek meg, nem hónapokon át tartó vívódásban. Ezek pedig életre szólóan adnak lendületet, energiát és reménységet egy új cél megvalósításához, amelyet az érkezésekor aligha láthatunk meg a maga teljességében. Nem történik más, csak elér minket egy felszabadult érzés, és betölti testünket-lelkünket a megújulás valósága.

Húsvét ünnepén ezt a szempillantás alatti csodát, a legnagyobbat ünnepeljük. Berobban nehézkes, túlbonyolított földi létünkbe a maga ellenállhatatlan, gyógyító erejével a friss levegő. Nem könnyű hinni, hogy ami egy pillanat alatt leépül és összeroppan, az egyszer teljesen új formában és valóságban, csodálatos módon újjászületik.

Pál apostol nagyon jól ismeri a mi nehézségünket és földhözragadt gondolkodásunkat. Tudja azt is, hogy túlproblémázhatjuk a legszebb érkező ajándékot is, ha nem szabadul fel a lelkünk annak méltó fogadására. Ezért nem bocsátkozik sem okoskodásba, sem a bizonygatás komplexitásába, hanem csupán vallomást

tesz. Közel érkezik hozzánk, hogy a legnagyobb és legfontosabb titok ne maradjon távol tőlünk. Így szokott cselekedni az, aki Jézus közelségében megtapasztalhatta az ő személyességét és közvetlenségét. Számunkra így lehet valóság az, amit el is énekelünk az ünnepi órákban: „Feltámadt Krisztus, mennybe ment, / Még sincsen messze tőled.” És folytatjuk is lelkesen: „Úgy ébredj minden reggelen, / Hogy életed húsvét legyen.” (EÉ 225,4)

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

Egy kortárs teológus, Peres Imre két ókori idézetet állít egymás mellé, amikor ennek az igének a világát kutatja, és közelebb szeretné hozni hozzánk. Az egyik ókori görög hang így énekel: „Könnyek közt jöttem a világra, és könnyek közt halok meg egyszer, az egész életem olyan, mint egy könnytenger. Szegény emberi nemzetség, te gyenge és síró nép, alighogy világra jössz, máris semmivé válsz.” A másik a korai keresztény sírfelirat Bithyniából: „Nem arany, sem ezüst, hanem a csontok pihennek itt eltemetve, s várják a trombita szavát. A teremtő Isten műve nem felbomlás, hanem feltámadás!”

Ha sikerül ezt a második hitvallást meghallanunk és húsvét ünnepén valaki másnak titkosan a fülébe súgnunk, akkor biztosan és hitelesen szólhat az énekünk: „Örvendezzünk, vigadjunk, / Krisztus lett a vigaszunk! / Halleluja!” (EÉ 227) Mindez egy szempillantás alatt játszódik le, de örök életre szólóan tart a reménysége bennünk.

■ SZABÓ LAJOS

Imádkozzunk! *Jézus, aki egy titkos és észrevétlen pillanatban győzted le és semmisítetted meg a halált, ülted el szívünkben a hit csodáját! Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 21.) Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az, a régi elmúlt, és íme: új jött létre. 2Kor 5,17 (Ézs 45,9; Mk 16,1–8; 1Kor 15,1–11; Mt 28,1–10) Legnagyobb kérdésünk: hogyan lehetünk újjá? Hogyan szabadulhatnánk meg a bennünket terhelő múlttól, bűneinktől? Húsvét ünnepe adja meg a választ: Jézus halálával együtt halálba kell adnunk életünket, elképzeléseinket, terveinket. Tudnunk kell, hogy mindenről le kell mondanunk; mert a régiak elmúlnak. De ez egy lehetőség, mert Isten kegyelméből új életet kezdhetünk. Nemcsak elmúlik az élet, a régi, hanem Isten, a Teremtő új munkához lát: Jézust kihozza a sírból, minket is megújít bűneink bocsánata által új és örök életre; végül pusztuló világunkat is újjáteremti.

Hétfő (április 22.) Békeség nektek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket. Jn 20,21 (Ézs 2,2,4; Lk 24,13–35; 1Kor 15,50–58; Mt 28,11–20) Jézus feltámadt a halálból, de ezzel nem fejeződik be a történet. Itt kezdődik a mi küldetésünk. Az Atya elküldte a Fiát, hogy megváltson, megszerezze bűneink bocsánatát. Most a Fiú küld minket, hogy adjuk tovább, legyünk a béke követői. Hirdessük a bűnbocsánatot. Leginkább azzal tegyük ezt, hogy elmondjuk haragosunknak, hogy megbocsátunk neki. Nem akarunk úgy a sírba kerülni, hogy rendezetlen ügyeink vannak testvérünkkel, egy rokonnal vagy munkatárssal. Mert Jézus ezzel a mandátummal küldött el bennünket családjunkba, gyülekezetünkbe, munkahelyünkre.

Kedd (április 23.) Bizony igazságot szolgáltat népének az Úr, megkönyörül szolgálín. 5Móz 32,36 (Lk 18,8; Jn 20,1–10; Róm 12,1–8) Egyrészt alapvető szükségletünk az igazság iránti igény. Másrészt az egyik legnagyobb kísértésünk, hogy vitás kérdésekben csak nekünk van igazunk. Akkor számíthatunk arra, hogy Isten igazságot szolgáltat nekünk, ha hajlandóak vagyunk meghajolni előtte, elismerni, hogy nincs saját igazságunk, hanem csak Jézusnak van igaza. Óriási erőforrás egy családban is, ha férj és feleség együtt tudnak térdet hajtani Jézus előtt; nem a saját igazukat hajtogatják, s viszik esetleg törésre a dolgot, hanem Uruktól várják a vezetést, tőle tudnak bocsánatot kérni, s általa tudják elfogadni, hogy a másik tanácsa, elképzelése lehet, hogy jobb, kreatívabb, mint az övék. S ennek a harmóniának az átélése is lehet az Úr könyörületének a jele.

Szerda (április 24.) De én rád tekintek, én Uram, Uram! Hozzád menekülök, ne vedd el életemet! Zsolt 141,8 (Jn 20,20; Jn 20,11–18; Róm 12,9–13). „Senki más nem segíthet rajtam, mint Isten” – vallotta egy fiatalember, amikor kétségbeesetten keresett

meg. Kábítószer-használat után teljesen szét volt esve, napokon keresztül nem tudott aludni, s rettegett a megsemmisüléstől. Együtt tudtunk beszélgetni az evangéliumról, imádkozni. Beszélni kellett arról, hogy miért tekinthetünk fel Jézusra még most is. Másnap már jobban érezte magát... Ilyen kilátástalan helyzetben nincs más. Nem tekinthetünk fel pénzzel, hatalommal rendelkező emberekre. Csak az univerzum királyára, aki még a halált is legyőzte! Halleluja!

Csütörtök (április 25.) Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki megáldott minket mennyei világának minden lelki áldásával Krisztusban. Ef 1,3 (Zsolt 90,14; Jn 21,1–14; Róm 12,14–21) A gyászoló férj fájdalmasan mondta el, hogy nyugdíjas éveikre tekintve milyen gonddal készítették el feleségével a kis nyaralót a Balaton partján, berendezték, autót vettek, hogy hol itt, hol ott élvezhessék a pihenés éveit. „Semmit sem ér az egész!” – tört ki belőle. A földi áldás gyorsabban vész el, mint gondoljuk. A lelki áldás az Isten kegyelme, amellyel elkészíti, berendezzi a mennyei otthont; és a bűnbocsánat, amellyel megtisztít, alkalmassá tesz arra, hogy ott élhessünk vele örökké.

Péntek (április 26.) Így szól az Úr: Miért adnátok pénzt azért, ami nem kenyér, fáradozásotok jutalmát olyanért, amivel nem lehet jóllakni? Hallgassatok rám, és finomat ehettek! Ézs 55,2 (Jn 6,27; Lk 24,36–47; Róm13,1–7) Nagyon érzékeny téma: mire adunk pénzt? S miért szól bele az Isten? Alapvetően minden az Úr: mi magunk is, keresményünk is. Itt mégis olyan szépen, szívre hatóan beszél hozzánk Ézsaiás: lásd be, hogy mibe érdemes befektetni. Biztosan érezted már, hogy nincs jóllakás, beteljesedés pénz, vagyontárgyak szintjén. Ezek a dolgok nem is ezt a célt szolgálják, hanem hogy általuk Isten országának javát munkáljuk. Isten országának javai képesek meglepőedést adni!

Szombat (április 27.) Jézus mondja: Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, csak én általam. Jn 14,6 (Ezsd 8,21; Lk 24,1–12; Róm 13,8–14) Korunk jellemzője a relativizálás. Mindegy, miben hiszünk, mindegy, milyen vallást követünk, minden út a mennybe vezet. Jézus ma is világossá teszi: csak az ő váltságáldála teszi lehetővé az üdvösséget. Csak általa, vele lehet Isten országába eljutni. Nem alkalmas út az Atyához a hinduk, mohamedánok, ezoterikusok stb. által kijelölt vagy sejtett út. De Jézus nekik is, nekünk is felajánlja magát, hogy utunk lesz és életünk.

■ BARANKA GYÖRGY

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Húsvét 2. napja – Róm 4,16–25

A mégsem lehetetlen küldetés

Amikor Isten azt kívánja tőlünk, hogy higgyük a halálból való feltámadást, mégpedig az *Apostoli hitvallás* szavaival „a test feltámadását”, akkor hatalmas dolgot kér. Igazi kihívás ez. Pál apostol Ábrahámot és Sárát állítja elénk, akik igen későn, jóval a biológiailag szokásos életkort átlépve lettek szülők. Akkor, amikor már legmerészebb álmaikban sem hitették, hogy ez lehetséges. Akkor, amikor az újra és újra felélesztett reményük teljesen elfogyott.

előttünk. Könnyebb lenne rendszeresen jót tenni s kegyes életet élni, mint hinni a felfoghatatlant. Igazi húsvéti kihívás ez.

Mert a halálról egy közvetlen tapasztalatunk van: hogy átléphetetlen választóvonal az élők és a halottak között. Az élet véges, és aki egyszer átlépte azt a határt, az nem jön vissza úgy az élők közé, ahogy előtte volt. Egyetlen dolog lehet végtelen – ezt mindenki átélhette, aki már gyászolt: ez a kapcsolat. A kapcsolat ember és ember között, a kötődés nem szűnik meg a halállal. Akár szeretet, akár harag vagy neheztelés kötött össze két embert, akár egyfajta ambivalens keveréke a kettőnek, a kötődés még évekkel, évtizedekkel az egyik fél halála után is lehet nagyon erős.

Elszakíthatatlan kapcsolat. Ha ez így van ember és ember között, akkor még inkább így lehet Isten és ember között. A kötetlek, a szeretet, a bizalom, a figyelem Isten oldaláról soha el nem fogy. Nem függ tőlünk, s a halál után is elszakíthatatlan kapcsolatban maradunk vele. Hogy ez pontosan hogy történik, arról semmit nem tudunk. Hogyan lesz testünk? Milyen formában fogunk tudni erről a kapcsolatról? Minderről semmi biztosat nem tudunk. A Jézus feltámadásáról szóló evangéliumi beszámolók sem adnak egyértelmű támpontot, hiszen Jézus egyik alkalommal a zárt ajtón át is megjelent a tanítványoknak, de amikor Tamás bizonyítékként meg akarta érinteni Jézus sebeit, akkor az is lehetséges volt. Ez az ellentmondás ésszel felfoghatatlan. Itt az értelem határa.

Mégis van egy feloldás: a feltámadott Jézus mindent megtett azért, hogy kapcsolatban maradhasson szeretett tanítványaival. Mindent megtett, hogy ne érezzék magukat egyedül akkor, amikor a legnagyobb szükségük volt támaszra és vigasztalásra.

Isten mindent megtesz azért, hogy halálon innen és túl is kapcsolatba kerülhessen velünk. Nem is biztos, hogy ez akkor a nehezebb, amikor már meghaltunk. Életünkben is rengeteg akadály, figyelemelterelő esemény van, amelynek ellenére újra és újra megmutatja nekünk magát. Ebben bízhatunk, ez bátoríthat bennünket, amikor a halál félelemmel tölt el bennünket, és úgy érezzük, kicsi a hitünk. Tőle sem halál, sem élet nem választhat el, de még a saját hitetlenségünk sem.

■ DÁVID ADÉL

Bár ritka, de ma már tudjuk, hogy a késői gyermekáldás is a lehetséges határain belül van, még ha ritkán fordul is elő. Így Ábrahám és Sára hite lehet bátorítás számunkra, de ha azt akarjuk hinni, hogy sem a halál, sem az élet Istentől el nem választhat bennünket, akkor még erősebb hitre és reménységre van szükségünk, mint Ábrahámé és Sáráé volt.

Hinni a felfoghatatlant. Amikor Lutherral együtt valljuk, hogy egyedül hit által lehet Istenhez utunk, s hogy nem szükségesek a jócselekedetek, akkor igazából nagyon komoly elvárás van

Imádkozzunk! *Istenem, amikor a halálra gondolok, elszorul a torokom. Szeretek élni, és megijeszt, hogy ennek egyszer vége lesz. Az is félelmetes, hogy szinte semmi biztosat nem tudok arról, mi vár rám. Köszönöm, hogy egy dolog mégis biztos, mert te magad ígérted meg: hogy te velem vagy mindennap a világ végezetéig. Életem minden napján és azután is. Ámen.*

Jézussal találkozni

Huszonnyolcadik evangélikus hittanverseny

Ez évben is megrendezte egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztálya az országos hittanversenyt. Ez alkalommal kétfordulós volt a versengés; a megyei fordulón több mint háromezren, míg az országos fordulón több mint négyszázan vettek részt. Az „...én vagyok” mottóval meghirdetett rendezvény Jézus életét helyezte a középpontba.

„Nézzétek meg a kezeimet és a lábaimat, hogy valóban én vagyok!” (Lk 24,39) – Jézus maga mutatkozott be így feltámadása után a tanítványoknak. A verseny szervezői szerették volna, ha a jövő nemzedéke is találkozik a történeteken keresztül Jézus Krisztussal.

A versenyzők négy korosztályra bontva adtak számot tudásukról; minden gyülekezetből és evangélikus iskolából négyfős csapatok indultak. Istennek hála, a résztvevők száma évről évre növekszik – a Somogy-Zalai Egyházmegyében elérte a háromszáz főt.

Az első – egyházmegyei – forduló március 9-én zajlott. Tizenhét egyházmegyében mutathatták meg a tudásukat a csapatok. Több helyszínen a verseny mellett gyermeknapra és színes programokkal is készültek a szervezők.

A második – országos – fordulónak március 30-án az Evangélikus Hittudományi Egyetem és a zuglói evangélikus templom adott helyet. Ebben a fordulóban az egyházmegyékben első helyezést elért csapatok jutottak be. Több mint félezer résztvevővel indult az alkalom. A hittanverseny és gyermeknap célja, hogy az ország minden pontjáról Budapestre érkezők megélhessék a közösség örömeit, átélhessék Isten közelségét és szeretetét. A zuglói templom teljesen megtelt a versenyzőkkel és kísérőkkel, s a verseny helyszínét, a hittudományi egyetem épületét is egész nap a gyermekek népesítették be.

A nap a Mandák Band koncertjével kezdődött, és Németh Kitti lelkészjelölt áhítatával folytatódott. A jelenlévőket a gyülekezeti és missziói osztály gyermek- és ifjúsági referense, a rendezvény főszervezője, Mrkva Renáta köszöntötte.

A csapatoknak nyolc állomáson kellett összemérniük a tudásukat, de a programokat úgy állították össze a szervezők, hogy a versenyzők és a gyermeknap résztvevői számára minden élmény és jutalom legyen.

Rengeteg lehetőség várta a jelenlévőket. Focizhattak, csocsózhattak, arcot festethettek, fotófal segítségével fényképeket készíthettek, illetve társasjátékoz-

A huszonnyolcadik országos evangélikus hittanverseny helyezettjei

1–2. osztályosok

1. (megosztva): a Reményik Sándor Általános Iskola (Szombathely) és a Bakonytamási Evangélikus Egyházközség csapata
2. Soltvadkerti Evangélikus Egyházközség
3. Hunyadi János Evangélikus Általános Iskola (Sopron)

3–4. osztályosok

1. Filadelfia Evangélikus Egyházközség (Nyírtelek)
2. Péterfy Sándor Evangélikus Általános Iskola (Győr)
3. Sárvári Evangélikus Egyházközség

5–6. osztályosok

1. Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium (Sopron)
2. Székács József Általános Iskola (Orosháza)
3. Budavári Evangélikus Egyházközség

7–8. osztályosok

1. Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola (Pápa)
2. Kecskeméti Evangélikus Egyházközség
3. Szolnoki Evangélikus Egyházközség

hattak. A Kemeneshögyész–Magyargencsi Társult Evangélikus Egyházközség és a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekéért Egyesület (KÖ-SZI) csapata egész napos kézműves-foglalkozásra kínált lehetőséget, Tóth Gábor pedig *Az alkalmazkodás mesterei* címmel tartott különleges előadást: a gyermekek testközelből ismerkedhettek meg a mezei egérrel, a görénnyel, a rókával, a borzzal és a házi kutyával. Délben a rajzpályázat eredményhirdetése is sikeresen lezajlott –

a zsűri hatszázötven alkotásból választotta ki a legjobb műveket kilenc kategóriában.

A délután folyamán Kelle Botond bűvész nyugözött le kicsiket és nagyokat egyaránt, majd énekkel és zenével a Lift! zenekar dicsőítette Istent. Az együttlét eredményhirdetéssel, imádsággal és áldással zárult.

A rendezvény előkészítését a gyülekezeti és missziói osztály részéről Mrkva Renáta és Péterné Mestery Rita végezte.

■ E. É.

FOTÓK: LUKES PETRA, ZSARNAI KRISZTIÁN

Hazánkban járt Antje Jackelén svéd érsek

A budapesti svéd nagykövetség meghívására hazánkba látogatott a Svéd Evangélikus Egyház érseke, Antje Jackelén. Érkezésének napján, március 29-én a Magyarországi Evangélikus Egyház vendégeként az Evangélikus Országos Múzeumban Fabiny Tamás elnök-püspök vezetésével megtekintette a tárlatot és annak becses kincsét, Luther Márton végrendeletét.

Fabiny Tamás, Antje Jackelén, Jakob Wirén és Anna Hjålm az evangélikus múzeumban

Antje Jackelén 2014 óta a svéd egyház érseke, korábban a Lundi Egyházközség püspökeként szolgált, 2001 és 2007 között pedig a chicagói teológiai fakultás professzora volt a rendszeres teológiai, illetve a vallás- és természettudományi tanszéken. Az érsek kíséretében Magyarországra látogatott Jakob Wirén érseki teológiai titkár, rendszeres teológus, valamint Anna Hjålm, aki a svéd egyház által létrehozott *Szomszédaink világa* elnevezésű vallásközi program igazgatója is.

Az Evangélikus Országos Múzeumban többek között Hubert Gabriella, az Evangélikus Gyűjtemények igazgatója, Harmati Béla László múzeumvezető, Cselovszkyné dr. Tarr Klára, az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának vezetője, valamint Balicza Klára külügyi referens fogadta a vendégeket, és tájékoztatta őket munkaterületéről. Ezután Fabiny Tamás tartott szubjektív múzeumvezetést (*képünkön*).

Az elnök-püspök olyan fontos tárgyat emelt ki a gyűjteményből, amelyek a

Magyarországi Evangélikus Egyház életének meghatározó értékei, valamint olyan egyháztörténetileg fontos eseményekre hívta fel a figyelmet, amelyek a svéd vendégek számára is érdekesek lehetnek. Így bemutatta azt a zenélő képet is, amelyen Gusztáv Adolf svéd király is látható.

Az érsek és kísérete ezután megtekintették a Deák téri evangélikus templomot, majd átsétáltak az Insula Lutherana másik fontos intézményébe, a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba, ahol megismerkedtek az iskola történetével.

Késő délután az Evangélikus Hit tudományi Egyetemen teológiai szimpóziumon vett részt a svéd delegáció. Köszöntőjében Csepregi Zoltán rektor kitért a hazai evangélikusság számára igen fontos északi kapcsolatokra. Fabiny Tamás is méltatta a korábbi együttműködések, kiemelve olyan meghatározó személyeket, mint Nathan Söderblom Nobel-békedíjas uppsalai érsek, aki Magyarországon is meghonosította a nyak-

ba akasztott püspöki kereszt viselését. Szólt Ordass Lajos püspök, valamint Hafenschér Károly lelkes munkásságáról is, akik a 20. században ápták a magyar-svéd egyházi kapcsolatokat.

A püspök felhívta a figyelmet arra, hogy a megosztott Európában mennyire fontos a tudatos egyházi szerepvállalás, hogy – a Lutheránus Világszövetség stratégiájának szavaival élve – szenvedéllyel tudjunk működni az egyházban, de a világ irányába is. Beszédét az elnök-püspök – egy Söderblomhoz kapcsolódó anekdota nyomán – azzal zárta: „Európában szükség van a papok, léviták – tanítók – korszaka után az irgalmas samaritánusok szolgálatára.”

Antje Jackelén érsek szimpóziumon elmondott előadása *A reziliencia (ellenállási képesség) – Együttélés és remény teológiájának szükségességéről* címet viselte. Szólt arról, hogy a világ országaiban *p* betűvel kezdődő „mérgező koktél” összetevői: a polarizáció, a populizmus, a protekcionizmus, a posztigazság és a patriarkalitás. Elemezte mindegyik összetevő negatív hatásait, majd kitért arra, hogy ezzel szemben az evangélikus teológia milyen kettősségekkel számol (például: kettős kormányzás, törvény és evangélium, igaz és bűnös ember, rejtőzködő és önmagát kinyilatkoztató Isten, Isten és emberek előtt való megállás, a dicsőség és a kereszt teológiája, és így tovább), amelyek nemcsak az ökumenikus közösséget gazdagíthatják dialektikájukkal, de ellenszerei lehetnek a világban terjesztett negatív *p*-knek is.

Az érseki előadás után a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházközségének felügyelője, Fábri György tartott referátumot *Az egyházak szerepe a megosztott Európában* címmel. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem docense részletes statisztikai adatok alapján – egyebek mellett – a tolerancia, a szociális és morális kérdésekhez való eltérő viszonyulás hátterét elemezte. Az előadások után hozzászólásokra is volt lehetőség, végül az eszmecsere közös imádsággal zárult.

■ H.-B. Zs.

Számvetés az Északi Egyházkerületben

Dunakeszin tartotta tavaszi közgyűlését április 5-én az Északi Evangélikus Egyházkerület, és az éves jelentések nyomán kialakult élénk eszmecsere mellett ismerkedett a missziói típusú gyülekezet jelenével. Az egyházkerület vezető testülete országos egyházi kérdésekről is tájékoztatást kapott.

Éves jelentésének teológiai alapvetésében Fabiny Tamás püspök a heidelbergi disputáció nyomán a kereszt teológiáját állította szembe a dicsőség teológiájával. A hittudományi egyetemet felügyelő püspökként kiemelte a teológusokkal és a teológiai oktatókkal való folyamatos, intenzív kapcsolattartás fontosságát, továbbá a jelenlévők figyelmébe ajánlotta a megújult gyülekezetimunkatárs-képzést és a „kései elhívású lelkészképzés” lehetőségét. Öröndetes tényként ismertette az elmúlt év három ordinációját és két parókusi vizsgáját – 2019-ben négy újabb ordinációra kerülhet sor az egyházkerületben.

Az elnök-püspöki feladat és a korábbi felelősségi körök (sajtó, külkapcsolatok) mellett Fabiny Tamás új területként gondolja az egyházzenei és gyűjteményi munkaágot, valamint a lelkésztoábbképzés

zés területét. Külföldi útjai közül kiemelte az új keletű nigériai diakóniai kapcsolatot, és beszámolt ott szerzett személyes tapasztalatairól. Az állami kapcsolatfelvétel nyomán tizenkilencmillió további támogatásra is lehetőség nyílt, amely kiegészíti az evangélikus gyűjtések eredményét.

Fabri György egyházkerületi felügyelő a jelentésében az „500+” tapasztalatait elemezte. A tisztújítás kapcsán örömmel említette az új szolgálattelvőket, a több kiemelt pozícióba került északi jelöltet – ugyanakkor jelezte aggodalmát a törvényi előírások hiányos betartása miatt. A gazdasági önállóság felé vezető úton a fenntartó egyháztagok arányának növelését és a „nagyobb” összegű személyes vállalat emelte ki a teológiai alapok és a szolidaritás vállalása mellett. Beszámolt az evangélikus iskolákban végzett hitmegélelési kutatás eredményeiről, amely többek

közt visszaigazolja a stabil iskolalelkészi szolgálat fontosságát.

Az élénk reflexiók közt elsősorban a lelkesi szolgálat folyamatosságának biztosítása (nyugdíjkorhatár-emelés), az anyagi felelősségvállalás és a jövő zálogát jelentő gyermek- és ifjúsági munka megerősítése volt hangsúlyos.

Az egyházkerületi tisztségviselők jelentéseinek sorában dr. Nagy Norbert egyházkerületi ügyész az elmúlt év ügyeivel kapcsolatban hosszabb távú következtetéseket is megfogalmazott, és felajánlotta támogató segítségét, jogi kérdésekben az előzetes konzultáció lehetőségét. Az evangelizációs és missziói felelősnek, Szlaukó Orsolya ceglédi lelkésznek a jelentésében a május 11-én Cegléden tartandó északi egyházkerületi napra való hívogatás volt hangsúlyos. Az eseményre való jelentkezési felület hamarosan megnyílik.

Bak Péter, a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat kerületi felelőse a kiküldött tényszerű beszámolót kiegészítve hívott a szolidaritás vállalásában kifejezhető szemléletváltásra. A hozzászólók követendő példákat is megfogalmaztak néhány egyházmegyéből.

Az általános tisztújítás utolsó feladataiként néhány igazgatótanácsi küldött megválasztására is sor került. (A választás lebonyolítását Csengeri Tamás jelölőbizottsági tag vállalta magára.)

■ PAP KINGA MARIJATTA

Államtitkár az elnök-püspöknél

Egyházunk elnök-püspöke, dr. Fabiny Tamás az Északi Egyházkerület székházában fogadta Menczer Tamást, a Külgazdasági és Külügyminisztérium tájé-

koztatásért és Magyarország nemzetközi megjelenítéséért felelős államtitkárát (képünkön középen). A találkozón részt vett Bacsoni Dorottya főosztályveze-

tő és Kovács Endre kabinetfőnök, politikai főtanácsadó; egyházunk részéről Cselovszkyné dr. Tarr Klára, az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának vezetője volt jelen.

A megbeszélésen áttekintették a Magyarországi Evangélikus Egyház külkapcsolatait: a különböző világszervezetekben vállalt szerepüket és a kétoldalú együttműködések, valamint a határon túli magyarok között végzett munkát. A püspök beszámolt egyházunk iraki és a nigériai üldözött keresztények között végzett szolgálatáról. Az államtitkár felajánlotta, hogy a kormányzat szükség esetén segítséget ad a ki- és beutazások szervezésében. A tárgyaláson szó esett egy öszre tervezett nemzetközi konferenciáról, amelyre egyházi újságírók kapnak majd meghívást.

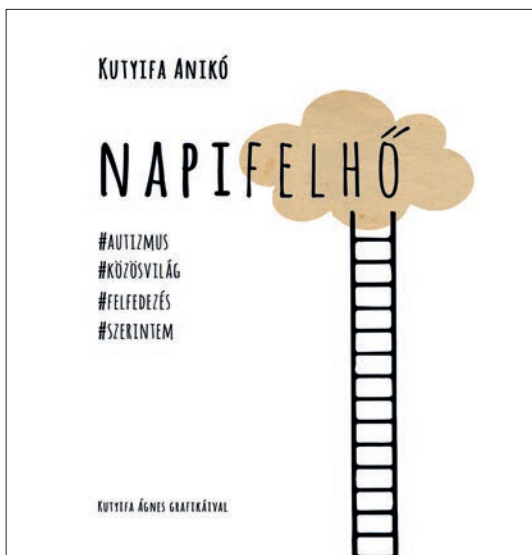
■ CSÜRY CSABA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Luther a könyvfesztiválon

Számos új kiadvánnyal és pódiumbeszélgetésekkel lesz jelen egyházunk Luther Kiadója a világszerte jegyzett könyves fórumon, a huszonhatodik budapesti nemzetközi könyvfesztiválon. A Millenárison április 25–28. között az evangélikus szervezők három alkalommal is várják az érdeklődőket kerekasztal-beszélgetésre.

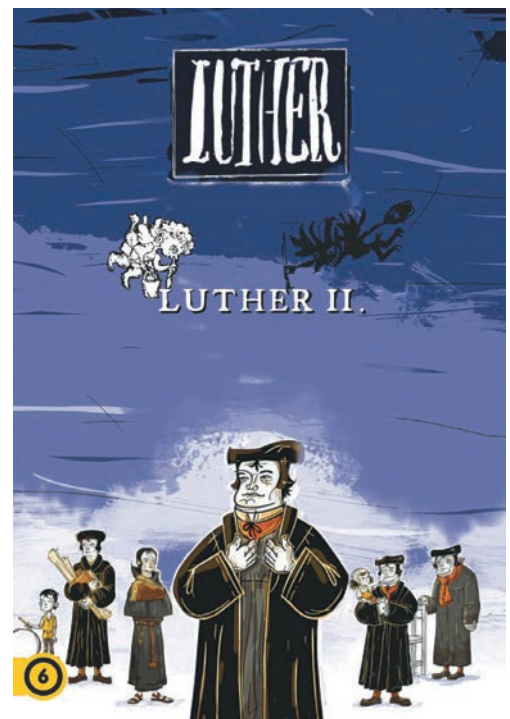

Elsőként az oktatásügy, azon belül is a hátrányos helyzetű tanulók segítése lesz a téma. Április 26-án, pénteken 15 órakor mutatják be – a Luther Kiadó szervezésében – az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet gondozásában napvilágot látott, *Utak és hidak – Esélyteremtés együttműködésben a családokkal* című módszertani kézi-

könyvet. A kötetről és a témáról a könyv alkotószervezője, dr. Tratnyek Magdolna és lektora, Kópatakiné Mészáros Mária oktatáskutató beszélget az emeleti Kner Imre teremben.

Még ugyanaznap 16 órától a kiadó Luther Mártonnal kapcsolatos kiadványai közül kerül teretükre néhány. A *Luther Válogatott Művei* címet viselő sorozatról a moderátor, dr. Fabiny Tamás püspök dr. Csepregi Zoltán egyháztörténész-professzort, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorát és Márton László fordítót kérdezi. A beszélgetés második felében a reformátor életét bemutató rajzfilmsorozat és a minap megjelent képregény lesz a téma. Az érdeklődők Richly Zsolt rendezővel, a projekt művészeti vezetőjével beszélgethetnek

Másnap – ugyancsak a Kner Imre teremben – a diakónia jegyében vehetnek részt az érdeklődők könyvbemutatóval egybekötött pódiumbeszélgetéseken. Nemrégiben jelent meg a Luther Kiadó gondozásában Kutyifa Anikó *Napi felhő* című könyve. A gyógypedagógus szerző a munkája során megismert, autizmussal élő gyerekek történeteit tárja az olvasók elé. A témáról a szerző Havasi Ágnes egyetemi oktatóval, a könyv szakmai lektorával beszélget 10 órától.

A délelőtt folytatásaként az idén posztumusz Magyar Örökség díjat kapott Sztehlo Gábor evangélikus lelkész gyermekmentő munkájáról esik szó. Mint ismeretes, a második világháború ideje alatt a néhai lelkész legalább kétezer zsidó származású embert, köztük mintegy ezerhatszáz gyermeket mentett meg. Nekik állítottak emléket a visszaemlékezők a *Sztehlo-gyerekek voltunk* című könyvben. A kötetről a két szerkesztő, András Andor és Laborczy Dóra beszélget.

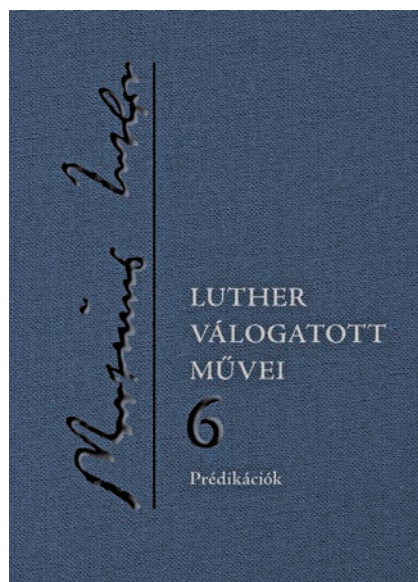
■ - BZS -

26. budapesti nemzetközi könyvfesztivál, április 25–28.

Megnyitó:
április 25., 15 óra.

Nyitvatartás:
április 25.: 12–19;
április 26.: 10–19;
április 27.: 10–20;
április 28.: 10–19 óra.

Helyszín:
Millenáris, 1024 Budapest,
Kis Rókus u. 16–20.
A belépés ingyenes.

Együtt daloltak dicséretet

Tizenkét énekkar az evangélikus diákkórusok országos találkozásán

Mire lehet büszke egy iskola a tanulmányi és versenyeredményeken kívül? Például arra, ha a diákság és a tanárok közössége az istentiszteleti és ünnepi alkalmakon együtt zengi az énekeket. Mert ez mostanában nem természetes. Mitől evangélikus egy ilyen alkalom? Ha korálok csendülnek föl a lelkekben és a torkokban. Mi tartja össze a kórusokat? Természetesen a közösséghez tartozás és az együtt muzsikálás felszabadító öröme. És persze nagyszerű az a lehetőség, hogy minden évben egy másik evangélikus iskola kórusához is elutazhatnak. Nyíregyháza, Sopron, Békéscsaba és Budapest után idén Szombathelyen tartották április 5–7. között az evangélikus diákkórusok országos találkozásját, az EDOT-ot – közel félezer diák részvételével.

„A zene kitűnő nevelő, mely az embereket békésebbé, szelídebbé, erkölcsösebbé és okosabbá teszi. Aki ért a művészethez, rendszerint jóra hajló ember” – mondta Luther Márton. Egyházunk büszke lehet ének-zene tanáira, mert iskoláinkra jellemző a virágzó kórusélet. Az Evangélikus Pedagógiai Intézet igazgatója, Majorosné Lasányi Ágnes folytatja és lelkesen támogatja a 2004 óta élő szép hagyományt: minden esztendőben összehívja az evangélikus iskolák kórusait, hogy együtt zengjen az énekelt imádság. Az énekkarok pedig évről évre nagy örömmel készülnek ezekre az alkalmakra.

Először adott otthont az evangélikus diákkórusok országos találkozásának a Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Művészeti Iskola, illetőleg a Szombathelyi Evangélikus Egyházközség. A gyülekezet lelkészei – Gregersen-Labossa György és Torma-Hasza Mónika – a szervezésben és a lebonyolításban is nagy erővel segítettek, bevonva a gyülekezet női és férfikörét, fiatalágát, minden elérhető tagját. Az iskola tanárai, diákjai és dolgozói Németh Mónika igazgatóhelyettes és Borsos Beatrix ének-zene tanár vezetésével pedig az iskolai helyszínt öltöztették ünneplőbe, és támogatták, segítettek az összes kórust, lesve a kéréseket, kívánságokat. Szeretet vette körbe a kórustalálkozót minden helyszínen.

A találkozó nyitóestjén a Reményik-iskola ének-kara lépett a közönség elé Borsos Beatrix vezetésével, másnap pedig további tizenegy evangélikus iskola

kórusa énekelt az evangélikus templomban. Szombaton a kezdőhítatot Ihász Beatrix, a Soproni Egyházmegye eszperese tartotta, délután pedig Gregersen-Labossa György köszöntötte igével és

Kendeh Gusztávné, a keszthelyi Helikon kórus karnagya és dr. Ecsedi Zsuzsanna, az Evangélikus Kántorképző Intézet tudományos munkatársa.

Összesen hét kórus vállalkozott a megmérettetésre, közülük három – a békéscsabai Arrisus ifjúsági vegyes kar (karnagya Kutyejnő Ablonczy Katalin), a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium ifjúsági vegyes kara (karnagya Stargl Szilvia) és a Deák Téri Evangélikus Gimnázium vegyes kara (karnagya Bence Gábor) – kapott „A” kategóriában arany minősítést, illetve diplomát. Az ünnepélyes eredményhirdetés után a zsűri tagjai szívesen adtak tanácsot az őket felkéréső kórusvezetőknek.

FOTÓ: BARCSAY ZSOMBOR

néhány helyi érdekesség bemutatásával a kórusokat.

A találkozó egyben *Éneklő ifjúság* országos minősítő hangverseny is volt, így az énekkarok minősítést kérhettek két kategóriában. (Az „A” kategória nehezebb, a „B” kategória könnyebb feltételeket szab.) Az elhangzott műsorokat neves egyházzenei szakemberekből álló zsűri értékelt. Elnöke Oláh Gábor, a KÓTA (Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége) Egyházzenei Bizottságának elnöke volt, tagjai pedig

A szombati nap zárásaként a résztvevők három program közül választhattak: táncházba mehettek, karaokeesten szórakozhattak, vagy a helyi cserkészek által kiépített túraútvonalat járhatták végig. Vasárnap a kórustagok sétáltak egyet Szombathelyen, majd a jáki templommal ismerkedtek meg, ahol – a kórustalálkozó méltó zárásaként – együtt énekelték el a középkori falak között a *Laudate omnes gentes* imádságot, átélve az EDOT lényegét: Együtt Dicséretet dalolni Istennek.

■ KUTYEJNŐ ABLONCZY KATALIN

Christus ist auferstanden! Was machen wir?

Es ist Ostern. Die Fastenzeit haben wir gerade hinter uns gelassen. Es war eine Zeit im Kirchenjahr, die als Vorbereitung auf Ostern bestens für Einkehr und Besinnung geeignet ist. Eine Zeit zu überlegen, was wirklich wichtig ist im Leben; eine Zeit, den Rest loszulassen und neue Kraft für künftige Herausforderungen zu schöpfen. Diese Haltung kann sich freilich im Verborgenen entwickeln, kann aber auch ganz sichtbar, sogar beispielhaft für andere werden. Auch herkömmliche Gewohnheiten und Bräuche können dabei eine Rolle spielen, die diesen Wochen einen persönlichen Charakter verleihen.

Es ist Ostern – das erfüllt uns mit Freude. Der Alltag holt uns oft ein, die familiären und gesellschaftlichen Herausforderungen machen keine Pause, wir können trotzdem bewusst und ungestört feiern. Bereits der Karfreitag, der vor einigen Jahren als gesetzlicher Feiertag in Ungarn eingeführt wurde, gewährt uns die Gelegenheit zur Konzentration in Familie und Kirche auf das Leiden und den Tod Jesu Christi und natürlich auf seine Auferstehung am Ostersonntag. Wie wertvoll diese Feiertage sind, können wir erst dann richtig erfassen, wenn wir ein wenig über die Grenzen hinaus schauen. Denn gerade als Auftakt der Passionszeit ist unsere Nachbarkirche, die Evangelische Kirche A.B. in Österreich in das Rampenlicht der Öffentlichkeit geraten. Sie erlebten etwas, was schon lange nicht mehr geschah: Ein kirchlicher Feiertag, ausgerechnet der Karfreitag, der eine essenzielle Bedeutung für unseren christlichen Glauben und für unser Gemeindeleben hat, wurde zum Gegenstand politischer, gesellschaftlicher, europarechtlicher und religiöser Auseinandersetzungen und Interessenkonflikten. Aus einem gesetzlichen Feiertag wurde nun ein „persönlicher Feiertag“, der auf Kosten des Urlaubs genommen werden kann. Anders also, als in Ungarn, wo der Karfreitag vor einigen Jahren als gesetzlicher Feiertag eingeführt wurde, was uns

leichter macht, den Gedenktag unserer Erlösung durch Jesus Christus als Gemeinschaft feiern, denn dies gehört als evangelischen Christen zu unserer Identität, für die wir dankbar sind.

Luther formuliert dies sehr eindrücklich im Kleinen Katechismus: „*Ich glaube, daß Jesus Christus, [...] mich verloren und verdammten Menschen erlöst hat, erworben, gewonnen von allen Sünden, vom Tode und*

FOTO: PIXABAY / CONGERDESIGN

Nun feiern wir aber Ostern und betrachten die vergangenen Wochen im Rückblick. Wir nennen sie Passionszeit, unsere römisch-katholische Glaubensgeschwister benutzen lieber den Ausdruck: Fastenzeit. Wenn wir diesen Unterschied der Begrifflichkeit ernst nehmen, werden wir auch auf den möglichen Unterschied in der Praxis aufmerksam. Mit dem Hinweis auf Fasten im Dienst des intensiveren Erlebens dieser Wochen sind die Regeln der Kirche und deren Ausführung als aktives Tun bzw. Unterlassen seitens des Menschen im Blick. Es ist sicherlich nicht falsch, oft sogar hilfreich, wenn durch das Fasten die Gewohnheiten und Abläufe des Tages unterbrochen werden und dadurch die Erinnerung da ist, unsere Gottesbeziehung stärken zu wollen. Bei uns Evangelischen ist nicht die menschliche Leistung, sondern die göttliche Hingabe im Mittelpunkt, die im Osterfest, in der Auferstehung ihren Höhepunkt erreicht.

von der Gewalt des Teufels; [...] mit seinem heiligen, teuren Blut und mit seinem unschuldigen Leiden und Sterben; [...] er ist auferstanden vom Tode, lebet und regieret in Ewigkeit. Das ist gewisslich wahr.“

Mit diesem Bewusstsein können wir auch dieses Jahr Ostern, das bedeutendste Fest des Christentums feiern. Dabei sollen wir nicht vergessen, dass dies für uns Christen in den meisten Ländern Europas und darüber hinaus unterstützt wird. Die freien Feiertage sind da, selbst Familien ohne religiöse Bindung machen da mit und feiern mit Familienfesten, Ostereiern, Geschenken für Kinder oder Ausflügen bei gutem Wetter. Gottesdienste, Messen und Papstsegen werden in den Medien in alle Welt ausgestrahlt, Gemeindebriefe werden konzipiert und an die Gemeindeglieder verschickt. Selbst das *Evangélikus Élet* Magazin bereitet eine Sonderausgabe mit deutschen und slowakischen Seiten vor...

FOTO: ANDREAS HERMSDORF / PIXELIO.DE

In den Gemeinden erleben wir eine intensive Zeit mit verschiedensten Aktivitäten und besonderen Gottesdiensten. Wir fühlen uns durch den Glauben an die Auferstehung mit Christen in aller Welt in besonderer Weise verbunden. Wie schön ist es, wenn die Ostertage, die wir in der Passionszeit als Ziel betrachten konnten, nun als Ausgangspunkt für unser weiteres Tun dienen! Wie schön ist es, wenn die

Freude, die wir in diesen Tagen erleben, uns weiterhin begleitet! Wir können dafür auch beten: „Wir danken dir, Gott, dass du uns Gemeinschaft mit dir gewährt hast. Lass auch unseren Alltag erfüllt sein von deiner Gegenwart!“ Das wird dann sichtbar und spürbar, auch für andere!

Ich wünsche Ihnen eine gesegnete Osterzeit!

■ PFARRER SZILÁRD WAGNER (Wien)

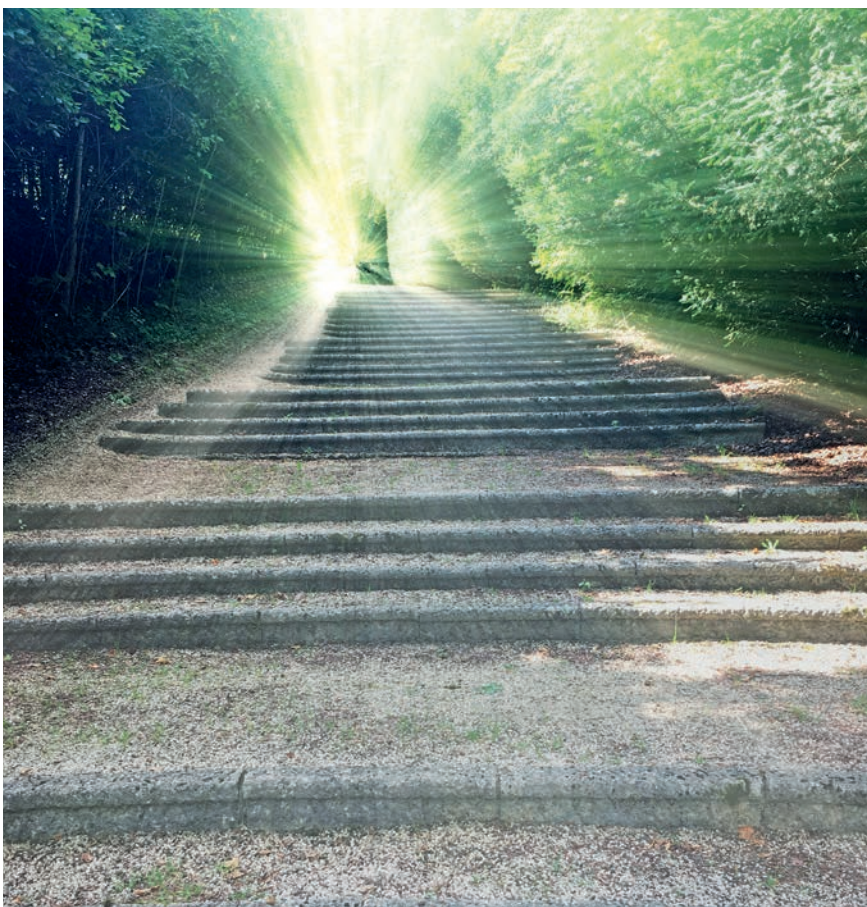

FOTO: WOLFGANG WEICHENMEIER / PIXELIO.DE

„Wer den, stillen Freitag' und den Ostertag nicht hat, der hat keinen guten Tag im Jahr.“

MARTIN LUTHER
(1483–1546)

Am Ostermorgen

Am Ostermorgen schwang die Lerche sich auf aus irdischem Gebiet und, schwebend überm stillen Pferche der Hirten, sang sie dieses Lied: Erwacht! Die Nacht entflieht. Das Licht zerbricht die Macht der Nacht; erwacht ihr Lämmer all, erwacht, auf feuchtem Rasen kniet!

Es ward von einem Osterlamme getan für alle Welt genug, das blutend an dem Kreuzesstamme die Schuld der ganzen Herde trug. Des Sieges Stunde schlug! Das Grab, es gab den Raub vom Staub zurück; nun weidet grünes Laub, ihr Lämmer fromm und klug!

Der Baum des Lebens, fluchbeladen, stand abgestorben, dürr und tot. Des Lammes Blut ihn mußte baden; nun wird es blühend rosenrot. Gewendet ist die Not! O seht, her geht der Hirt, der wird die Herde weiden unverirrt im neuen Morgenrot.

FRIEDRICH RÜCKERT
(1788–1866)

„Gestern wurde ich mit Christus gekreuzigt, heute werde ich mit ihm verherrlicht. Gestern wurde ich mit ihm begraben, heute werde ich mit ihm auferweckt.“

GREGOR VON NAZIANZ
(um 320 – um 390),
Patriarch von Konstantinopel

Redakteur: SZILÁRD WAGNER

FOTÓK A SZERZŐ ARCHÍVUMÁBÓL

Cipőcsere

Cselovszky Ferenc *esperes*
Pesti Evangélikus Egyházmegye

„Soha ne ítéld meg egy másik embert, míg egy mérföldet nem jártál a cipőjében!” – hangzik a *Forrest Gump* című kultfilm szállóigévé híresült figyelmeztetése.

Felhúzni valaki más cipőjét? Első hallásra bizarr ötletnek tűnik. Mi van, ha szorítani fog, és feltöri a lábamat? Vagy annyira lötyög majd rajtam, hogy orra bukok benne? Vagy ha kinevetnek a többiek a feltűnő színe, ódivatú fazonja miatt? Még el is kaphatok valami kellemetlen fertőzést!

Nem könnyű hát megtenni a lépést, amelyre a szállóige biztat. Pedig igazán tényleg csak akkor ismerhetjük meg egymást, ha azt is tudjuk a másiktól, hogy hol szorít a cipő, amelyet visel. Enélkül hamar kész az ítélet: ilyenek ezek a...

Cipőcsere. Ez a szó jutott eszembe, amikor a napokban hozzáláttam egy küszöbön álló testvérgyülekezeti találkozó előkészítéséhez. A Deák téri gyülekezet évtizedek óta ápol eleven barátságot az erdélyi Apáca evangélikus közösségével. Miután néhány éve egy új, németországi partnerség is létrejött a frankföldi Ebern lutheránusaival, többször felvetődött a gondolat: hogyan lehetne e mindkét irányban jól működő kapcsolatot háromoldalúvá tenni? 2016 októberében aztán megtörtént az első lépés. A Deák téri egyházközség a testvérgyülekezeteivel közösen fogadta örökbe a 382-es sorszámot viselő ámbrafát a wittenbergi Luther-kertben, nem messze az új városházától. Ott voltunk együtt: magyarok Apácáról, Budapestről és Csákvárról. A németek Ebernből jöttek, finn lelkészársunk pedig Porvooból érkezett kedvünkért a reformáció városába. Talán ennek a találkozásnak is köszönhető, hogy német barátaink elszánták magukat: készek budapesti testvéreikkel közösen ellátogatni az Olt partjára.

A terv tavaly tavasszal valóra vált. Nyolc vállalkozó kedvű eberni húzta magára azt a bizonyos képzeletbeli cipőt, hogy néhány napon át együtt járják Brassó környékét a barcasági Apáca evangélikusaival. A látogatás megannyi tapasztalattal gazdagította a messziről jött vendégeket. Kezdvé az olyan apróságoktól, amikor a zuhanyrózsából csörgedező víz hőmérséklete eltér az otthon megszokottól, vagy amikor az utak burkolata

nem várt meglepetéseket tartogat. Vagy ahogy a csodás természeti és a mentő gondoskodás után kiáltó épített környezet imitt-amott megjelenő kontrasztja az anyagi lehetőségek hiányáról árulkodik.

Közben lassacskán számukra is kirajzolódott a vendéglátó közösség történelmi múltjának megannyi, máig hatást gyakorló eseménye, a tatárjárástól Trianonon át napjainkig. Megtapasztalhatták, milyen, amikor az egyházi közösség nemcsak a hit, hanem az anyanyelv megőrzésével, sőt oktatás szervezésével, munkához jutás segítségével is támaszt jelent a falu evangélikusainak. Látták a nagy múltú százsz erődtemplomok repedezett falait, üres padosorait. Látták az erőfeszítést, mely kapaszkodót keres az identitást formáló kulturális és hitbeli örökségben. Megtapasztalhatták azt a különös élethelyzetet is, amikor a beszélt anya- és a hivatalosan használandó államnyelv különböző. „Ez egy szemet nyitogató alkalom volt!” – mondta Matthias, egyike a német vendégeknek, amikor hazafelé megálltunk egy pihenőnél, hogy megkóstoljuk a bőkezű vendéglátóink által csomagolt úti elemőzsiát.

Közeledik az idő, amikor erdélyi barátainkkal viszozzuk a látogatást. Május végén az apáciaiak húzzák majd magukra, ha csak néhány napra is, frank testvéreink cipőjét. Hiszem, hogy az így megtett út szintén „szemet nyitogató alkalom lehet”.

Cipőcsere. A közelgő húsvéti ünnepre készülődve megint csak ez a szó jut eszembe. Figyelve Jézus mozdulatait a Golgota felé vezető úton, rádöbbenek: de hiszen itt maga a Teremtő húzza fel a mi cipőnket! Ő ölti magára szorongató emberi kereteinket. Annak minden fájdalomával és nyomorúságával. Nem pusztán egy mérföldet tesz meg velünk, hanem kész elkísérni a lét végső határáig. Megismerve, hogy hol szorít a cipő. Hogy mit jelent kicsinynek, megalázottnak, elutasítottnak, kiszolgáltatottnak, embernek lenni. Hogy mindezen tapasztalatok fényében ítélhesse meg életünkben megtett lépéseinket. S hogy azután meghívjon magához. Hogy mi is az ő lába nyomán, az ő cipőjében járjunk, új felismerésre jussunk. S már másként ítéld meg az életet és a halált, emberi életutunkat és egykor az Isten elé való megérkezést. ■

Diákból tanár a Deák téren

Tabajdi Dénes Miklós ép testről és ép lélekről

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. „Arra neveljük a diákokat, hogy ne csak a tanulmányi előmenetelükre figyeljenek, hanem saját testükre is” – mondja Tabajdi Dénes Miklós, aki a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban tanult, majd a Ferencvárosban végzett kimagasló edzői tevékenységet, jelenleg pedig volt iskolájában tanít. A testnevelő tanárral a Deák téri szellemiségéről, test és lélek egységéről is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Gyerekként ide járt, jelenleg pedig itt oktat. Mit jelent önnek a Deák téri iskola?

– Diákként tiszteltem, szerettem a tanárokat, sokat kaptam tőlük. Jó volt diákként is bekerülni ebbe a közösségbe. Tanárként pedig egy új arcát ismertem meg az iskolának. Megláttam, hogy milyen összetartó, egymásra figyelő munkatársi közösség dolgozik itt. Különleges élmény volt a tanári karácsonyozás, erről korábban nem is tudtam. Ugyanakkor be kell vallanom, hogy még mindig megállok a tanári ajtaja előtt, a tegeződést is gyakorlom, meg kell szoknom, hogy már én is az oktatói kar tagja vagyok...

– Miként került vissza egykori iskolájába?

– Már Deák téri iskolásként is minden sportrendezvényen részt vettem.

Az elmúlt öt évben a Ferencvárosi Tor-na Club szertornaedzőjeként dolgoztam, országos bajnokságot edzettem. Versenyeredményeimet és edzői munkámat az iskola tanári kara is elismerte. Először óraadóként, majd ettől a tanévtől kezdve tanárként dolgozom itt.

– Mit kapott diákként az iskolától?

– Nagyon fontos értékrendet! Számos oktatási intézményben végeztem iskolai gyakorlatot, így tapasztalat alapján mondhatom, hogy sajnos az itt elsajátítható szilárd szellemiség, az értékrendátadás nem általános. Itt megtanultuk a felnőttek és a diákok egymás iránti tiszteletét, az odafigyelést másokra. A szellemiséget a tanórák szüneteinek folyosói légköre is jól mutatja, hiszen itt öröm egy szünetben végigsétálni a terem között... Az is különleges, hogy hosz-

szú idő után én voltam az első, aki ebben az iskolában testnevelésből érettségizett. Ezt először többen furcsán vették, majd biztattak. Kilencvennyolc százalékos érettségi eredményt értem el, az egyetemre minden gond nélkül felvettek, majd az ottani akadályokat is jól vettem. Tanárain és diáktársaim is visszajeleztek, hogy az, ami kezdetben furcsa volt, mára sokkal inkább elismerés lett. Jó átélni, hogy ebben az iskolában a diákok és a tanárok felől is megvalósul a kölcsönös elismerés. Ezt igyekszem én is átadni.

– Mit jelent katolikusként evangélikus iskolában dolgozni?

– Maga az értékrend és a szellemiség sok szempontból hasonló. Iskolánk bár evangélikus, de ökumenikus nyitottságú. Diákként éreztem, hogy mi, katolikusok itt kevesebben vagyunk, a tantestületben is „kisebbségben vagyunk”, de érdeklődően beszélgetünk mindig akár a hit kérdéseiről is egymással. Nem érzem, hogy különbséget tennék a másik felekezeti hovatartozása alapján egymás között, sokkal inkább inspiráló ökumenikus légkörű helyként jellemezném iskolánkat.

– A testnevelő tanár olyan pedagógus, aki test és lélek egységére igyekszik nevelni diákjait. Miként valósul ez meg a mindennapokban?

– Bár szűkösek a lehetőségeink, hiszen nincsen nagy tornacsarnokunk, de testnevelő kollégáimmal együtt arra törekszünk, hogy változatos tornaórákat biztosítsunk diákjainknak. Jó mozgást követően jobban érzi magát az ember, könnyebben megy utána a tanulás is. Ebből adódóan a mozgás szeretetét szeretnénk a diákoknak átadni. Olyan gyakorlatokat is tanítunk, amelyek azt segítik, hogy ha később napi tíz percük lesz csak a diákoknak mozogni, akkor ezeket tudják alkalmazni, hogy kondícióban tartsák a testüket. Ép testben ép lélek – ez nem elcsépelet mondás. Eddigi tapasztalataim alapján egy testnevelésórán észreveszem, ha valakinek problémája van, pedagógusként pedig próbálok vele személyesen is foglalkozni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Láss, ne csak nézz!

„Szemem állandóan az Úrra néz...”

(Zsolt 25,15)

„Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.”

(Lk 9,62)

„Jól vigyázz, kicsi szem, mit figyelsz...”

– így szól egy gyermekdal. S valóban, rengeteg látnivaló van a világunkban. Sok olyat is kénytelenek vagyunk nézni s látni, amit egyáltalán nem kívántunk beengedni személyes terünkbe. De élénk tolakodik. Máskor pedig nagyon kíváncsiak vagyunk, nem szeretnénk lemaradni semmiről, s isszuk magunkba a képi világot. Túlságosan is vizuális lett a világunk. Rengeteg kép fut előttünk másodperc-ről másodpercre. Még jó, hogy az emberi agynak van egy olyan funkciója, hogy felejt, így a képek egy része törlődik. S ez jó, mert nem bíránk minden látványt a mennyisége miatt feldolgozni. De mégis jól vigyázz, mit figyelsz, mert sok minden megragad, elraktározódik a fejben, a szívben, a lélekben.

„Amit megeszel, azzá válsz” – figyelmeztet egy mondás a táplálkozással kapcsolatban. Amit szellemiekben engedsz magadba, amit nézel, látsz, az is formál. Mit nézel, testvérem? Mi foglalkoztat, mi érdekel? Izzalmas kérdés. Azt gondoljuk, hogy ártatlan dolog a nézelődés, szemünket csak nem csukhatjuk be. De elfordíthatjuk a fejünket, s van helyzet, amikor el kell fordítani a fejünket, be kell csukni a szemünket, nem kell mindent látni, megnézni. Jézus a *Hegyi beszédben* a törvény magyarázatában ezt mondja: „...aki kíváncsággal tekint egy asszonyra, már paráznaságot követett el vele szívében. Ha a jobb szemed visz bűnbe, vájd ki...” (Mt 5,28–29) Kemény szó ez, és nem ismer kompromisszumot.

Láss, ne csak nézz! – halljuk, mondjuk sokszor a felületes szemlélődés ellentétéként. Valóban: látni több, mint nézni. Bámészkodni, nézelődni vagy meglátni a lényegét egészen más dolog. „...jól csak a szívvel lát az ember” – mondja Antoine de Saint-Exupéry. [A kis herceg]

[...] A böjt az önmegtartóztatás, a valamiről való lemondás ideje. De sokkal inkább a valamire, valakire való fokozott

odafigyelés, odafordulás ideje. Jézus is azért ment ki a pusztába, mondott le ételről, italról, vizuális élményekről, beszélgetésekről, hogy az Atyával legyen, vele találkozzon, még közelebb legyen hozzá, felkészüljön a küldetésére. A böjt erre való: fokozott figyelés valakire, az Úrra nézés, az Úrra tekintés. S őt valóban a szívünkkel láthatjuk.

Nem túlzás az a zsoltárszövegben, hogy szemünk állandóan az Úrra nézzen. Mert valóban így kellene. Az Úrra nézni, rajta keresztül engedni magunkhoz mindent. Megszűrve, átszűrve rajta, hogy tiszta táplálékot kapjunk mi és a mieink.

A második, az újszövetségi íge, Jézus szava is a tekintetünket koordinálja. A hátratekingetés nem hasznos a Krisztus-követésben. Ha elindulunk ezen az úton ebben a böjti időszakban, ha elhátarozzuk, hogy elmélyedünk és megtisztulunk Krisztus kereszttútján, nem szabad vissza-visszatáncolni, hátratekingetni, hogy tegnap hogy is volt. Ez ugyanis eltereli figyelmünket, könnyen letérik az útról.

Jézus a szántás példáját veszi, amely valóban egy szilárd előrefigyelést, erős koncentrációt kíván. Sok mondás található a szemmel, a látással kapcsolatban, mutatva, hogy milyen fontos a szemünk világa s az, hogy mit látunk, nézünk. Ennél azonban még fontosabb, hogy az Úr szeme is mindig rajtunk van, soha egy percre le nem veszi rólunk. 385. énekünk, a *Szelíd szemed, Úr Jézus* is erről szól. Jézus látja vétkeinket, de a tekintete nem haragos, hanem szelíd. A passióban Péter tagadása után énekeljük ezt az éneket. Ez a szelíd tekintet Pétert sem ítélte el. Jézus kísért bennünket tekintetével. De ez nem egy feszélyező figyelés, vizslatás. Ez óvó tekintet, ahogyan a szülő kíséri tekintetével a kisgyermeket, s az a gyermeknek biztonságot ad. Ezt a biztonságot nyújtja Jézus tekintete nekünk.

Keressük hát tekintetét, nézzünk rá, nézzünk előre, mert ő előttünk megy!

■ BENCÉNÉ SZABÓ MÁRTA

Forrás: *Budavári Hírmondó,*

2019/1., böjt-húsvét

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Szimbólumok a húsvéti ünnepkörben

A húsvéti tojás készítése (legyen díszes vagy díztelen) népművészetünknek olyan ága, mellyel napjainkig évente ismétlődően minden településen minden ember kapcsolatba kerül. A tojás ősidők óta jelképe a világmindenség keletkezésének, az életnek, a születésnek és az újjászületésnek, telis-tele van rejtelmekkel.

A magyarság keresztény hitre való áttérése nem múlt el nyomtalanul, hiszen az egyházi előírások mellett megtartották pogány szokásaikat. Így húsvéti népszokásaink is részben vallási, részben pedig pogány eredetűek, esetenként összemosódnak. [...] Ősi pogány elemeket hordoz az ünnepet megelőző cselekvések sora: a tavaszi nagytakarítás, a házak meszelése, a sírok rendbetétele, a folyóvízben mosdás nagypénteken, locsolkodás, tojásajándékozás, egyebek.

A keresztény vallásban a húsvét a megváltó Jézus Krisztus feltámadásának

ünnepe, amelyhez az ételszentelés és a tojásszentelés szertartása is hozzátartozik. De miért festették pirosra a húsvéti tojásokat? A piros szín az élet színe, mely a pogány időkben maradt ránk, és részben vallási szimbólummá vált, hiszen a pirosra festett tojás Jézus kiontott vére utal.

A tojásokat eleinte ősi elemeket ábrázoló motívumok (például csillag, pötty, kéz, szem stb.) díszítették. Emellett idővel a nyomokban ősi elemeket hordozó vallási díszítőelemek is megjelentek. A motívumokat eredetileg valamilyen éles eszközzel karcolták a festett tojásokra. A későbbi évszázadokban már méhviasszal rajzolták a mintát a festetlen tojásra, majd ezt követően festették le azokat – általában piros színnel.

A szimbólumokon kívül szerelmi ajánlékra vagy vallásosságra utaló versikéket is írtak a tojásra. Hímes tojás készült locsolónak, keresztgyermeknek, de gyakran

szerelmi ajándékként is szolgált – kedveseknek.

A hímes tojások elterjedése elsősorban a római katolikus, a görögkatolikus és a görögkeleti vallású hívők között jelentős, míg a protestánsoknál csekély. Feltehetően ezzel magyarázható az is, hogy a tojásdíszítés szokása Közép- és Kelet-Európában a legelterjedtebb. A piros tojás Jézus Krisztus feltámadásának jelképe lett, ezt hangsúlyozták vallásos versikékkel és egyházi szimbólumokkal is:

*Én a Krisztusé vagyok, övé lenni akarok,
Valamíg egy csillag ragyog, még azután is,
én mindig övé maradok.
Baldog húsvéti ünnepet kívánok!*

BAKÓ ILDIKÓ

Magyar Kézműves Remek díjas
tojásfestő népi iparművész

■ Forrás: Dunántúli Harangszó, 2019/1.

A hímes tojáson megjelenő keresztény szimbólumok

- Jézus Krisztus nevének görög betűiből IHS, XP.
- Jézus Krisztus jelképe a hal, a kereszténység, a hit és emellett a termékenység szimbóluma. A kereszténység ősi hitvallására utal: Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó [a „hal” jelentésű görög szó, az ikthüsz betűi megegyeznek e mondat szavainak a kezdőbetűivel: **I**észus **K**hrisztosz **T**heu **Ü**iosz **S**zótér – a szerk.]

- Az egyenlő szárú görög kereszt a világ négy égtájára utal.
- A víz hullám a keresztség jelképe, a hímes tojáson vízfolyásnak nevezik.
- Az úrvacsora jelképei, az ostya és a kereszt.
- A kereszt, a horgony, a szív: a hit, a remény és a szeretet jele. „Juliskának három kincset keress: higgy, remélj és szeress! Sándor.”
- A bárány kereszttel ábrázolás a feltámadt Krisztusra, Isten bárányára utal. A zászlót tartó bárány a húsvét jelképe.
- A csónakból kinövő, virágokkal körbevett kereszt az örök élet és az egyház jelképe.
- A galamb képe több jelentéssel is bír: tisztaság, érintetlenség, szelídség, újjászületés és a Szentlélek. Krisztus megkeresztelésekor Isten Lelke galamb formájában szállt alá az Atyáról a Fiúra. A galamb csőr-

ben az olajág a békét, a rozsmaringág a szerelmet szimbolizálja.

- A kakas a fény, az újjászületés, az éberség jelképe, ugyanakkor Péter árulására utal.
- A páva az újjászületés, a feltámadás, az örök élet szimbóluma, mely pécsi ókeresztény sírban is látható díszítőelem.

Az én igém...

„Bízatok őbenne mindenkor, ti népek; öntétek ki előtte szíveteket; Isten a mi menedékünk.” (Zsolt 62,9)

Számomra ez egy alapige, amely vezet a mindennapokban. Egyfajta kapaszkodó, mert életünkben folyamatosan adódnak nehézségek, amiket nem tudunk önerőből megoldani és átvészelni. A nehézségeken túl újra és újra kialakulnak döntéshelyzetek, amikben a leglogikusabb és legbölcsebb emberi ész sem tud biztosan jól választani, mert a körülmények menet közben megváltozhatnak, váratlan események történhetnek. Milyen nehéz lehet azoknak, akik nem tudnak Istenben hinni és bízni, mennyire magányosnak, el-

veszettek érezhetik magukat! Talán éppúgy, mint az árva, család nélküli gyermek. Ellenben mekkora segítség és támasz az Istenbe vetett bizalom mindazoknak, akik nála tartják lelküket!

Visszaemlékszem például az egyetemi vizsgáimra, milyen nehéz volt a professzornak beszámolni a kihúzott tételből. Hány olyan eset történt, amikor nem is tudtam az összes tételt megtanulni, és hányszor kértem imádságban, hogy „legyen meg a te akaratod, és ha te úgy látod jónak, akkor alkalmazott matematika helyett majd tanulok valami mást”. Persze ezt sokszor nehéz kimondani. Ha emberi terveink nem sikerülnek, szívesen

hibáztatunk mást, pedig eszünkben kellene tartani, hogy Isten terve nem biztos, hogy egyezik a mienkkel. Legyen tehát ő az első, mielőtt döntünk, kérdezzük és kérjük őt, hogy segítsen irányt adni.

Szeretném ezt gyerekeimnek és tágabb környezetemnek is megtanítani, hogy ők is részesek legyenek ebben a felszabadító érzésben. Milyen csodálatos az, hogy valaki végtelenül szeret, mindig meghallgat, és a javunkat akarja! Az összes nehézség ellenére ebben végig biztosak lehetünk.

SZIKLAY EMESE

■ Forrás: Budavári Hírmondó, 2019/1., böjt-húsvét

Áldott húsvéti ünnepeket kívánunk!

A következő írással a budavári evangélikus gyülekezet elnöksége és presbitériuma kíván áldott ünnepeket a Budavári Hírmondó – és a Tallózó rovat révén az Evangélikus Élet – olvasóinak.

„Az asszonyokat pedig így szólította meg az angyal: »Ti ne féljete! Mert tudom, hogy a megfeszített Jézust keresitek. Nincsen itt, mert feltámadt, amint megmondta. Jöjjetek, nézzétek meg azt a helyet, ahol fekdüdt.«” (Mt 28,5-6)

A Biblia egyik leggyakrabban elhangzó mondata: „Ne félj!” A mindennapokban feladatainkat, gondjainkat végigkíséri, hogy félünk attól, ami történni fog. Kérdéseket teszünk fel nap mint nap: vajon helyesen cselekszem-e, odafigyelek-e, meghallom-e,

jól teszem-e? Minden egyes kérdésnél Isten emlékeztet bennünket arra, hogy imádkozva és bizalommal őfelé kell fordulnunk.

A böjti elcsendesedésben, igeolvasás során Jézus életét megismerve számos példát találhatunk, amelyeket követhetünk. Lukács bátorítása is erről szól: „Nektek pedig még a hajatok szálai is mind meg vannak számlálva. Ne féljete, ti sok verébnél értékesebbek vagytok!” (Lk 12,7)

A félelem abban a bizonyosságban oldódhat fel, amelyet Jézus váltságában kap az ember. Gyülekezetünk közösségében is azért imádkozunk, hogy félelmeink fölött ő munkálja lelkünket, engedjük, hogy bűnbocsátó kegyelmével érintse meg életünket, hogy nekünk is szólhasson a „ne félj!”

Szeretettel és bizalommal forduljunk Jézus és egymás felé a mindennapokban! Ezzel kívánunk gyülekezetünk minden tagjának szeretetben megélt elcsendesülést a böjti időszakban, legyünk ne csak szemlélői, hanem feltétel nélküli követői az élő Jézus Krisztusnak!

■ Forrás: Budavári Hírmondó, 2019/1., böjt-húsvét

Jézus is csapatjátékos volt

Gáncs Péter nyugalmazott püspök a megújuló gyülekezetimunkatárs-képzésről

A lelkész nem magányos harcos, szüksége van szakképzett segítségre. Egyházunkban május közepéig lehet jelentkezni arra az ősszel Budapesten induló, új tematikájú gyülekezetimunkatárs-képzésre, amely négy fontos területen állít szolgálatba elhivatott evangélikus testvéreket – friss, aktív nyugdíjasokat vagy éppen lelkes fiatalokat. A részletekről a tanfolyamot koordináló Gáncs Péter nyugalmazott püspökkel beszélgettünk.

– **Menjünk vissza a forráshoz, a Szentírásához! Ki volt az első gyülekezeti munkatárs?**

– Jézus mai szóval élve „csapatjátékos” volt. Nyilvános működése kezdetén egy focicsapatnyi, tizenkét fős tanítványi közösséget választott maga köré. Nem véletlen, hogy mottóul ezt a gondolatot választottuk a képzéshez: „Nem jó a lelkésznek egyedül szolgálni...” Ha Jézus úgy érezte, hogy szüksége van munkatársakra, akkor nekünk, lelkészeknek ezt még inkább éreznünk kellene.

– **Annál is inkább, mert egyre több és sokrétűbb a feladat: a klasszikus gyülekezetvezetési, -építési feladatok mellett egy személyben kell pályázatírónak, intézményvezető menedzsernek, gazdasági szakembernek, hírlevél-szerkesztőnek, honlapkezelőnek, közösségimédia-gurúnak lennie egy lelkésznek... S akkor még nem beszéltünk arról, hogy a legtöbb gyülekezet építkezik vagy felújít.**

– Ez pontosan így van! A régi beidegződések – ezek az egyháznak az államszocialista diktatúra alatti helyzetével függhetnek össze – sok helyütt még ma is élnek. Mindent a lelkésznek kellett elvégeznie, mert rajta lehetett mindent számonkérni, őt lehetett ellenőrizni, mi több, megfigyelni. Kialakult a „one man show”, az egyemberes műsor: a lelkész oldott meg mindent, ő harangozott, tette ki az énekszámokat, ő értett mindenhez. De ennek harminc éve már vége kellett volna, hogy legyen! Egész más helyzetben szolgálhatunk szabadon, de pásztorainkat még most is kísérti a gondolat: „Sokkal gyorsabb és egyszerűbb, ha én csinálom meg mindent.” A megnövekedett terheket azonban nem bírjuk, ez egyértelműen látszik. Ha valamikor, akkor most

van itt az ideje, hogy munkatársképzésünket újragondoljuk és kibővítsük, noha eddig is minden történt már ezen a területen.

– **Jézust említette – folytathatjuk a sort Pál apostollal? Ő is csapatban gondolkodott, leveleiben feladatokkal bízta meg, tanácsokkal és lelkigondozói útmutatásokkal látta el hitben testvéreit, munkatársait. Az ő mintáját is követik?**

– Többféle módon is! Pál apostol ráadásul nagyon szép képekben fejezte ki magát, a kerti munkához hasonlította a gyülekezeti szolgálatot: van, aki plántál, másvalaki öntöz... Egy valamit kell Istenre hagyni: a növekedés ajándékát, mert az nem a mi kezünkben van. A képzés során mind a feladatok testre szabott elosztását, mind a lelki, hiterősítő háttér folyamatos biztosítását, mind a támogató közösség szervezését szem előtt tartjuk.

– **Korábbi nagytarcsai gyülekezeti lelkipásztoroként, később országos evangelizációs és missziói lelkészként, majd püspökként hogyan támaszkodhatott a munkatársaira?**

– Legszebb és leghosszabb szolgálati időm – nagytarcsai lelkészségem – egyik legnagyobb ajándéka az a csapat volt, amely a legelején kialakult, többek között levelező tagozaton teológiát is végzett munkatársakból. A munkatársi szolgálathoz ugyanis – s ez fontos – kevés a lelkesedés, képzettségre is szükség van. Jézus is három éven keresztül „képezte” a tanítványait, és csak utána küldte őket ki „terepmunkára”. Sok területen – gyerekmunka, hitoktatás, beteglátogatás – volt ez a csapat a segítségemre, ott, ahol nem kell személyesen jelen lennie a lelkésznek, hiszen nem lehet ott mindenütt. Megnyugtató, ha elhivatott és

képzett társakra támaszkodhat. Missziói lelkészként és püspökként is igyekeztem mindig csapatban dolgozni.

– **D. Szebik Imre nyugalmazott püspök és dr. Hafenschner Károly lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezetője két egyházi konferencia-központunkban – Piliscsabán és Révfülpön – hosszú évek óta szervez, vezet képzéseket. Munkájuknak hála, „ütőképes csapatok” állhattak már szolgálatba az évek során. Miben lesz azonos ezekkel a képzésekkel, és miben más a most formálódó tanfolyami rendszer?**

– Valóban két különböző, közel tízéves alapra építhetünk. Szebik püspök a piliscsabai hétvégék mellett regionális, kihelyezett tanfolyamokat is tartott, tulajdonképpen tőle veszem át most a stafétabotot. A piliscsabai ág, az evangelizációs-missziói munkatársak szakképzése Szeverényi János országos missziói lelkész vezetésével folytatódik majd. A másik terület a révfülpői presbiterképzés, amely legalább háromszáz presbiter ért el az évek során, ez a rendszer megy tovább a maga jól bevált útján. Az új útra térve pedig: az országos iroda gyülekezeti és missziói osztálya lesz a partnerem mind a tematika kidolgozásában, mind a képzés megvalósításában. Úgynevezett szakirányú képzést indítunk, amelyen nem „általában” képezzük a munkatársakat, hanem kísérletet teszünk arra,

hogy ott álljunk csatasorba, ahol leginkább szorít a cipő. A gyülekezeti lelkészek esetében ez négy nagy területet jelent. Az első kettő a gyermek-, illetve az ifjúsági munka, amely nem egyenlő az iskolai hitoktatással! A harmadik a nem intézményes, gyülekezeti szeretetszolgálat, diakónia. Célunk, hogy minden gyülekezetnek legyen egy kinyújtott keze, a diakóniai kéz, vagy ahogyan Sztehlo Gábor mondta: „a kezek evangéliuma”. Ez lehet beteggondozás, hajléktalanok felkarolása s minden más emberi nyomorúság irgalmas megoldása. A negyedik pedig a gyülekezetek menedzselése, vagyis a felelős gazdálkodás, pályázatok írása... Ennek a területnek biblikus célt is adhatunk: jó és hű sáfárokat szeretnénk képezni, akik segítenek az anyagi források előteremtésében.

– Hol zajlanak majd a képzések? Kik jöhetnek, s milyen költségekkel kell számolniuk az egyéneknek, illetve a gyülekezeteknek?

– Újdonság, hogy nem bentlakásos módon fogjuk a tanfolyamot tartani, mint a másik két helyszínen, hanem Budapesten, egyházunk országos székházában, az Üllői út 24. alatt. Alkalmanként egy-egy szombatot kínálunk a jelentkezőknek ősztől tavaszig, összesen hatszor, fél tíz és délután fél öt között. Két „félidőre” bontva, koncentráltan fogjuk átadni a tananyagot. Délelőtt közösen, általános alapozó fölkészítéssel kezdünk, ebéd után pedig négy szekcióban, ki-ki a választott területe szerint folytatja a tanulást. Nagyon számítunk a négy terület Üllői úton dolgozó szakértőinek közreműködésére, de terveink szerint behívánk azokat a testvéreinket is, akik gyülekezetükben, egy-egy szakterületen már bizonyítottak, és szívesen adják át a tapasztalataikat. Elmélet és gyakorlat így fog kéz a kézben járni. A hatodik alkalom végén pedig a szolgálatba való ünnepélyes kibocsátással zárjuk a tanfolyamot. Fontos eleme a képzésnek, hogy erősítsük az evangélikus identitást, élményalapú bibliaismeretet adjunk, valamint gyakorlattá tegyük lelki erőforrásaink tudatos felfedezését és kiaknázását. Egy munkatárs ugyanis csak akkor tud hosszú távon szolgálatban maradni, ha vannak erőforrásai! Szívesen fogadunk kortól, nemtől, foglalkozástól függetlenül bárkit, ragaszkodunk azonban a lelkeszi ajánlólevélhez. Fontos, hogy ne légüres térbe küldjük vissza a munkatársakat. Le-

FOTÓ: KISS TAMÁS

gyen visszaváró közegek, ahol a képzés után munkába is állhatnak. Fizetni kizárólag az útiköltséget kell, amelyhez reménység szerint a küldő gyülekezet is hozzájárul majd. Meggyőződésünk, hogy aki odaszánja a szabadidejét, a lelkesedését, az a legtöbbet adja, ezért nem szabad anyagilag is megterhelni.

– Az elsajátított tudás mellett az egymással és az egyház központjában dolgozó kollégákkal kialakult kapcsolatból is sokat profitálhatnak majd a résztvevők. Tudatosan törekszenek erre a szervezők?

– Igen! Ebben az a „pláne”, hogy noha a mai technika mellett akár internetes távoktatás formájában is meg lehetne oldani a képzést, az a reménységünk, hogy az ország különböző pontjairól

érkező gyülekezeti munkatársak személyes találkozása hozzáadott értékkel válik. A képzés fontos része lesz tehát az ebédszünet. A reményeink szerint majd kialakuló kapcsolati háló hosszú éveken át erőforrással szolgálhat. Az internet persze segíthet a kialakult hálózat életben tartásában, de ahogy Jézus is személyesen foglalkozott minden tanítványával – leült, meghallgatott, odafordult –, nekünk is nagyon fontos a személyesség. Az országos iroda munkaügyi vezetőivel kialakult kapcsolatok pedig pluszesélyt adnak a hivatalos ügyek olajozott intézéséhez. Óriási humán, szellemi és lelki tőke van jelen egyházunkban, ezt megosztani egymással igazi öröm, lelkesítő feladat és lehetőség.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Miért evett halat Jézus a feltámadása után?

„Tudod, én egy racionális ember vagyok. Úgy vagyok mindennel, hogy hiszem, ha látom. De elmentem a párommal a templomba, és ott olyasmiről beszéltek, ami még engem is megragadott...” – mondta egyszer egy felnőtt konfirmandusom. Bárki lehetett volna, hiszen annyiszor hallottam ezt már más „racionális” emberek szájából: „Hiszem, ha látom.” Tamás mondatát úgy ismételjük, mintha szólas lenne, pedig évszázadokig a hit negatív példája volt, ma azonban mintha újra felemelkedne Tamás apostol, és rég elfeledett ismerősként ölelnék magunkhoz kételkedő alakját. „Hiszem, ha látom.” Tényleg csak akkor hiszünk mindent, ha előbb látjuk?

Pál Feri atya – római katolikus pap és mentálhigiénés szakember – népszerű előadásában egy egész sorozatot szentelt a szándékos vakság fogalmának. Az egyébként jogi kifejezés arra az emberi

tulajdonságra utal, hogy hiába van meg minden információnk egy adott tényről, legtöbbször érzelmi okokból mégis figyelmen kívül hagyjuk. A dohányzás tüdőrákot okozhat, ezt mindenki tudja, hiszen tudományos bizonyítékok támasztják alá – mégis dohányzunk. Nincs olyan médium ma, amely ne számolna be róla, hogy a klímaváltozás milyen hatással van már most az életünkre – mégis alig történik előrelépés az életmódunk megváltoztatásában. Tanulmányok végeláthatatlan sora foglalkozik vele, hogy milyen káros hatással vannak az okoseszközök a gyerekek fejlődésére – mégis a gyerekekünk kezébe adjuk a telefont.

Tudjuk, látjuk, a bőrünkön érezzük – mégsem hiszük igazán. Azzal áztatjuk magunkat, hogy ha a tények beszédesek is, velünk mégsem fog megtörténni, amit bizonyítanak. Inkább a „boldog tudatlanságot” választjuk a látással járó felelős-

ségvállalással szemben. Mintha éppen a „nézés”, az információk befogadása akadályozna bennünket a tisztánlátásban. A szándékos vakság értelmezése alapján helyesebb lenne így mondanunk: akkor sem hiszük igazán, ha látjuk.

A tanítványok közül többen már Jézus életében megtapasztalták, hogyan változik át Jézus alakja, mégsem értették meg a titkát. Amikor Jézus a vízen járt, azt gondolták, hogy kísértet, pedig a saját szemükkel látták, mi történik. Nem volt másként a feltámadáskor sem. Éppen együtt vacsoráztak, amikor megjelent előttük Jézus. Nagyon megijedtek, és ismét azt hitték, hogy kísértetet látnak. Jézus felszólította őket, hogy érintsék meg a kezén és lábán lévő sebhelyeket, de ők még ekkor is gyanakvóak. Sőt talán éppen ezért kételkedtek. Miért vannak sebhelyek egy feltámadott ember testen? Miért nem tűnnek el vagy gyógyul-

nak meg? Ezért Jézus még továbbmegy, és ennivalót kér tőlük, majd a szemük láttára eszi meg az eléje tett sült halat. Csak ezután hiszik el, hogy valóban Jézus van velük.

Hiába beszélt többször még életében arról, hogy fel fog támadni a halálból, barátai mégis „üres fecsegésnek” tartották az asszonyoknak a felnyitott sírról szóló beszámolóját. Hiába ment át Jézus ajtókon, evett halat, mutatta meg a sebeit: kételkedtek, és féltek tőle. Mi ez, ha nem szándékos vakság?

Sokszor azon gondolkodom, mit kellene még Istennek tennie ahhoz, hogy higgyünk benne. Folyton jelekre várunk, és úgy érezzük, hogy Isten nem mutatja meg magát, nem válaszol a kérdéseinkre. Vádoljuk őt, mintha rajtakaptuk volna valamilyen mulasztáson, amelyet csak mi vettünk észre. Nem lehet, hogy csak mi vagyunk vakok arra, ami nyilvánvalóan látható, és süketek arra, ami nagyon is jól hallható?

Nem akarjuk meglátni, hogy Isten mit visz véghez a személyes életünkben és az egész világban, mert félünk tőle, hogy az megrengeti az elveinket, veszélybe sodorja a kényelmünket, és változásra fog minket ösztönözni. A „hiszem, ha látom” racionálisnak mondott elvét is azért találtuk ki, hogy megvédjen minket. Hogy ne kelljen olyasmiben hinnünk, ami rizikós, nem száz százalékgig biztos, így megóvjuk magunkat a csalódástól. A szívünk mélyén tudjuk, hogy ha látnánk, sem hinnénk el, mert képtelenek vagyunk feladni a hiedelmeinket és szembenézni olyasmivel, ami ellenkezik a szilárd világnézetünkkel.

Jézus a feltámadással felnyitja a szemünket – de nekünk mernünk kell látni vele. Megmutatja nekünk, hogy milyen valójában Isten: az emberért a végsőkig harcoló, szeretetével bármeddig lehajoló, önmagát feláldozó Urat – de mernünk kell elhinni, hogy ő ilyen, még akkor is, ha ez ellenkezik a mi istenképünkkel.

Ezt a bátorságot nem spórolhatjuk meg, ha a Feltámadottal találkozunk. Ha meglátjuk az igazságot, a valódi Istent a hamis hiedelmeink mögött, akkor többé nem fordíthatjuk el a fejünket, felelősséget kell vállalnunk az életünkért és a ránk bízottakért. Jézus nem vakhíttel kér tőlünk ezen a húsvéton sem, hanem nagyon is látó hitet: amely azért boldog, mert bár lát, mégis mer hinni.

■ KOVÁCS BARBARA

Méltósággal a méltatlanságban

Éheztem, és ennem adatok? címmel telt ház előtt zajlott Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök és Röhrig Géza Kossuth-díjas színész, költő eszmecsereje az Asztali beszélgetések sorozat keretében a Petőfi Irodalmi Múzeumban március 28-án. A rendezvényen – amelynek címét Mt 25,35 adta – a résztvevők a fedél nélkül és a mélyszegénységben élők helyzetét, valamint az ezzel kapcsolatos egyéni és közösségi felelősség témáját járták körül.

A beszélgetés elején Dávid zsoldára alapján – „micsoda a halandó [...], hogy törődsz vele, és az emberfia, hogy gondod van rá?” (Zsolt 8,5) – Fabiny Tamás rámutatott: „Olyan Istenünk van, aki enni ad az embernek, aki gondoskodik a gyermekéről.” Az elnök-püspök elmondta: „Isten az embernek méltóságot akar adni. Ez a méltóság az, ami nemcsak a jólétben élő emberek, hanem a ruhátlan, az éhező, a menekült és kítaszított testvéreinknek is a sajátossága.”

FOTÓ: FIDELIO.HU

Röhrig Géza kifejtette, hogy Isten teremtményeiként akkor járunk el helyesen, ha a „*legyen meg a te akaratom*” (Lk 11,2) bibliai lelkület szerint élünk. „A lényeg nem az, hogy a saját akaratomkat megvalósítsuk, azzal nem érünk el semmit. Egy végtelen választ el minket Istentől, és ezt a végtelent csak egy végtelen tudja áthidalni. Az egyetlen formája annak, hogy kapcsolatba kerülünk az Örökkévalóval, ha az ő akarata tesszük meg” – magyarázta a költő. Ennek fényében emlékeztetett: nem az a kérdés, hogy van-e Isten, hanem az, hogy ki ő, és mit akar.

A továbbiakban konkrét példák említésén keresztül is szó volt az utcán élők mellett a bár ingatlanokban lakó és mégis mélyszegénységben élő testvéreinkről, továbbá a börtönviselt szülők gyermekeiről és a szociális intézményekben felnövő fiatalokról is. Mindezekre ezúttal nem a beszélgetésből idézve, hanem Röhrig Géza *káin* című versének részletével reflektálunk:

nincs nálam harapnivaló semmi

*hőember ha lennék orrom megehetnéd
nem tudom ki ő fekvő test a járdán*

*megnyílt ajakkal vajúdík egy emlék
nyújs feléje védő kart Uram
éva hörög itt ádám halott már
káinként futok csörtetek az éjben
utolér s lám bekerít az oltár*

A disputapartnerek kitértek a mélyszegénységben élők megsegítésének etikai problémáira és az ezekből adódó feszültségekre is. Felvetődött továbbá az egyház szociális háló szerepe, valamint az egyéni felelősségvállalás és a tolerancia kérdése.

Keken András és Sztello Gábor evangélikus lelkészek szolgálatát felelevenítve Fabiny Tamás hangsúlyozta, hogy az egyházon belül számos olyan személy emelhető ki, aki hitvalló életútja során az elesettek segítéséért állt ki, és tett is értük. Az elnök-püspök ugyanakkor figyelmeztetett, hogy helytelen az egyház intézményes rendszerére hárítani a rászorulókhöz való hívői, segítő hozzáállást és nem eleget tenni a magunk feladatának.

A beszélgetőtársak szóltak a lelki szegénység fogalmáról is, valamint arról, hogy miként lehet azon testvéreinknek segítségére lennünk, akik magányosak, egyedül vannak.

Ezt követően megemlézték Röhrig Géza *angyalvakond* című verseskötetéről is. A *Fedél Nélkül Könyvek* sorozat részeként a Menhely Alapítvány gondozásában megjelent kötetet fedél nélkül élők árusítják, bevétele a hajléktalanok megélhetését segíti.

A beszélgetésen Krajcsovics Éva Munkácsy-díjas festőművész két, a hajléktalanság témáját érintő alkotása is látható volt.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A disputa az Asztali beszélgetések YouTube-csatorniján megtekinthető.

EGY PARNÉ TITKOS NAPLÓJÁBÓL

Beugró

Egy mennybemenetelkor – vagy ahogy sokan emlegetik: áldozócsüdtörtökön – léptem először túl papnéi hatáskörömet, és prédikáltam istentiszteleten. Mint bizonyára mindnyájan sejtik, ez a húsvét előtti tizedik nap a mi kis közösségünket sem izgatta annyira, mint mondjuk, egy üzletileg jobban „felturbózott” ünnep. Karácsonyra már október végétől lehet díszeket kapni, a húsvéti nyulak és tojások pedig januárban ellepik a boltok polcait. Ellenben a kék ég felé emelkedő Jézust ábrázoló képeslap, habcukorfelhők, ámuló csokoládétanítványok meg ugye nem szerepelnek az árukészletben. Többen meg is kérdezik ilyenkor a harangszó hallatán:

– Ki halt meg?

Én meg csupán legyintek könnyedén:

– Nyugi, csak a mennybe ment az illető.

Tehát egy szelíd kanyarral megkerüljük ezt a napot a közelgő húsvétra fixírozva. De attól még ünnep, na! Férjem, aki nagy igyekezettel készül minden ilyesmire, ez alkalommal sem lett hűtlen önmagához. Már vagy három napja prédikációt faragott, reszelt és csiszolt. Csak egy gond volt: napok óta gyalog viselt durva torokgyulladás – amelyet egyébként ünnep híján nyilvánvalóan halálosnak ítélt volna meg – mostanra úgy elhatalmasodott rajta, hogy alig állt a lábán. Ám a lába még hagyján volt. A nagyobb gondot a hangja okozta, mert egy árva békabrekegés nem sok, annyit sem bírt kiadni magából. (Nem mintha különben olyan gyakran kuruttyolna.) De azért öltözött elszántan. Papos ing, fekete zokni, öltönynadrág.

– Hát te meg hova készülsz? – néztem rá csodálkozva, mert eddig még nem láttam pantomim műfajú istentiszteletet.

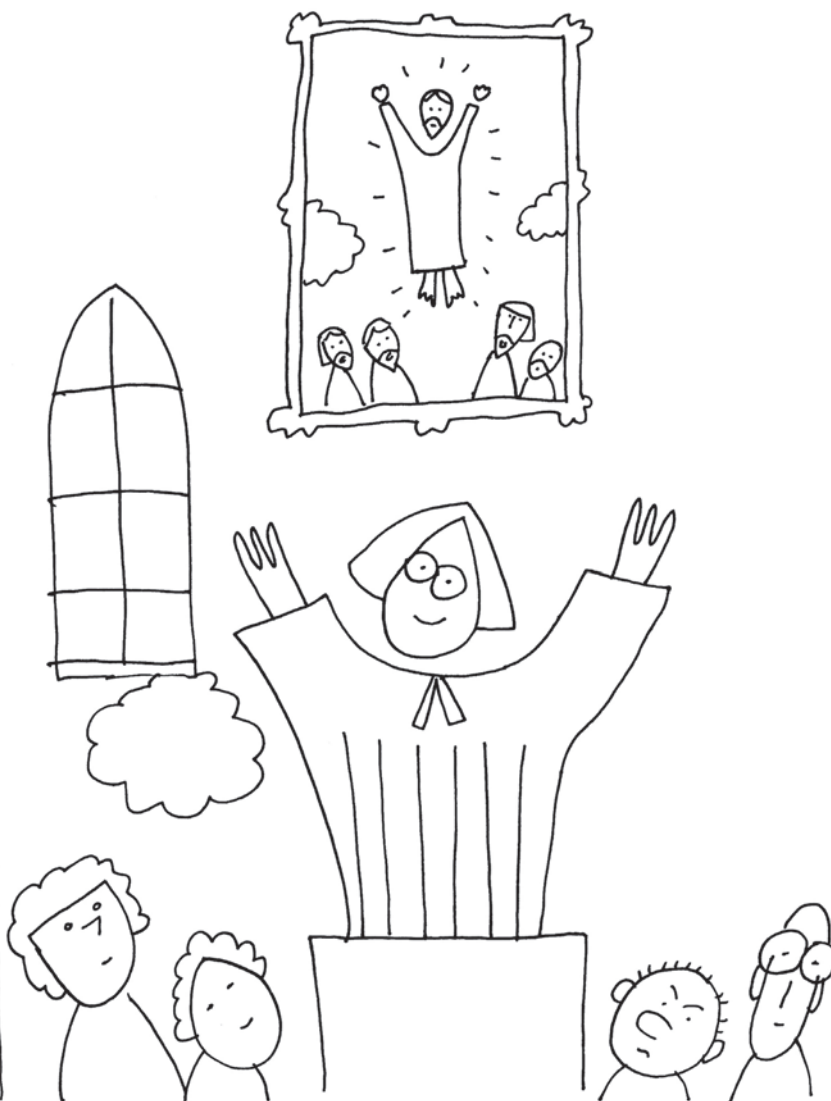
– Templomba – tátogta, és döbrent tekintetem láttán még hozzátette: – Hátha nem jön el senki.

– Na, szép kis lelkész vagy te, mondhatom! – fakadtam ki „támogatóan”. – Naponta azért imádkozol, hogy jöjjenek el az emberek ígét hallgatni, most meg az ellenkezőjével számolsz! „Hátha nem jön el senki!” Ember, az Úr munkálkodik! Biztos jönni fognak! De te nem tudsz beszélni. Így nem mehatsz el! Vagy majd integetsz nekik hümmögve, mint Zakariás?!

Akkor már csak írásban válaszolt: „Legyen János a neve” – olvastam.

– Mi? – néztem rá gyanakodva, hogy talán az agyát is ellepte a nátha.

– Semmi, csak gondoltam, hátha ettől nekem is elmúlik a némaságom – vigyorgott.

RAZ. LENTE ISTVÁN

– Na, ide figyelj, te hal! Kérjél meg azonnal valakit, hogy helyettesítsen! Így nem mehatsz el, mondom. Nagyon gáz! – morogtam, és már toltam is vissza a szobája felé, hogy pihenjen.

– Jó – susogta vállat vonva, és semmi ellenállást nem tanúsított.

Ez azért valahogy gyanús volt. Nem szokott az ilyesmi ilyen könnyen menni nekem. Mindketten akaratosak vagyunk, mint két öszvér. Rögtön pörögni kezdett az agyam, hogy mi lehet mai hatékonyságom kulcsszava, amelyet mindenképpen el kellene menteni a jövő vitáira. De nem jutott eszembe semmi különös. A férjem viszont ügyesen kihasználta ezt a pár perc töprengést, mert már nyomta is a kezembe a cédulát: „Megkérek, tartsd meg az istentiszteletet. Ott vannak a jegyzeteim az asztalomon.”

– Ja, csak felolvasni kell?! – rikkantottam nagyon megkönnyebbülten és – mint hamarosan kiderült – igen elhamarkodottan.

A prédikáció vázlata ugyanis úgy festett, mint egy próbanyomtatás. Volt benne pár rövidítés. Hogy finoman érzékeltessen, íme valami hasonló: PX SZT3%1:3 A – O, v=s/t, m=zxc+Pí2.

Míg én legalább egy mondatot megpróbáltam hasznosítani a több nap alatt elkészült jegyzet zanzásított formátumából, a férjem szép engedelmesen átöltözött pizsamába, és állig húzta a

takarót. Már a szemét is csak félig nyitotta ki, amikor hozzávág-
tam a kispárnát.

– Hé, mi ez? Képrejtvényt írtál a gyülekezetnek?

– Na, hagyjál! – susogta, aztán intett, hogy távozzak, és be-
fordult a fal felé. Már nem is a takarót húzta, hanem a lóbórt.

Így hát egyedül kellett nekilátnom a dekódolásnak. Bekapcsol-
tam a számítógépet, hogy megnézem, mit is írt le tulajdonképpen.
Prédikációk mappja, ez az! Hát ilyen címek voltak benne: K1, K2
(rossz az, aki rosszra gondol – ezek voltak a karácsonyi igehirde-
tések, tudom, mert ellenőriztem), B1, Su7, /70, /60. Ezzel nem
nagyon jutottam előbbre.

Rákerestem az utolsó dokumentumra. A címe MM volt. Mint
a csokigolyók, tudják. Belepillantottam. Mik ezek? Erősen emlé-
keztetett a középiskolás fizika- és matekjegyzeteimre. Azokat se
sikerült óra után soha többé megfejtenem. Isten létének egyik
kétségtelen bizonyítéka, hogy reál tárgyakból is elvégeztem a
középiskolát.

Jó, lássuk az igét! Abból talán ki lehet bogozni valamit. Út-
mutató, Biblia. Írtam egy rövid áhítatot. (Ez nem volt nagy új-
donság, bibliaórán, ifin már vezettem fel témát.) Kiválasztottam
az énekeket.

Aztán eszembe jutott a liturgia! Húha! Azt a részt én nem
tudom! Ott azon szoktam izgulni, hogy megfelelő hangnemben
kezdjem el a következő éneket, és felismerjem a végszavakat,
mikor kell elkezdni játszani. Mert én csak úgy tudok orgonálni is,
ahogy Jézus szerint adakozni kell. (Nem tudja a jobb kéz, mit csinál
a bal.) Nálam a konkrét figyelés az igehirdetésnél kezdődik, az az
én központi üzenetem. Most mi lesz? Tudom már! Bejelentem a
gyülekezetnek, hogy nem lesz liturgia. Nem nagy ügy. Lelkész se
lesz. Ez mindenképpen rendhagyó istentiszteleti alkalom, és kész!

Közben már első harang volt, indulni kellett. Kicsit remegett a
gyomrom, de végül csak beléptem a templomba. Páran lézengtek
csak. A kemény mag, talán túléltek... Uram, segíts!

Tehát: énekeltünk (papné ül), imádkoztunk, áhítat (papné áll
az orgona mellett), éneklés (ül), áldás, imádság (áll), záróének (ül).
Aztán egy kis zavar támadt. A gyülekezet, amely ilyenkor már
kifelé szokott csordogálni, most tanácstalanul állt egyik lábáról
a másikra. Megvárták, amíg pirulva a kijáráshoz suhanok, aztán
jöttek szépen kezet fogni, ahogy szoktak. Még olyan is volt, aki
mondott pár kedves, biztató szót. Huh!

Mire hazaértem, már normális volt a vérnyomásom. Túléltek,
nincs semmi baj.

A férjemnek különben jót tett a pihenés. Vasárnapra már
egész emberformája volt újra. Ő maga felolvashatta a krikszkrak-
szait. Persze neki könnyen ment, fizika tagozatos volt a gimiben.
De azért így, ahogy elmondta, még én is értettem. (Különben
amikor volt benne hajlandóság, kifaggattam, és elárulta, hogy az
erő W, az idő T, az MM pedig mennybemenetel. És ha hiszik, ha
nem, PX meg Jézus! Ennyit a logikáról.)

Ámde istentisztelet után, amikor kivonultak az emberek, két
kedves férfi testvér szóba hozta a csütörtöki prédikációm. Ad-
digra pont én is hallótávolságon belül voltam, így szó szerint tu-
dom idézni a beszélgetést.

– Nagyon szépen beszélt a Timike! – mondta mosolyogva az
első. – Szívesen hallgattuk. Még majdnem szebb is volt, mint a
tisztelendő úr.

– Hát igen – toldotta meg a másik. – Ha a prédikáció nem is
annyira, de ő maga mindenképpen.

■ FÜLLER TÍMEA

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

KÖTŐSZÓ

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez,
következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Sikertörténetek régen és ma

OTTO VAN VEEN: FELTÁMADÁS (16-17. SZÁZAD)

Szerencsés ember az újságíró. Hívásából adódóan naponta találkozik sikertörténetekkel. Nem, nem a szó bulvárértelmében, Isten őrizze... A világ hírügynökségei másodpercenként röpítenek világgá hatalmas szenzációkat, káprázatos sikereket, elképesztő orvostudományi felfedezéseket, megdönthetetlen sporteredményeket – de én nem ezekre gondolok, hanem azokra az igazi siker- vagy inkább emberi történetekre, amelyekkel hosszú évek óta találkozom.

Ezekben két dolog bizonyosan közös: egyrészt azok, akikről szól, szinte fel sem mérjük még, hogy milyen sokat (erőt, lendületet, derűt, motivációt...) adnak embertársainknak példájukkal. A másik pedig, hogy eredményeiket nem maguknak tulajdonítják, hanem annak, aki életük egy pontján belépett, és mindent megváltoztatott: a feltámadott Jézus Krisztusnak. Róla tesznek tanúságot, és láthatatlan mozdulattal mindig őrá mutatnak.

A siker: ahány ember, annyi arc. Ahogy egy régebbi egyházi szórólapon láttam: sok kicsi, pontocskányi emberi arcból a nagy képen Jézus arca rajzolódik ki.

A Krisztus-arcot nekem megmutató találkozások között volt rátermett rádiós hölgy, aki sok csapás után talált rá Jézusra, keresztkedett meg, és ma egyházkunk boldog, bizonyágtévő tagja. Egy másikuk

embermentő evangélikus lelkészünk vérrokona, aki megosztotta velem és a hallgatókkal a legszemélyesebb családi történeteit. A könnyekről, amelyek a szeméből potyogtak az emlékezés hatására, talán nem is szabad beszélnem... S természetesen idesorolandó az a tehetséges, mélyen hívő fiatalember is, aki akkoriban talált rá élete egyik új értelmére, a futásra, amikor először leültünk beszélgetni. Azóta sokadik félmaratonját futja, gyakran másokért, jótékony céllal. A hit és a szeretet dimenziói nyílnak meg az ilyen összesűrűsödött pillanatokban!

Szóval... szerencsés vagyok. Mert e három kiragadott eset mellett sok olyan felemelő találkozásnak lehettem tanúja, amelyek évekig is elkísérnek azután is, hogy beszélgetőtársaim mögött becsukódott az ajtó. Mit elkísérnek – erőforrásul szolgálnak, visznek előre, amikor arra a legnagyobb szükségem van. A tudósító kicsit magáénak érzi a történetet, és figyel, hogyan alakul beszélgetőpartnereinek a sorsa. Nemcsak a történetüket adják át ugyanis, hanem valami megfoghatatlan energiát is, reményt, s tudtukon kívül ebbe az áramlásba kapcsolnak be, amelynek forrása egy: a feltámadott Krisztus. Ott lenni egy új életre, hitre, új útra, új sorsfeladatra születésnél vagy éppen évtizedes emlékek máig világító fényénél... nagy kiváltság!

„Ott voltál...?” Kedvenc ifjúsági énekeim visszatérő sora, a dinamikus spirituálé arra kérdez rá: ott voltál, amikor megfeszítették Jézust? Ott voltál, amikor sírba helyezték? S végül ott voltál, amikor feltámadott? Énekeltük az ifjúsági órán, a teológián, a passiókörúton, amelynek keretében tizenhét gyülekezetben jártunk Somogy és Zala megyében egy feledhetetlen nagyhéten. A válaszon még fiatalon – de azóta is – sokat gondolkodtam. Hogy lehettem volna ott?! Hiszen nem éltem, s mivel akkor közösségi média sem volt, nem nézhetjük vissza az élő közvetítést később a Facebookon. Nem voltak a helyszínen újságírók, hogy tudósítsanak, és a keresztre feszítések sorában a názáreti Jézusé, a különleges előzmények ellenére is, a megszokott, kegyetlen rend szerint zajlott.

Addig a sorsfordító hajnalig az a történet mindennek tűnt, csak sikertörténetnek nem. A siker isteni és emberi definíció bizony nem egyformák... 2019 húsvétján tíz- és tízmilliók köszöntik így egymást a hajnali nap fényénél: „Az Úr feltámadt! Valóban feltámadt! Halleluja!”

Amikor nekünk is megadja a Szentlélek, hogy értsük is, amit olvasunk, amikor felnyílik a szemünk, akkor ámulunk el igazán. Hiszen ott lehetünk a virágvasárnap tömegben! Ott lehetünk a kereszttúton, a Golgotánál, a sírba helyezésnél és a hajnali kertben, az üres sírnál is! Ott a szobában, ahol ismét megjelent a gyásztól, kudarctól keserű tanítványoknak. Találkozhatunk vele, sőt tudhatjuk, hogy velünk van minden napon a világ végétéig!

Mindenről gondoskodott az Isten, igen, még tudósítókról is, hiteles tanúkról, akik megosztották az örömhírt, és mind a mai napig ad új és új tanúkat, akik nem magukat, hanem Fiát, Jézust hirdetik. Mi is tudósítói vagyunk az Isten leghatalmasabb isteni-emberi történetének! Ott lehetünk, ha fellapozzuk a Bibliát, ha az ígét hallgatjuk, ha úrvacsorát veszünk, és ott lehetünk, mert nem passzív szemlélődésre, hanem dinamizmusra hív minket: ha meg tesszük, amit csak velünk és általunk, a mi szavunk, kezünk, lábunk által tud megtenni Jézus.

■ S.-K. D.

Gyermekvédelemtől idősellátásig

Szerteágazó szeretetszolgálat Gödöllőn

Tessedik Sámuel evangélikus lelkészről, a felvilágosodás korának híres pedagógusáról, iskolaalapító reformeréről kapta a nevét a gödöllői Tessedik Sámuel Alapítvány 1991-ben. A Roszík Gábor evangélikus lelkész által létrehozott alapítvány keretében az évek során széles körű diakóniai alap- és szakszolgálati intézményrendszer jött létre. Evangélikus egyházi intézményeket bemutató riportsorozatunkban ez alkalommal a Tessedik Sámuel Evangélikus Szeretetszolgálat nevet viselő hálózat sokrétű tevékenységével ismerkedhetnek meg olvasóink.

A Gödöllői-dombság lankáin elterülő, „Budapest kertjének” is nevezett város Berente István utcájában két sárga ház áll egymás mellett. Betekintve az első udvarára a kíváncsi szem rögtön észreveszi: ezt a Margaréta háznak nevezett épületet sok kisgyerek is lakja. A kerítésen ugyanis – sajátos parkolóként – sorban lógnak a színesebbnél színesebb, lábbal hajtós műanyag kismotorok. A mellette levő telken álló épület bejárata felett viszont nagy betűs felirat hirdeti, hogy aki a Tessedik Sámuel Evangélikus Idősek Otthonát keresi, az jó helyen jár. Ez utóbbiban beszélünk meg a találkozót Roszík Ágnes intézményvezetővel, az Átmeneti Gondozást Ellátók

Országos Érdekvédelmi Szövetségének elnökével.

Az otthon liftgalériája mellől kezdjük a sétát. „Ez az ötvenfős épület, amelyben most állunk, 1994 novemberében készült el, és eredetileg anyaothonnak építettük – idézi fel a kezdetet. – Abban az időben még nem volt egyházi fenntartásban, sőt az országban ez volt az egyetlen civil szakellátású intézmény. Utógondozás alatt álló állami gondozott vagy korábban állami gondozott leányanyákat fogadtunk be gyermekeikkel. Néhány év múlva Gödöllő belvárosában meg tudtunk venni egy másik házat is, amelyet Félutas háznak nevezünk el. Az lett az időközben nagykorúvá vált leányanyák ideiglenes

otthona. Az 1997-es gyermekvédelmi törvény változást hozott a munkánkba, rövidesen be kellett fejeznünk a leányanyákkal való törődést. 2006-ban a Berente utcai épület melletti üres telken felépítettük a Margaréta otthonát, a családok átmeneti otthonát, röviden CSÁO-t, amely 2007-ben nyitotta meg kapuit” – meséli az intézményvezető.

Programbőség és közösség

Az az épület sem maradt azonban üresen, amelyben Ágnessel beszélgetünk. Férjével, Roszík Gáborral idősek bentlakására alkalmas szeretetotthonná alakították át. A földszinti részekben járóképes idősek számára alakítottak ki otthonos szobákat, míg az emeleten kaptak helyet az ágyhoz kötött, de legalábbis kerekesszékes betegek.

A földszinten a lakószobákon kívül a konyha és az ebédlő, valamint a kápolna és a tornaszoba található, az emeleten a barátságos könyvtárszoba és egy pihenésre alkalmas helyiség mellett tágas társalgó áll a lakók rendelkezésére. Ez utóbbi helyiség nemcsak tévézésre alkalmas, hanem sok közös programnak is helyszíne. Márpedig ezekből jócskán válogathatnak azok az idősek, akiknek az egészségi állapota ezt megengedi. Bódi Erika intézményvezető-helyettes szakmai beszámolójában olvasható, hogy tavaly a legnépszerűbb tevékenységek közé a közös zenehallgatás, a felolvasás, a memóriát karbantartó szókirakó játék vagy a kézügyességet fejlesztő színezés és rajzolás tartozott. Az elkészült munkák egy része bekeretezve a társalgó falait díszíti.

Az otthon lakói évről évre szívesen várják az olyan közösségi alkalmakat, mint például a farsangi délután, a különféle zenés estek vagy a bográcsozással összekötött kertrendezés. ▶

A gödöllői otthonban évek óta tartanak karácsony előtt családi napot, amelyre a lakók műsorral készülnek, és maguk készítette ajándékokkal érkeznek. Vendégként pedig nemcsak saját családtagjaikat fogadják, hanem a szomszédos átmeneti otthonban lakó családokat is.

„Intézményünkben a lelkipozást Roszík Gábor végzi – folytatja Ágnes. – Számunkra azonban nemcsak a lakók lelkiállapota fontos, hanem a fizikai hogyléte is. Ezért hatórás státuszban egy konduktor is dolgozik a csapatunkban, aki már több, csodával felérő eredményt ért el a rászorulóknál. Az egyik lakónk például úgy került ide, hogy nem tudott lábra állni, az orvosok nem is biztatták e téren semmi jóval. Az itteni rendszeres gyógytorna eredményeként azonban ma már bottal jár. Ezeknek a sikereknek is nagyon örülünk” – zárja le a témát az intézményvezető.

Étkezéstől a házi segítségnyújtásig

„Intézményünk másik lábaként a belvárosban, a Lumniczer Sándor utcában található alapszolgáltatási központunkban háromféle lehetőséget kínálunk Gödöllő város időseinek – meséli tovább Roszík Ágnes. – Szociálisan rászorultaknak naponta legalább egy meleg étkezést biztosítunk, amelyet a helyszínen is el lehet fogyasztani, vagy el lehet vinni, de igény szerint házhoz is szállítjuk.”

A Tessedik Sámuel Alapszolgáltatási Központ ezenkívül napközi otthonos ellátást is kínál. Ennek keretében többek között szabadidős programok (különböző játékok, kézműves-foglalkozások, kirándulások), egészségmegőrző torna, valamint egyéni és csoportos beszélgetések, lelki gyakorlatok várják az érdeklődőket. Az idősek klubjában a tagok segítséget kaphatnak hivatalos ügyeik intézéséhez, de akár a gyógyszerkiváltáshoz is. Az otthonukat elhagyni már nem tudó városlakó idősek pedig igénybe vehetik a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást.

Védetten az átmeneti otthonban

A szeretetotthonban tett látogatás után átsétálunk a szomszédos Margaréta házba, amely 2007 óta várja lakóit. A negyven főt befogadni képes Tessedik Sámuel Családok Átmeneti Otthonát Karácsony

Kendeh Johanna, Roszík Ágnes és Karácsony Teréz

Teréz szakmai vezető mutatja be. „Az ország minden részéből érkezhetnek hozzánk rászorulók – említi meg elsőként Teréz. – A bekerülés egyik feltétele, hogy a jelentkezők családjában kell, hogy legyen kiskorú gyermek vagy állapotos anyuka. Nemcsak »egész« családok jelentkezhetnek, hanem jöhetnek gyermeküket egyedül nevelő anyukák vagy apukák, sőt nagyszülők is, ha a bíróság kimondta, hogy mint gyámok kiskorú gyermekről gondoskodnak.”

Kérdésünkre, hogy milyen okai lehetnek az átmeneti otthonba kerülésnek, a szakmai vezető elsőként a család lakhatási problémáit emeli ki, de indok lehet a családon belüli bántalmazás és egyéb konfliktusok is. Itt is van várolista, az utcáról a kapun bekopogtatva nem lehet beköltözni. A bajbajutottak számtalan esetben személyesen keresik meg az intézményt, de sokszor a gyermekjóléti szolgálaton, a védőnőknél, óvodákon, iskolákon, gyermekorvosokon keresztül jut el az otthonhoz a hír, ha gond van egy családban, és meg kell oldani a lakhatási problémájukat.

„Az érvényben lévő jogszabály alapján nálunk is csak egy évig maradhatnak a családok – folytatja Karácsony Teréz –, de indokolt esetben ez még fél évvel megtoldható. Ez idő alatt a lelki problémák orvoslására kérhetik lelkész és pszichológus segítségét, de más téren is segítséget nyújtunk. Például jogi ügyekben, védőnő és orvos keresésében, óvodai vagy iskolai beíratásban, munkahely keresésében. Az egy-másfél év sok csa-

ládnál elég ahhoz, hogy rendezze a sorait, például albérletbe költözzön, vagy megszerezze családtagjainak a támogatását; egyszóval vannak sikertörténeteink is.

A mostani családtámogatási rendszer többeknek ad reményt – volt olyan hat-tagú családjuk, amelyik vidéken tudott házat venni, már ott is laknak. Sajnos azonban nem minden esetben beszélhetünk jó hírről – teszi hozzá a szakember. – Nem segít az előrejutásban, ha szinte törleszthetetlen adósságcsoporttal érkeznek hozzánk. Vándorló családoknak nevezzük azokat, amelyek intézményről intézményre járnak. Ezekben a szülők már jellemzően motiválatlanok, belefáradtak a kilátástalan küzdelembe, a gyermekeik számára pedig ez az életforma lesz a természetes.”

Ám amíg a gödöllői CSÁO-ban laknak a családok, védett helyen vannak. Amellett, hogy élnek a mindennapos életüket – a gyerekek iskolába, óvodába, a szülők dolgozni járnak, mosnak, főznek, takarítanak –, fedél van a fejük felett, sőt étel- és ruhátámogatást is kapnak. A kertészkedni vágyók pedig a hátsó kertben a biokertészkedés csínját-bínját is kitanulhatják.

Kedvességgel, emberséggel

„A Tessedik Sámuel Evangélikus Szeretetszolgálathoz körülbelül kétszázhusz ellátott tartozik – veszi vissza a szót Roszík Ágnes. – Mivel összevont intézmény

vagyunk, a különböző munkaágakban a munkatársak is több esetben integráltan végzik a feladataikat. Például egy gazdasági vezetőnk van, és a technikai dolgozók szintén mindhárom helyszínen tevékenykednek. Az összefonódást azzal is erősítjük – teszi hozzá az intézményvezető –, hogy a családok átmeneti otthonában lakók közül többen dolgoznak az idősek otthonában.”

Roszik Ágnes számára nagyon fontos, hogy az általa vezetett alap- és szakszolgálatokban minden a lehető legnagyobb rendben menjen. Ezért számtalan belső mérést végeznek, és rendszeresen kérnek visszajelzést nemcsak a gondozottaktól, de azok családtagjaitól is. Az idősek otthonában háromhavonta rendeznek nővérvetést. Ennek mikéntjéről a következőt tudjuk meg: „Minden lakóhoz személyesen bemegyek, és arra kérem őket, hogy egytől ötig osztályozzák a nővéreket, mennyire kedvesek. Az első három helyezett pénzjutalomban részesül.” S hogy miért teszi mindezt? „Nem engedhetjük meg azt, hogy azokkal az idősekkel, akik nálunk élnek le életük hátralevő részét, ne kedves, emberséges hangnemben beszéljünk. A jutalompénz pedig fontos fizetéskiegészítést jelent a nővérek számára.”

Az intézményvezető azonban a munkatársakat is rendszeresen megkérdezi, milyen javaslatok vannak, milyen változtatások segítenék a működés hatékonyságát. Egy ilyen beszélgetés következményeként építettek például étellejtőt a szeretetotthonban. A pályázati pénzből elkészült lift falát pedig Rimler Mária festőművész-rajztanár képei díszítik, sokak öröme.

Ön is támogathatja a gödöllői Tessedik Sámuel Alapítvány keretében működő szeretetszolgálat munkáját adója egy százalékának felajánlásával, illetve adományának közvetlen átutalásával az alapítvány bankszámlaszámára. Az alapítvány adószáma: 19178879-2-13; bankszámlaszáma: 10300002-20329794-00003285, MKB.

A munkaágak integrációja nemcsak a munkatársakat érintően jellemzi a gödöllői komplexumot, hanem az ott lakókat is. A családok átmeneti otthonából a lakók rendszeresen átmennek a szeretetotthon imatermében tartott istentiszteletekre. Így például az iskolai tanévnyitót is az idősek körében tartják, csakúgy, mint az anyák napi műsort vagy a Mikulás-ünnepséget. A gyermekek minden évben előadnak betlehemes játékot, míg gyermeknapon az szeretetotthon lakói készülnek „fogadott unokáiknak” műsorral, kis ajándékkal.

Nevelőszülői hálózat

A Tessedik-szeretetszolgálat fennállása óta a vezetők mindig igyekeztek az adott kor diktálta szükségleteket felismerni és az intézmény tevékenységi körét azok szerint alakítani. Így az sem véletlen, hogy – reménység szerint – hónapokon belül elindul egy újabb szolgáltatás, mégpedig a nevelőszülői hálózat. Ennek lényegét Kende Johanna hálózatvezető foglalja össze röviden. „A gyermekvédelmi alapellátást, azaz a családok átmeneti otthonában végzett tevékenységet nagyon gyermekvédelmi szakellátással szeretnénk kiegészíteni. Az alap- és szakellátás között az a fő különbség, hogy míg az első esetben a családok együtt ma-

radnak a baj esetén, addig a gyermekvédelmi szakellátásban a szülő elveszíti a felügyeleti jogát, és a gyermek – átmenetileg – nevelőszülőkhöz kerül, ők viselik gondját. Egyébként nem kikötés, hogy csak házaspárok jelentkezhetnek nevelőszülőnek – egyedülálló is elláthatják ezt a feladatot.

A hálózat elindítását és működését szigorú törvényi keretek szabályozzák – teszi hozzá Johanna. „A nevelőszülőkhöz például jogszabály szabta lakhatási körülményeket kell biztosítaniuk a gyermek számára, illetve több hónapos képzésen kell részt venniük. E téren mi a Máltai Szeretetszolgálat nevelőszülői hálózatával állunk szerződéses kapcsolatban. Érdekességként említhetem, hogy a hozzánk jelentkezők többségének már van valamilyen múltja e területen – vagy a családjukban voltak nevelőszülők, esetleg ők maguk már elláttak ilyen feladatot, netán ők maguk nevelőszülőknél nőttek fel.”

Kérdésünkre, hogy a gyermekek mi alapján lesznek e folyamat részeseivé, a következőt tudjuk meg a hálózatvezetőtől: „Ők valamilyen okból veszélyeztetve vannak a vér szerinti családjukban – például a szülők hajléktalanná válása következtében –, így bekerülnek a gyermekvédelmi szakellátás rendszerébe, és a gyámhivatal döntésének értelmében ki kell őket emelni a vér szerinti családjukból. A nevelőszülőkhöz kerülés során természetesen komoly szakmai szempontokat kell figyelembe venni. Ilyen például az a szempont, hogy a testvéreket – lehetőség szerint – nem választják szét, vagy hogy a vér szerinti család számára elérhető távolságban legyenek a gyerekek. Minden megyében működik gyermekvédelmi szakszolgálat. Az ott dolgozó szakemberek lépnek kapcsolatba a területükön működő nevelőszülői hálózattal, majd közösen keresnek elhelyezést az érintett gyermekek számára. Reménység szerint huszonöt-harminc gyermekkel hamarosan mi is része leszünk e rendszernek” – zárja a beszélgetést Kende Johanna.

■ BODA ZSUZSA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Tartalmat adni az ünnepnek

A szombattól a vasárnap megszenteléséig

Miként tekintünk a vasárnapra: a hét első vagy utolsó napjaként éljük meg? A teremtéstörténet rendje jut róla eszünkbe: hogy a hetedik napon az Úr is megpihent? Vagy azt tekintjük fontosabbnak, hogy Krisztus a hét első napján támadt fel a halottak közül, és mi erre az örömhírré emlékezve, ezt ünneplve vágunk neki az éppen kezdődő hétnek? Egyáltalán: mit jelent a szombat tartása a zsidó hagyományban, és mit a vasárnap megszentelése a kereszténységben? E kérdésekben kértünk útmutatást D. Szebik Imre nyugalmazott püspöktől, aki írásában nemcsak a vasárnap teológiai hátterét vizsgálja fel, hanem az ünnep kínálta lelki többlet megtapasztalásának lehetőségeit is elének tárja.

Némi zavart tapasztalunk napjainkban, amikor arra a kérdésre kívánunk választ adni: a hét első vagy utolsó napja-e a vasárnap? Ha az Újszövetség tudósításaiból indulunk ki, akkor egyértelműen olvashatunk arról, hogy az asszonyok a hét első napjának hajnalán elmentek a sírhoz, hogy megnézzék (vö. Mt 28,1). Vagyis a pihenés, a sabbát, a hetedik nap utáni első napon történt mindez, amelyet mi vasárnapnak nevezünk. (Érdekes módon az orosz nyelv őrzi ezt sajátos módon, mivel a vasárnap és a feltámadás jelölésére ugyanazt a szót – *vaszkreszenyje* – használja; írásban egyetlen különbség a két szó között az utolsó előtti i betű, illetve lágyságjel.)

Ünnepnap a hagyományban

A nehézség a magyar nyelvből adódik: a hétfő szó jelentéstartalma miatt – „a hét feje”, vagyis a hét kezdete – berögződött a gondolkodásunkba, hogy mi a vasárnapot követő napot tartjuk a hét kezdetének. Ezen aligha tudunk segíteni, de keresztényként rögzíthetjük, hogy Isten a hetedik napot rendelte a pihenésnek és az Isten-imádatnak, a *Tóra* tanulmányozásának napjává, amelyet hívő zsidó testvéreink napjainkban is örömmel betartanak, és a Teremtő egyik ajándékának tekintik. A *Tízparancsolat* harmadik előírása is ezt tartalmazza: „Emlékezz meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt!” (2Móz 20,8)

Ez magában foglalja a munka tilalmát azzal a céllal, hogy Isten szolgálja nyugodjék meg, mint ahogyan a Teremtő is tette, másfelől ez a lélek „helyreállítására”

is szolgál. Lehetőség szerint ezen a szent napon a zsidók fegyvert sem fogtak, támadást nem indítottak, legfeljebb szűkség esetén a védekező harcot vállalták kényszerűségből. Josephus Flavius történetíró arról tesz említést, hogy a környező népek – látván a zsidók szombattiszteletét és megkapó ünneplését – maguk is felvették a zsidó vallást.

Az ünnep pénteken a naplementével kezdődik, amikor a családjában gyertyagyújtással indítja az együttlétet, a családfő pedig *kidussal*, áldásmondással köszönti a résztvevőket. A péntek esti istentisztelet előtt a ház népe tisztasági fürdőt vesz, és fehérműt vált. Az étkezés is választékosabb a többi nap menüjéhez képest. A lényeg a nap megszentelésén és a *Tóra* tanulmányozásán van, egyéb előírások mellett (például a megengedett gyaloglás távolsága is behatárolt). A zsidó vallásban is többféle irányzat található, s ennek megfelelően az előírások is különbözhetnek egymástól. De a szombat Istennel való együtt ünneplésének szép jele a köszönés is: „Sabbát salom!”, azaz a szombat teljék békességben a Teremtővel és az ember-társal!

Kereszténység: új tartalom

Jézus feltámadása a hét első napján történt, amelyet a keresztények kezdettől fogva a szombat helyett ünnepeltek. Ily módon a vasárnap volt az első keresztény ünnep, a hét első napja. Néhány nyelv és kultúra ezt őrzi, ahol a vasárnapal kezdődik a hét (például ez az angolszász tradíció), de hazai egyházaink liturgikus

rendje és ünnepei is mindig vasárnapal kezdődnek, és ahhoz igazodnak a hét egyéb ünnepi eseményei.

A feltámadás ünnepe, a vasárnap a korai kereszténységben legalább olyan szigorúan megszentelt nap volt, mint a zsidó vallási hagyományban a szombat. Kezdetől fogva együtt imádkoztak, énekeltek, és közösen ünnepltek az eucharishtiát, az úrvacsorát ilyenkor, emlékezve a Jézussal együtt elfogyasztott pászkavacsorára, amelyen Jézus az ő jelenlétét ígerte övének. Ezt a hagyományt legerőteljesebben éppen a római katolikus és az ortodox egyház őrzi, de protestáns egyházainkban is egyre gyakoribb az úrvacsora közösséget teremtő ünneplése az igehirdetés mellett.

Joggal mondhatjuk, hogy a részint zsidó háttérű első keresztény gyülekezetek a *sabbát*, a szombat törvényi előírását komolyan véve, a zsidó hagyományból megőrizve a pihenés és a lelki megújulás gondolatát, megszentelték a vasárnapot. Ugyanakkor vallották, hogy a feltámadás, Jézus megjelenése felülírta a *Tóra* szigorú és olykor torz előírásait, és az ünnepet új tartalommal töltötték meg.

Jézus a földi életének idején is többször tesz említést a *Tóra* szerinte helyes értelmezéséről és a szombatnap ünnepléséről. Szombatnap szabad gyógyítani, mert a *Tóra*, Isten törvénye az emberért adatott, szabad jól tenni, ha a szükség ezt kívánja. Nem a törvény, a szombatnap formális betartására esik hangsúly, hanem az embertárs szükségletére. Emiatt ugyan a zsidók legvallásosabb rétegének tagjai, a farizeusok gyakran támadták Jézust, de ő minden esetben igyekezett meggyőzni őket arról, hogy a vallás nem a külső előírások szigorú gyűjteménye, s lényege nem a formális törvénybetartás, hanem az embertársra való segítetés, az a lelkület, amely felszabadítja az embert minden élethelyzetben a jó cselekvésére, a segítőkészségre és a megbocsátásra. Más szóval: „A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért; tehát az *Emberfia ura a szombatnak is.*” (Mk 2,27–28)

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Ma miért nem megy?

Méltán vetődik fel a kérdés: miért nem tudnak korunk emberei, köztük mi is, igazán Isten szerint ünnepelni?

Sokaknál egybeolvad hétköznapi és vasárnap. Környékünkön is látok embereket az utcán, akik mindig ugyanabban a megszokott ruhában, unalmas, fád arccal járnak-kelnek, megveszik a maguk cigarettáját, megisszák a maguk kávéját, mindegy, hogy hétfő van vagy vasárnap, aztán hazaballagnak. Bizonyosan leülnek a tévé, esetleg a számítógép elé, s múltatják a napot.

Sokan vannak, akiknek az első a ki-kapcsolódás, a wellnessemény. Idegőrlő munkából kilépve talán meg is lehet érteni, hogy töltekezni akarnak. Elég ehhez a pihenés, a szauna vagy a kellemes, lágy meleg víz? Vajon nem több az ember, mint testi pihenést jogosan igénylő pária?

Másoknál az anyagiak féktelen gyűjtése kísért, ezért minden időt, ünnepet és vasárnapot is erre használnak. Mintha csak kenyérral élne az ember, s személyiségének értéke, tekintélye a felhalmozott materiális javak mennyiségétől függne? A korszellem kísért...

Vannak köztünk munkamániások is. Ez már betegségnek is nevezhető. Milyen elgondolkoztatók Túrmezei Erzsébet verssorai: „...nem teszek semmit sem, / csak engedem, hogy szeressen az Isten.” (Ha nem teszek semmit sem...)

Ünnepelni, de hogyan?

Az ünnep, a vasárnap alkalmas idő, hogy együtt legyen a család apraja és nagyja. Átéljék az összetartozás örömeit, az egy vérből teremtettség különös adottságát. Vagy ha szükséges, rendezzék kapcsolataikat, mert a Teremtő egymásra bízta őket.

Az ünnep alkalmas idő a kultúra, a keresztény kultúra kincstárába való betekintésre: böjti idején Bach passióinak hallgatására vagy festménymeditációra Munkácsy Mihály remekei előtt. A magyar irodalom is bőséges kínálatot siet segítségünkre.

Az ünnep alkalmas idő a gyülekezet közösségével való találkozássra. Hány magányos testvérünk egyetlen emberi kapcsolatápolási esélye éppen az egyház! De minden testvérnek szüksége van az ige és a szentségek gyűjtőhelyének gyógyító átélésére.

Az ünnep alkalmas idő az Istennel, az Örökkévalóval való beszélgetésre. Ré-

szint ő szól hozzánk az igehirdetésben, részint mi tárjuk fel kéréseinket előtte. Tapasztalat arról, hogy nem csupán ok-okozati tényezők mozgatják a világot, lendítik előre – vagy olykor hátrafelé – életünket, hanem valaki más is, aki képes a rosszból jót előhozni, a sötétségből világosságot teremteni. Ezért benne hinni nem naivitás, hanem gazdagodás. Több és más lehetek általa.

Ezt kínálja az ünnep, a vasárnap, a húsvét különösen. Éljük vele! Érdemes az agyunkba, a teendők közé véglegesen belevésni.

A vasárnap üzenete

De meg kell kérdeznünk magunkat: jól, korszerűen, érthető módon végzi-e az egyház a vasárnap, az ünnep szolgálatát? Enged-e annak az individualizáló gondolkodásnak, amely az önmegvalósításban véli megelégedni a boldogságát, elfeledvén, hogy csak a másikkal, az embertársal együtt bontakozhat ki saját igazi énünk, s valósulhat meg boldogságunk? Enged-e felszínes, divatos értékeknek, tudomásul veszi-e, hogy a ma emberének tájidegen a vallásos szemlélet és az erkölcsi útmutatás? Tudomásul veszi-e, vagy kész konfrontálódni azért, mert sokak gondolkozását a jólét és az egyén mindenáron való érvényesülésének széles útjára tereli a korszellem, ez vezérli döntéseiket?

„A kereszténység hatékony hozzájárulása a multikulturális társadalom ünnepnap kultúrájához az, hogy engedi felviláglani a keresztény vasárnap autentikus tartalmát, amiből minden más keresztény ünnep is él. Ez nem mást jelent, mint azt, hogy [...] az egyháznak is meg kell tanulnia azt a művészetet, hogyan tud a posztmodern feltételek közepette istentiszteletet ünnepelni.” (Albrecht Grözinger)

Minden vasárnap sajátos üzenetet hordoz: aki halott volt, legyőzte a halált. Meghalt, de feltámadt és él. Élhet bennem s köztünk. Ezt lehet az igehirdetésben megszólaltatni és aktuális következményeit újrafogalmazni. Énekben és zenében őt dicsőíteni, imáságunkban áldani. Ennek lehet hírértéke és belső energiahordozó ereje. Megújulásra készítő és újrakezdésre képes ajándék.

Fogadjuk el Urunk minden vasárnapi közeledését, közösségét velünk, és értékeit, amelyet felkínál mindnyájunknak!

■ D. SZEBIK IMRE

Kincsek a könyvtárban és a könyvtárból

Tanulmányok az Evangélikus Országos Könyvtár műhelyéből alcímmel 2012 és 2014 után már harmadik alkalommal vehetünk kézbe évkönyvet. Mindháromnak az elülső kötéstábláján egy-egy fa szerteágazó ágait látjuk, amelyek a talányosnak tűnő címre utalhatnak: Bivio. A latin bivium szótári jelentése ugyanis kétfelé ágazó út, útelágazás.

Jól tükrözik az egyes témák a könyvtár állományának vegyes összetételét. Mányoki János, a könyvtár tudományos főmunkatársa nem szokványosan ismerteti meg az olvasót egyházunk levéltárának, könyvtárának és múzeumának kincseivel, és ad ízelítőt belőlük az erdélyi szászok kincseihez tett kitérővel. A könyvtár részére 2015-ben megszerzett *Besztercebányai kancionálét* a zenetörténész Ferenczi Ilona mutatja be részletesen. Magyarországi evangélikus szempontból jellemzőnek mondható, hogy latin, magyar, német és szláv (talán cseh?) nyelvű szövegeket is tartalmaz. Ennek az 1623-ban készült, csodálatosan szép kéziratos egyházzenei gyűjteménynek – tulajdonképpen egy iskolai oktató által vagy az ő részére készült kántori kézikönyvnek – külön érdekessége és csodálatos gyönyörűsége a művészi kiállítása, nemcsak a szövegek írásában, hanem az iniciálék könyvfestészeti egyediségében is. Ez utóbbi szempontból Wehli Tünde ismerteti a kancionálét.

A rendszerváltozás után felszámolt egyik hazai nagyvállalat, a Magyar Optikai Művek előzménye a Marburgból Kolozsvárra, majd Budapestre telepedett Süss Nándor által alapított finommechanikai műhely volt. Az alapító mechanikusról és műhelyéről közöl életrajzi és ipartörténeti tanulmányt Pintér Gábor, Kisfalusi Gábor közreműködésével.

Soproni családból származott, de Zágrábban hunyt el Artner Mária Terézia. Az evangélikus költőnő Mozart egyik kantátájára írt német – mivel magyarul nem tudott – szöveget, s a művet 1817. november 2-án elő is adták a reformációjubileum alkalmából rendezett ünnepségen a soproni evangélikus templomban. A társadalmi kérdéseket is feszegető költőnő életét a Horvátországban is jártas Rokay Zoltán professzor ismerteti.

Még messzebb visz Világi Dávid írása, amely a protestáns misszió afrikai, zuluöldi kezdeteit és nehézségeit vázolja a 19. században. Szokolayné Weltler Magdolna Szokolay Sándor család hátterét, ifjúkorát, tanulmányait és a békés-tarhosi „ének és zenei szakirányú líceum” rövid történetét vázolja fel annak kapcsán, hogy a család kiadta a nagynevű zeneszerző diákéveiben írt kilencvenöt levelét.

A második világháború élő tanúi egyre fogynak, a fiatal nemzedék el sem tudja képzelni az egykori eseményeket és megpróbáltatásokat. Két katona háborús és hadifogolyemlékeit adja közre a kötetben Szekér Lajosné Fodor Gizella.

Napjainkban is élő hagyomány Kunszigeten az ünnepi virágdíszítés, amelyet Balázs Livia mutat be. A kö emlékek mindenfelé bőségesen találhatók az egykori Pannónia tartomány területén.

Bivio 2018. Tanulmányok az Evangélikus Országos Könyvtár műhelyéből. Szerkesztette Mányoki János és Pintér Gábor. Evangélikus Országos Gyűjtemény, Budapest, 2018

Bár nehezen, de mozgathatók. Gáspár Dorottya éppen erről, a kövek mozgatásával kapcsolatos régészeti nehézségekről írta tanulmányát.

Azt gondolnánk, hogy a képtilalom miatt ilyesmi nem létezhet, de Gerelyes Ibolya segítségével a 16. századi oszmán miniatúrafestészetbe kapunk bevezetést. Rakovszky István tanulmányában kérdéseket és válaszkísérleteket olvashatunk Vörösmarty Mihály *Előszó* című költeményével kapcsolatban. Imrényi Tibor a keleti ortodoxia egyik bünbánati esedező kánonát, liturgikus imádságát fordította le – először – magyarra. Erdal Öz török prózáiról négy novelláját is megtaláljuk a kötetben, Mányoki János fordításában.

A művészeti fejezetben Horváth L. Adrián újabb alkotásaiból mutat be néhányat Pintér Gábor. Az évkönyvet végül két kiállításról szóló írás zárja: Fajcsák Györgyi *Az ősi Kína kincsei* (Iparművészeti Múzeum, 2015), Mányoki János pedig az *Ige-idők – A reformáció 500 éve* (Magyar Nemzeti Múzeum, 2017) című tárlatról szól.

E rövid áttekintés érzékelteti, hogy tartalmi sokszínűségével a *Bivio 2018* kötet pontosan megfelel az évkönyv megszokott fogalmának, viszont messze felül is múlja azt az egyes tanulmányok igényességével és terjedelmével, valamint a képi anyag gazdagságával és nyomdatechnikai minőségével.

■ REUSS ANDRÁS

Egyházközségeink gazdasági önállósodásának stratégiája

Amikor Jézus a farizeusi provokációra kézbe vett egy pénzermét, nem eldobta, mint valami bűnös dolgot, hanem a képmutatókkal szemben értelmezte a jelrendszerét (Mk 12,15–17). Az első keresztény közösségek sem tehetetlen henylésre való felhívásként értelmezték a „ne aggodalmaskodjatok” (Mt 6,25–32) tanítást, hanem egy másfajta, a krisztusi orientációt középpontba helyező életmód és gazdálkodás alapjaként. Luther gazdaságetikájának egyházszerkezeti alkalmazása is a saját erőből való e világi boldogulás és a kegyelem mindebben való megjelenését hangsúlyozza. Magyarországi evangélikus Krisztus-hívőként nem lehet kérdéses számunkra, hogy ez az egyházszerkezeti utunk is.

„...úgy legyen készen, mint hálaáldozat, nem pedig mint kényszerű adomány.” (2Kor 9,5) Hitelvi és az egyházi autonómiát magától értetődőnek tartó polgári alapon egyaránt az önfelelőség félezer éves protestáns hagyományát tekintjük követendőnek. A mai egyházgazdálkodási körülményeink elenére is ezért tűzte ki célul zsinatunk döntése: teológiai-ekkleziológiai indoklással elindulva közvetlen egyházszerkezeti, szemléleti és gazdasági hatást érzünk el azzal, hogy egyházközségeink belátható időn belül és a szolidaritás elvét érvényesítve hitelleti működésükben önfenntartóvá válhassanak.

1. Teológiai szemléletű válasz az egyház-finanszírozás válságára. Az egyház-finanszírozásról a világegyházban zajló gondolkodást közvetlenül ösztönzi a finanszírozó hívek számának és adakozókedvének csökkenése. Ugyanakkor ez a közösségben való hitmegélésünk ügye is! Különösen igaz ez a sok évtizedes rafinált elnyomatást átélte kelet-európai egyházakban: hiszen itt az üldöztetést és korlátozást a politikai hatalom másik oldalról kegyből történő intézményfenntartással kiegészítve építette le az öngondoskodás gyakorlatát. Így sokan elfelejtették, hogy a pályázatokkal, kiemelt támogatásokkal elért milliárdokhoz képest a hívek önkéntes felajánlásainak egy nagyságrenddel kisebb számokkal leírható önkéntes adakozása

nem kisebb értékű, a benne megnyilvánuló bizalom és áldozat sokkal értékesebb és értékállóbb árfolyamon váltható be, akárcsak a szegény asszony két filléréje (Lk 21,1–4).

Egyházi és gyülekezeti gazdasági önállósodásunk szükségességének felvetése tehát hitmegélési értelmezési keretben mozog, a lutheri egyházképéhez való ragaszkodást fejezi ki. Az egyházi-gyülekezeti közösséggel szemben a gondos, felelős, mértékletes, korrupció-

mentes, a szegények és gazdagok közti társadalmi integrációt hordozó szervezeti normákat hitelvi alapon tartja érvényesítendőnek. Ezért a posztkonstantinuszi egyházi kort nem nehézségként, hanem lehetőségként, esélyként tekinti. Vagyis a Krisztusban meglévő egységünk és követése „solus Christus” közösségi megvalósulásának örömhírét adja tovább, azaz evangéliumi.

2. Finanszírozásunk jelenlegi helyzete.

Gyülekezeteink működési önfenntartása és az állami kegyektől való függetlenítése azonban nem jelenti azt, hogy ne volna alapunk és jogunk a közösségi forrásokból való méltányos részesüléshez! A magyarországi egyházakat politikai döntés fosztotta meg törvénytelen módon a tulajdonuk és intézményeik döntő részétől a negyvenes évek végén, de a rendszerváltozás során nem került sor meghatározó mértékű restitúcióra. ▶

Ezen túl az egyházak Magyarországon a legtöbb embert elérő közösségi szerveződések. Olyan közösségek, amelyek kifejezetten konstruktívak, erősítést és támogatást adnak, felelősségre ösztönöznek. Ráadásul az adóbefizetésekből keletkező közösségi források felhasználásának a legjelentősebb része közvetlenül közösségi célokat szolgál, például a műemléki vagy egy-egy település identitásához hozzátartozó épületek fenntartását; az átvett (oktatási-szociális) feladatok támogatását az intézményrendszeri hátrányok kiegyenlítésével; közművelődési munkát; a társadalom egészének fontos külkapcsolati és közéleti jelenlétét stb.

Az egyházközösségi gazdasági önállóság céljának kitűzése arra fókuszál, hogy az alapvető működési és személyi kiadásokat (lelkészek fizetését/rezsijét, templomok rezsijét, gyülekezeti programokat) fedezzék az egyházfenntartói járulék és a perselypénz, valamint az általános adományok. (A további, gazdálkodási, hasznosítási stb. bevételeket a fejlesztések forrásának tekintjük.)

A gyülekezeti önfelelősség tudatának erősítése ebben is ekleziológiai megalapozású: a gyülekezet a hívek közös önkéntes munkájából és áldozatvállalásából működő hitéleti közösség. Egyházi-hitvallói cselekvéseink és megnyilvánulásaink, belső egyházi életünk tanítási tisztaságát nagyban erősíti, ha nem kell külső elvárások szempontjait is mérlegelnünk.

Mert ma az anyagi kiszolgáltatottság a realitás. Gyülekezeteink mintegy ötöde képes fenntartani magát, további hatoda közel van ehhez, de ugyanennyien még a felét sem tudják biztosítani a saját működési kiadásaiknak. Az elmúlt évek költségvetési beszámolóit alapján a gyülekezeti gazdálkodás belső arányai a főszámok tekintetében azt mutatják, hogy a mintegy 2,3 milliárd forint kiadás 52%-a személyi, 25%-a működési (rezi stb.), 10%-a hitéleti, 5%-a gépjármű-

Felső számok: a működési kiadásoknak ekkora részét fedezik a gyülekezeti bevételek.
 Alsó szám: gyülekezeteinknek hány százalékát jellemzik a felső számok?
 (az összes gyülekezet = 100%).

fenntartási és 6%-a ingatlanfenntartási/javítási jellegű. Ebből mintegy 1,6 milliárd forintot fedez a gyülekezeti tagok és szervezetek különféle módon befizetett, nem kötött felhasználású tehervállalása (1,07 milliárd, amelyből mintegy 490 millió forint az egyházfenntartói járulék, 300 millió forint a perselypénz és 240 millió forint a nem kötött célú magánadomány) és a gyülekezeti vagyonnal való gazdálkodás (516,6 millió forint).

Mindebből látható, hogy jelenleg a 178 ezer egyháztag, ezen belül a választói névjegyzékben szereplő alig 79 ezer evangélikus saját áldozatvállalásából a gyülekezeti működés kétharmada finanszírozott. Hogyan lehetne így reális cél az önállósodás?

3. A személyes tehervállalás növelése.
 „Jézus pedig leült a templomi persellyel szemben, és nézte, hogyan dobja a pénzt

a sokaság a perselybe.” (Mk 12,41a) A jelenlegi egyházfenntartói kör változatlan mértékével és összetételével számolva látjuk, hogy milyen tehervállalás volna szükséges (lásd a táblázatban).

Miközben tehát a jelenlegi adakozókhoz képest jelentős (kétszeres!) a növekedési igény, a kívánatos szintje még mindig egy igen kis része a személyes jövedelmeknek (távol a bibliai egyházi tizedtől...). A megvalósítás természetesen a testvériesség és a szolidaritás jegyében történhet, amely keresztényi erőforrásunk: a jobb adottságokkal bíró gyülekezetek, egyháztagok befizetései „kiválthatják” a szűkölködő egyháztagok ráfordítását.

Kiemelt egyházszerkezeti és missziós aktivitásunk lehet a járulékfizetők körének kiterjesztése – evangélikus körben. Ma többen vannak a nem fizető egyháztagjaink, mint a tehervállalók. Ha „belső”

	Elvárható éves befizetés	Havi tehervállalás	Létszám	Összes bevétel	Arány az átlagjövedelem alapján	Havi átlagkereset/nyugdíj/öztöndíj
Kereső foglalkoztatott	45 000 Ft	3 750 Ft	30 000	1 350 000 000 Ft	1,74%	216 000 Ft
Nyugdíjas	22 500 Ft	1 875 Ft	40 000	900 000 000 Ft	1,40%	134 000 Ft
Tanuló	1 000 Ft	83 Ft	10 000	10 000 000 Ft	0,83%	10 000 Ft
Összesen			80 000	2 260 000 000 Ft		

missziói munkával el tudjuk érni, hogy ötödével növekedjen arányuk (vagyis közelítsük meg a hatvan százalékot), az nem csupán ellensúlyozná a népmozgalmi negatív tendenciákat (ezek folytatódása esetén tíz év múlva nyolcadával, hetvenezer alá csökken az egyházfenn tartók száma), de mintegy 300 millió forint többletbevételt is hozna.

4. A kiadások és a gazdálkodás racionalizálása mint erőforrás. Ma is több gyülekezetünk alkalmazza az intézményekkel való gazdálkodási együttműködésben rejlő lehetőségeket a törvényes keretek betartásával. Emellett jól működő modellek alakultak már ki a pénzügyi menedzsment hatékony megoldására gyülekezetek akár egyházmegyei szintű összefogásában, amelynek egyfelől megtakarítási, másfelől professzionalizálódási eredménye lehet.

Gyülekezeteink valós lelkesztartó képességével számot vetve az önfelelősség elve közvetlenül is megjelenik, összekapcsolva a lutheránus elvű egyházszervezet érvényesítésével, a laikusok nagyobb gyülekezetépítési és működtetési szerepvállalásával (a kazuáliákon kívül).

A gyülekezetek tulajdonában lévő ingatlanok kezelése, jövője – különösen a felszentelt hitéleti helyek esetében – érzékeny kérdés. A gyülekezet nélkül maradt, illetve maradó templomok sorsára az enyészet és a szükséghelyzetek helyett a gyülekezetek saját felelős döntése adjon választ. A gépjárműveink és az ingatlan-gazdálkodás egészében az energetikai és használati szempontú fenntarthatóság kulcsfontosságú, egyszerre gazdasági és teremtésvédelmi ügy. A teljes egyházi célra használt evangélikus ingatlanállományt tegyük évtizedes léptékű fejlesztéssel a technikailag ma már lehetséges nulla energiafelhasználásúvá!

5. Az egyszázalékos felajánlások mértékének növelése. A személyi jövedelemadókból származó egyszázalékos felajánlásokból kapott összeg öt év távlatában reálisan harminc-negyven százalékkal növelhető, vagyis 70-80 millió forintra. (A „második 1%” növelése gyülekezeti és intézményi szinten érdemi forrásbővülést hozna.) Társadalmi megszólítóképességünk a nagyobb egyházak között arányaiban a legjobb, miközben egyháztagjainknak legfeljebb az egyötöde él az egy százalék felajánlásának lehetőségével, ahogyan túl-

ságosan szemérmesek vagyunk az intézményeinken keresztül elérhető adózókat (egyfelől az alkalmazottakat, másfelől a szülőket, hozzátartozókat) elérő csatornák alkalmazásában.

6. A program megvalósítása. Olyan folyamatot indított el egyházunk zsinatának döntése, amelynek a legfontosabb elemei: szemléleti fordulat, őszinte szembenézés, a szolidaritás hálózatának kiépítése, fokozatosság és átgondolt gyülekezeti stratégiák ösztönzése. Fél évtizedünk van az önfenntartás teljes körű megvalósítására.

Legelső teendőnk a teológiai belátások közös feldolgozása, megélése. Folytatnunk kell azt a mélyreható gazdasági-szervezeti működési helyzetfeltárást, amelyet a lelkeszi életpályamodell bevezetése már megkezdett (amelyből egyébként kiderült, hogy jóval több gyülekezetünk képes a lelkeszi illetmények szükséges emelésére, mint az eddigi tehervállalásból következtetett volna). Teljes körű konzultáció indul az egyházmegyék és gyülekezetek bevonásával, az egyházi nyilvánosságban és fórumokon (lelkeszi munkaközösségek, gyülekezeti elnökségi találkozók, lelkeszi és felügyelői, presbiteri konferenciák stb.).

A gazdasági önállósodás érvényesülése nem áll magában: a lelkeszi életpályamodell, a gyülekezeti támogatások rendszere, egyházunk egészének strukturális egyszerűsítése és az egyházközségek szervezeti-jogi státuszának rendezé-

se egységes, világos irányba mutató feladata az egyházi szolgálatot vállalóknak a következő időszakban. Ezt az irányt Krisztus követése jelöli ki számunkra: szervezeti-működési nyomorúságaink, tökéletlenségünk, elkényelmesedésünk ne legyen akadálya a Szentlélek egyházépítő munkájának közöttünk. Imádságosan, reménységgel tárjuk ki ne csak szíveinket, hanem szervezeti berendezésű kapuinkat is előtte!

■ FÁBRI GYÖRGY,
az Északi Egyházkerület felügyelője

Tanuljunk zsiráfnyelven!

Könyv az erőszakmentes kommunikációról

Ön zsiráfnyelven beszél, vagy a sakálnyelv valamely dialektusát használja? Netalán ezek létezéséről sem hallott? Ha a válasz nemleges, talán ajánlatos fontolóra venni a kérdést: előfordult-e már önnel, hogy nagyon szeretett volna valamit, de viselkedésével épp annak ellenkezőjét érte el? Vagy olyan, hogy valaki mintegy „derült égből” intézett önhöz bántó szavakat? A válasz ez esetben egyértelmű. Rochlitz Tibor és Rochlitz Zsuzsa *A zsiráf, a sakál és a keresztények – Fedezzük fel az erőszakmentes kommunikációt!* című attitűdformáló könyve az érzelmek és a szükségletek kezelési és kifejezőmódjairól, az ítélkezésről és az elfogadásról szól.

Az erőszakmentes kommunikáció magyarországi keresztény nagykövetei mély empátiával és gyakorlati példák sokaságával vezetik be az olvasót a kommunikációpszichológia, illetve a Jézust követő ember számára legadekvátabb – tanulható! – zsiráfnyelv világába.

Akinek négy füle van – ahogyan Friedemann Schulz von Thun német pszichológus kommunikációs elmélete szerint az embernek –, és mind a négygel hallani igyekszik az isteni ígét, annak érdemes a Luther-féle megkülönböztetés művészetét a hétköznapi kommunikáció során is alkalmazni. Ahhoz, hogy valóban úgy szerethesse embertársát, mint önmagát, a keresztény embernek meg kell tanulnia elválasztani az észleléseit a saját értelmezéseitől. Ugyanis – és ez kulcsfontosságú – „amit látunk (hallunk), és amit gondolunk valaminek a jelentéséről, az két külön dolog”. (139. o.)

Az eredeti szakmáját tekintve villamosmérnök Rochlitz Tibor és az orvos, mentálhigiénés szakember Rochlitz Zsuzsa a könyvükben – számtalan, az erőszakmentes kommunikáció (a továbbiakban: EMK) köré épülő műhelybeszélgetés, sokéves lelkipedagógiai és ifjúságvezetői gyakorlat és a vonatkozó szakirodalom rendkívül alapos áttanulmányozása után – egy sajátos szeretetnyelvet, énközlési és a másik felé empátiát tanúsító utat mutatnak. Teszik mindezt korántsem didaktikus módon, sokkal inkább párbeszédre, közös gyakorlásra hívón, azaz: zsiráfnyelven. (Marshall Rosenberg amerikai pszichológusnak, az erőszakmentes kommunikáció kifejlesztőjének a kifejezése. A szárazföldi emlősök közül a zsiráfnak van a legnagyobb szíve, ezért vált az EMK szimbólumává. A sakálnyelv pedig a kommunikációnak a hétköznapi elterjedt erőszakos módja.) A szerzőpáros nem rejti véka alá saját sze-

mélyes küzdelmeit, kérdéseit. Őszintén vall konfliktusokról, elmulasztott jó dolgokról, elkövetett rosszakról, árnyalva a „jó” és a „rossz” fogalmait, mindezek szemléléséhez egy új szemüveg fölvetését javasolva. A kifejtés szerint ugyanis szubjektív „szemüvegünk” jelentősen képes torzítani a valóságot. Az esetek többségében sötétebb képet fest a világról, mint amilyen az valójában, és nagyon megnehezíti, hogy észrevegyük: a dolgok változnak. (136. o.)

Sokan képtelenek megszabadulni a bejáratott szemüvegtől, és ezzel önmagukat zárják börtönbe, és fosztják meg az örömteli kapcsolódás lehetőségétől. A negatív mintákhoz való ragaszkodás származhat a gyerekkorból, hiányokból, sérülésekből. A szerzők – rendkívül rokonszenvesen és életigenlően – állítják, hogy érdemes ezeket is megvizsgálni, átvilágítani, tudatosítani, de túlzottan belemerülni a múltba, sebeket föl-szaggatni, analizálni, esetleg ujjal mutogatni felmenőinkre nem tanácsos. Az EMK egyik elsődleges célja ugyanis az érzelmekért való felelősségvállalás: „Azé a gondolat, az érzés és a tett, aki gondolja, érzi és teszi.” (100. o.) Ez olyan tételmondat, amelyet érdemes volna már az iskolában tanítani, legalább olyan alapossággal, mint a szorzótáblát.

Az EMK, azaz az együttérzés nyelvének alapja az önmagunkkal való együttérzés, az önmagunk felé gyakorolt megbocsátási képesség, amely életgyakorlatként a szerzők hite és tapasztalatai szerint csak élő istenkapcsolatban működhet folyamatosan. És ha ez (a benső csend) működik, a másik felé is képesek leszünk empátiával fordulni, képesek leszünk öt szívből meghallgatni, vele lenni, vele hallgatni. Ami az empátia megnyilvánulását a feladatlan belső feszültségeinken kívül akadályozza, az – Marshall Rosenberg szerint – a morális ítéletek, az összehasonlítgatás, a fele-

Rochlitz Tibor – Rochlitz Zsuzsa: *A zsiráf, a sakál és a keresztények – Fedezzük fel az erőszakmentes kommunikációt!* Jezsuita Kiadó, Budapest, 2018. Ára 3200 Ft.

lősségünk tagadása, a vágyaink követelések útján való kifejezése és a „ki mit érdemel” képleten alapuló gondolkodásmód (95. o.). Az ilyen beállítottságból következik, hogy képesek vagyunk csirájában elfojtani a másikkal való párbeszédet az olyan – Thomas Gordon amerikai pszichológus kifejezésével – közléssorompók használatával, mint amilyen a prédikálás, a kioktatás, a bírálás, a címkézés, a bagatellizálás, a faggatózás vagy a tréfálkozás.

Az említett megnyilvánulásokon túl a szerzők két, általuk kifejezetten egészségtelennek tartott gyakorlatnak, az aggodásnak és az önsajnáltnak a felfüggesztésére biztatnak. Mindkét magatartásmód ítélkezésen alapul, és inkább veszteséget termel (hacsak nyereségnek nem tekintjük azt – hozza a példát a szerzőpár –, hogy a folyton aggodó szülő gyermeke később nem tud leválni, önállóulni).

A szerzők felhívják a figyelmet a *Hegybeszédre*, amelyben az értelmezés szerint Jézus az adott pillanatban rejlő szabadságról beszél. Ez az a szabadság, amelynek a megélésében segíthet az EMK gyakorlása és életmóddá tétele. „Kikerülve a kényszer és erőszak hatása alól módunk van szeretetből megtenni, ami a szívünk-ből fakad.” (42. o.)

Örömhír, hogy „nincs olyan sakál, aki vég nélkül tud üvöltöni, ha megértően viszonynak hozzá” (118. o.), és a legnehezebb kommunikációs helyzetekben is találhatunk módot a zsiráfnyelv alkalmazására.

■ KINYIK ANITA

Mit kezdünk az érzelmekkel?

Sokan a mélyen eltemetett érzéseik felszínre hozásával küszködnek, mások meg érzelmeik hömpölygő árával, benső hullámvasújtjuk megszelídítésével, megint mások ingoványos, megbízhatatlan vidéknek tekintik az érzelmek világát, és tartózkodnak a mélyfúrásoktól. Mindannyiunk életében adódhat azonban olyan élethelyzet, amely az önvédelmi bástyákat és álelméleteket egy csapásra ledönti, és bensőnkől még soha nem tapasztalt, felkavaró érzelmeket hoz elő, amelyekkel valamit kezdeni kell. És adott esetben nincs meg ehhez a munkához se a mintánk, se a motivációnk, se az erőnk. Legszívesebben kiiratkoznánk az egészből, mondván, „ez nem én vagyok”. Ám frusztrációérzetünk oka épp az, hogy nagyon is jól tudjuk: ezek is mi vagyunk.

A saját, személyes érzelmi dzsungelünk átvilágításához mindenkinek magának kell rátalálnia arra a bizonyos benső szobára. Csak kísérőket kaphatunk, illetve kísérők lehetünk. Tükröt tartani a másik elé úgy, hogy egyelőre „tükrök által homályosan” (1Kor 13,12) látunk, hogy töredékes ismerettel, szemüveg nélkül is sokdioptriás differenciával szemléljük önmagunkat és az egész világot – bajos vállalkozás. Ugyanakkor a „csak másban moshatod meg arcodat” gondolatban – ahogyan József Attila írta *Nem én kiáltok* című versében – van valami megrendítően szép is: az egymásrautaltság ténye.

Rád vagyok utalva, mert nem látom egészében, de te árnyalhatod a képet, kiegészítheted, elvehetsz belőle, megvilágíthatod más aspektusból. Légváramat egy mondattal lerombolhatod, ugyan-

akkor falaimat megerősítheted néhány lételemet igenlő mondattal. Meg merem magam mutatni neked, mert tudom: nem nagyítóval nézel, nem törzs pálcát feletem, nem érzed, hogy utadban vagyok, hiszen jelentősége van annak, hogy pont itt, pont most és pont ilyen állapotban találkozunk.

Az érzelmek sűrű, kusza, olykor vad vadonjában rendet tennünk nem kell. Elég csak megnyílnunk a jelen pillanatra, a változásra. És odabízni szeretteinket, önmagunkat egy olyan erőre, amely fájdalomtól hálát, háborgásból megnyugvást, sírásból nevetést fakaszt. Ez a legmélyebb ráutaltság, melynek megtapasztalása az állandó (érzelmi) hullámvás közepette is folytonos biztonságérzetet és reményt ad.

■ K. A.

Pályázat a Luther Kiadó gazdasági vezetői munkakörére.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója pályázatot hirdet gazdasági vezetői munkakörre.

A munkavégzés helye: 1085 Budapest, Üllői út 24. Főbb feladatterületek: a kiadó pénzügyi és számviteli rendjének betartása, betartatása, felügyelete; a kiadó pénzügyi elszámoltatása, bejövő és kimenő számlák ügyintézése, ellenőrzése; döntés-előkészítés, javaslatok megfogalmazása, a vezetőség munkájának aktív támogatása; könyvelési feladatok elvégzése, ellenőrzése; a pénzügyi munkatárs felügyelete; egyes adóbevallások, adatszolgáltatások előkészítése; kintlévőségek nyomon követése; pénzügyi jelentések készítése; rendszeres és ad hoc jellegű jelentések készítése a menedzsment számára; termékek árazása, értékesítés segítése; bérszámfejtés, munkaügyi feladatok; költségvetés összeállítás, pénzügyi terv, cash-flow készítése.

Elvárások: felsőfokú gazdasági végzettség és/vagy mérlegképes könyvelői képesítés; minimum kétéves szakmai tapasztalat; könyvelői szoftver használatában szerzett tapasztalat; Microsoft Office programok magabiztos alkalmazása; alaposság, precizitás, pontosság.

Az állás betöltéséhez előnyt jelent: egyházi területen szerzett munkatapasztalat; üzleti jelentések és adóbevallások készítésében szerzett jártasság; angol- vagy németnyelv-tudás.

Amit kínálunk: egyházi, családi közösség; kihívást jelentő, változatos feladatok; teljes munkaidő, de megegyezéstől függően hatórás munkaviszony is kialakítható; jövedelem megegyezés szerint; kezdési lehetőség: azonnal. Jelentkezni lehet a kiado@lutheran.hu címen „gazdasági vezető” tárgymegjelöléssel április 24-ig, részletes önéletrajzot mellékelve.

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket következő disputájára a múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.). Időpontja: április 25. (csütörtök), 18 óra. Téma: *Korniss Dezső és Vajda Lajos üzenetei*. Kolozsváry Marianna művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria jelenkori gyűjteményének főmuzeológusa, a Korniss Dezső-kiállítás kurátora és Pataki Gábor művészettörténész, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet tudományos főmunkatársa, számos, Vajda Lajos művészetét bemutató könyv és tanulmány szerzője beszélget. Moderátor: Galambos Ádám evangélikus teológus. A rendezvényre a belépő felnőtteknek 800 Ft, diákoknak, nyugdíjasoknak 400 Ft. (A belépő megvásárlói a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatják.) A beszélgetés élőben a Petőfi Irodalmi Múzeum YouTube-csatornáján is követhető.

Ismét kapható A kegyelem ege alatt című, Túrmezei Erzsébet száz versét tartalmazó kötet a Luther Kiadó könyvesboltjában (Budapest VIII., Üllői út 24.). Ára 1050 forint.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.
Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Akarsz-e meggyógyulni?

Alkoholbeteg-mentő konferencia Piliscsabán

„Apám háromévesen végigvitt a település kocsmáiban. Feltett a pultra, és táncdalokat kellett énekelnem. Rengeteg csokit kaptam jutalmul.” „Négyen voltunk ivócimborák, már csak én élek.” „Éveken át nem ittam. Kiskorú lányomat többen megerőszték. A rendőrség nem állt mellé. Azóta újra ittam az elmúlt hónapokban.” „Fizetésemet eldorbézoltam, hotelszobát vettem ki. Folyamatosan ittam. Nem is tudom, hogy kerültem a negyven kilométerre fekvő városba. Ott itattak a cigányok, és kivittek egy tanyára. Tizenegy napot tartottak fogva. A tőlük kapott bort titokban földre öntöttem egy idő múlva. Hajnalban átvetettem magam a kerítésen, és futottam a városban lévő templomig. Az egyik ajtó nyitva volt, ott bújtam el.” „Nem akarok olyan lenni, mint az apám. Ígéretet, de mindig becsapott. Az alkohol nagyobb volt nála. Az alkohol mindent visz.”

A március 25–29. között a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban tartott alkoholbeteg-mentő gyógyító héten elhangzott gondolatokból idéztem. Valaki felolvasta ezt a szívszorító verset is:

*Apám elitta mindenét,
feleségét, hat gyereket,
tagsági könyvét, bútorát,
elitta halotti torát,
csöpp húgom elől a tejet,
fogunk közül a kenyeret,
s filléres, rossz játékaik
eladta és elitta mind,
és ételéből nem hagyott
soha egy szíves falatot,
csak mustot adott eleget,
s amikor nyögtünk, nevetett,*

*röhögött, könnye is kijött
és csúfolt és úgy röhögött,
és aztán elment és ivott,
hazatántorgott, ordított,
anyámba rúgott. Mindenét
elitta, egész életét
elitta: szívét és agyát,
tenyerét, emberi szavát –
és végül semmi sem maradt
belőle. Elpusztult. Kihalt.*

(Ratkó József: Apám; részlet)

Érthető és jogos a drogvilág ördögi rendszerét felügyelni, kordában tartani és a természeteket, terjesztőket büntetni. De a nikotin- és az alkoholfogyasztás, amely óriási adóbevétellel jár, nem kap ilyen kiemelt figyelmet. Pedig ezek is szenvedélybetegséget okozó, pénztárcát, egészséget, családot, gyülekezetet, hitet, nemzetet veszélyeztető és sok esetben tönkretévő eszközök.

Kis lépések történtek ugyan: a cigarettásdobozokon riasztó mondatok szerepelnek, dohányt csak külön üzletekben lehet vásárolni, és tizennyolc éves kor alattiakat nem szolgálnak ki. Korlátozták a dohányzásra kijelölt helyeket is.

Az alkohol sok száz fajtájával az emberek folyamatosan találkoznak az üzletekben. Kultúránk része az ivás. A Kárpát-medence némely területén vizespohárral isszák a pálinkát. A mértéktartó, egy-két pohárral való fogyasztással az esetek többségében nincs baj. Lelkes atyafiak szívesen idézgetnek ezt megerősítendő a Szentírásból is egyes igehelyeket.

Egyházunkban évtizedek óta működik az iszákosmentő misszió. Néhány éve alkoholbeteg-mentő misszióknak nevezzük

A SZERZŐ FELVÉTELE

ezt a szolgálatot. Nagyszerű, elkötelezett elődök munkálkodtak az elmúlt időkben. Csak néhány név: dr. Szalay Károly, Klucsik János, dr. Sárkány Angyal, Selmeczi Lajos, Erdélyi Zoltán. Örülünk, hogy a szolgálat nem szűnt meg, sőt az elmúlt években újabb munkatársak kapcsolódtak be a misszióba.

A szarvasi Középfalmi Misszióban évente három gyógyító hetet tartanak. Idén a tavaszi konferenciát az Evangélikus Missziói Központtal együttműködve Piliscsabán tartottuk. Láng Emese, Láng Kitti, Péter Attila, Lupták György mellett bekapcsolódott a szolgálatba dr. Csáky Tünde, dr. Koch Béla, Türi Krisztina, Kósa Gergely, Duszka József, Németh Mihály. Munkakapcsolatban vagyunk a dömösi református iszákosmentő misszióval. Őket Csere Gábor képviselte. Összesen huszonheten voltunk. Előadók és alkoholbetegek együtt gyógyultunk Isten jelenlétében, ígét, bizonyágtételeket, orvosi előadásokat hallgatva.

Az egyik előadásban elhangzott, hogy szemzés előtt bizonyos magvakat három éven át pincében tartanak, amíg megérnek az oltásra. Erre az egyik résztvevő felkiáltott: „Nem akarok még három évet rohadni!” Milyen reménykeltő kiáltás ez! Hallottuk ott a piliscsabai hegyen újra a Megváltó kérdését: „Akarsz-e meggyógyulni?” (Jn 5,6)

Az egyik testvér beszámolt arról, hogy hosszú évtizedek sok nyomorúsága után visszakapta az apját. Ez minden imának, konferenciának, szolgálatnak a célja: hogy visszakapjuk, ha lehet, testi apánkat és mennyei Atyánkat. „...aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el...” (Jn 6,37)

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

Káldy Zoltán gyümölcsöstálja

Szubjektív visszaemlékezés
a száz éve született püspökre

Ültem a Deák téri evangélikus templomban, és odaszögeztet a padhoz Káldy Zoltán igehirdetése. Igazán fogékony korban voltam: ke-restem önmagam, célomat, hivatásomat. Telibe talált az a megfogalmazása, ahogy a kisfiúról beszélt, aki ahelyett, hogy elhajítaná, forró kezében szorongatja a hógolyót, amely így elolvad. A hit továbbadásának szükségességét illusztrálta így, és én tudtam: nem tarthatom meg magamban, amit felismertem, hanem meg kell osztanom másokkal. Nehogy elolvadjon az a hógolyó...

Nem sokkal később aztán csalódás ért. Ugyanez a Káldy Zoltán immár nem a szószéken állt, hanem eljött hozzánk a szerdai ifiórára. Előadására vagy a vele folytatott beszélgetésre már nem emlékszem, de arra igen, hogy id. Hafenscher Károly a végén rövid áhítat megtartására kérte fel. Ő krakéler módon azt mondta: „Bármilyen ígéről prédikálok nektek! Tessék, mondjatok egy ígét, és meglátjátok, hogy tudok róla beszélni!” Zavarba jöttem a kihívó magatartás láttán.

Százforintos püspök

Teológusként az első év után voltam, amikor 1978 augusztusában lakásunkon megszólalt a telefon. Káldy Zoltán volt, és édesapámat kereste. Mondtam neki, hogy külföldön van. Érezhetően nagy megnyugvással fogadta a közlést, és gyors elkészítés után letette a kagylót. Utólag tudtam meg, hogy sorra felhívta a lelkészeket és a teológiai tanárokat, nehogy el merjenek menni Ordass Lajos püspök temetésére.

Édesapám a maga baráti körében többnyire félelemmel vegyes tisztelettel beszélt róla. Egyszer a gödöllői faház teraszán apám, Hafó bácsi és Dóka Zoltán, valamint a házastársak egyházpolitikai témákról beszélgettek szenvedélyesen. Egy idő után megfogadták: végre nem Káldyról beszélnek, ezért úgy döntöttek, aki szájára veszi a nevét, annak száz forintot kell fizetnie. Mondanom sem kell, hogy akaratlanul is mindig hozzá tértek vissza, ezért aztán már csak „a százforintost” emlegették.

1982. augusztus 28-án Káldy Zoltán szentelt lelkésszé a fasori templomban. Ott és akkor mondta meg, hogy szeptember 1-jétől mely gyülekezetbe helyez. Akkortájt ritkán volt rám ideje, de egy-egy odavetett mondatából úgy éreztem: figyelemmel kíséri és pozitívan itéli meg munkámat.

Egy alkalommal viszont lekapott a tíz körmőről. 1983 nyarán fiatal lelkészek konferenciáját tartottuk Gyenesdiáson. *Szolgálatunk mai világtávlatai* címmel ketten tartottunk előadást: egy teológiai tanár és én. Kicsit lazára vettem a figurát, és erős gúnnyal beszéltem az úgynevezett ENÜF-jelenségről: az Emberiség Nagy Ügyeinek Felkarolása... A hallgatóság zöme jót derült ezen és a többi, fiatalosnak szánt megjegyzésemen. Kérte, hogy szóljanak hozzá a résztvevők. Egyre bátrabban kezdtek dicsérni, talán csak kicsit csodálkozva azon, hogy Káldy ezt engedi. Aztán felállt, kihúzta magát, megigazította a zakóját, és így szólt: „Professzor úr előadásával mindenben egyetérték. Ennek a fiúcskának a szavait viszont a leghatározottabban elutasítom!” És jött a kritika, ahogy a csövön kifért. Sokan utána amolyan részvéltátogatás keretében jöttek hozzám, mondván, hogy örökre elástam magam a püspökömnel.

Nem sokkal később – legnagyobb elképedésemre – előbb rádiós igehirdetésre kért fel, majd arra, hogy a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) 1984-ben Budapesten rendezett nagygyűlésének egyik estjén én prédikáljak a Budapest Sportcsarnokban. ▶

Konfirmáció a pécsi evangélikus templomban, az oltárnál Káldy Zoltán

A KÉPEK FORRÁSA: KORÁNYI ANDRÁS HANEM SZERETNI IS CIMBŐ KÖNYVE (LUTHER KIADÓ, 2012)

Káldy a díszdoktorrá avatásán Pozsonyban

Ékesszólás és kényszer

Elég közelről láttam, amint Káldy a nagygyűlés szervezésében ezer fokon égett. Egyszer ékesszólóan lelkesített gyülekezeteket, aztán minősíthetetlen hangon kiabált azokkal, akiknél valami fegyelmezetlenséget tapasztalt, mondván, ezzel veszélyeztetik a nagygyűlés sikerét. Hallottam, amint tört angolsággal, de szenvedélyesen gyözködi kanadai püspöktársát, majd közelről láttam, amint az étteremben úgy ült be egy sarokba egyedül ebédelni, hogy még csak véletlenül se kelljen valakivel beszélgetnie.

Nem felejttem a nyitó istentiszteleten elmondott prédikációját, amelyben egyebek mellett arról szólt, hogy mi, magyarok talán más stílusban futunk, de ugyanazon a versenypályán vagyunk. Aztán egy hosszú felsorolásban a „bizonyágtevők fellege” témában Ordass Lajost is megemlítette – pozitív kontextusban! Azt az Ordasst, akinek a nevét azelőtt nyilvánosan csakis elítélő módon vette a szájára. De tudtuk: mindenáron az LVSZ elnöke akar lenni, ezért a szervezet szűk körű vezetői gárdájával még Ordass farkasréti sírja mellett is megállt. Azt persze fejcsóválva fogadtuk mi, fiatal lelkészek, hogy a nagygyűlés háromnyelvű, *Napról napra* című újságának a magyar oldalain nem olvashattunk erről az epizódról. Egyértelmű volt: a gesztus csak a külföldi nyilvánosságnak szólt.

Dóka Zoltán *Nyílt levele* ma már az egyháztörténelem része. Barátaimmal titokban adtuk tovább egymásnak, ugyan-

akkor azt sem akartuk, hogy a diktatórikus egyházvezetésnek ez a kritikája mindent felborítson a nagygyűlés körül. Azt szeretnénk volna, ha a segélykiáltásnak is beillő iratot megtárgyalják megfelelő hazai és nemzetközi fórumok. Ehelyett elhallgatással, majd fenyegetéssel találkoztunk.

A hön vágyott csúcsraérés után, immár megválasztott LVSZ-elnökként Káldy ugyan párbeszédet és csapatmunkát ígért, ám hamar következett a hideg zuhany: a külföldiek hazautazása után jött a Dóka elleni karaktergyilkosság a „megteologizált áruulás” címkével. Hamarosan minden lelkészi munkaközösséget állásfoglalásra kényszerítettek: elítéljük-e Dókat, és támogatjuk-e Káldyt? Szegény esperesünk remegve diktálta be telefonon az eredményt a püspöki hivatalnak, mert meglepően sok volt a lázadásnak számító ellenzavazat vagy tartózkodás. Mi, fiatal lelkészek még egymásnak se nagyon mondtuk meg, hogyan szavaztunk.

Helyettes, kulcs nélkül

Chicagóban voltam ösztöndíjas, amikor a püspök megbetegedésének híre ért. Előbb csak azt mondták, megfázott a genfi útján, aztán amikor napok és hetek múltán sem tudott munkába állni, sejteni lehetett, hogy komolyabb a baj. Amikor Amerikából hazajöttem, megtudtam, hogy a balatonszárszói üdülőbe vitték rehabilitációs céllal. Keresztapám, Józsa Márton – aki Siófokon egy éven át helyettesített engem – ezt mondta:

„Tamás, a te gyülekezed területén van, mindenképpen meg kell látogatnod!” Úgy tudtuk, agyérögörcs érte.

Együtt mentünk be hozzá. Marci bácsi úgy akart belé lelkét önteni, hogy a maga agyérögörcse utáni felgyógyulását mondja el bátorításul neki. Aztán fél perc után kifordult a szobából: annyira megrendítette a látvány, hogy meg sem tudott szólalni. Ketten maradtunk püspökömmel. Ő, akit mindig erősnek és keménynek láttunk, most roncsként ült az ágyon, vánkossokkal megtámasztva. Nagy-nagy erőfeszítések árán tudott csak megszólalni, de nem értettem minden szavát. Zavaromban inkább én beszéltem, de súlytalanok éreztem szavaimat. „I-i-isten á-ááldjon” – préselte ki magából búcsúzóul.

Betegsége idején hosszú időre szinte megállt az élet a Déli Egyházkerületben. Helyettese, Sólyom Károly esperes Paksról járt az ügyeket intézni, de hivatalos látogatóit a Puskin utcai épület tárgyalójában tudta csak fogadni: a püspöki hivatalhoz nem kapott kulcsot. Miután tizenhét hónapos betegsége után a püspök meghalt, nem az egyházi illetékesek mentek be a szobájába, és vitték el onnan a jórészt bizalmas iratokat.

Magasság és mélység

A püspök betegsége következtében szinte működésképtelenné vált egyházkerületben sokáig nem írták ki az amúgy évente esedékes lelkészvizsgát. Amikor végre kitérték az időpontot, még senki sem sejtette, hogy az a Káldy halála és temetése közötti időszakban lesz.

Vizsgálóként érintett voltam. Amint beléptem a tárgyalóba, megborzongtam. A vizsgabizottság minden egyes tagja előtt ott volt a frissen megjelent *Evangelikus Élet*, a címlapon a püspök gyászkeretes fotója és a hír: „Elhunyt dr. Káldy Zoltán püspök-elnök”. Egyrészt döbbenetesen találtam ezt a látványt, hiszen ebben a tárgyalóban addig évtizedeken át ő töltötte ki a teret, és most íme, a gyászkeretes címlapon volt csak jelen. Másrészt eszembe jutott az az emlék, amikor az LVSZ-nagygyűlés nyitó istentiszteletét követő napon minden egyes résztvevő fahájába berakták a *Napról napra* című alkalmi újság aktuális számát, címlapján éppen ezzel a fotóval. Magasság és mélység. Luther nem véletlenül különbözteti meg a dicsőség teológiáját és a keresztteológiáját.

Nézem a Zákeus Médiacentrum dokumentum-, sőt egyháztörténeti értékű felvételét 1987-ből, Káldy Zoltán temetéséről. Evangélikus püspök temetésén soha nem lesz ekkora tömeg. Akkor még nem tudtuk, talán csak reméltük, hogy hamarosan véget ér ez a korszak, amelyet az ország életében Kádár Jánosról, az egyházban pedig Káldy Zoltánról neveztek el. Akkor már hallani lehetett ellenzéki mozgolódásokról és az egyházi reformtörekvésekről. Hamarosan jöttek a szabad választások a politikában és az egyházban is. Újra és újra megkérdem magamtól: milyen püspök lett volna, ha életének nagy részét nem diktatúrában kell leélnie? Totalitárius rendszerben, amely őt magát is megnyomorította, és jellemét fájdalmasan torzította. A temetésen megszólalók közül erre talán egyedül Andorka Rudolf érzett rá, aki egyebek mellett ezt mondta: „Káldy Zoltán elérte a legnagyobb tisztséget a világ evangélikusai között. Magas közéleti funkciókat töltött be hazánkban. Mégis mindig tragikusnak láttam az alakját. Kényelmesebb, nyugodtabb élete lehetett volna, ha a mai napig szeretett pécsi gyülekezetében marad. Püspökként meg kellett birkóznia a vállára nehezedő szinte embertelen feladatokkal. Küzdött, őrlődött, végül szó szerint összeroskadt a terhek alatt.”

FOTÓ: EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

A Deák téri templom szószékén

Idővel aztán megnyíltak az állambiztonsági levéltárakban őrzött akták. Sok mindent megismerhetünk ezekből, egyebek mellett a „Pécsi” fedőnéven írt jelentésekből. Amelyeket azonban ha figyelmesen olvasunk, arra a következtésre juthatunk, hogy az álnéven írt konspiratív jelentésekben gyakran egyházpolitikai koncepcióját fogalmazza meg. Tragédiája, hogy amit egy törvényes egyházi fórum előtt kellett volna nyíltan elmondania, azt egy esetleg félművelt tartóiszttal kellett megosztania. Istenem, milyen terheket hordozhatott ez az ember!

Együtt nem működés püspöki jóváhagyással

Egy 1983-as történetet hagytam a végére. A kanadai Vancouverben voltunk együtt az Egyházak Világtanácsának nagygyűlésén. A két püspök – Káldy és Nagy Gyula – mellett egyházunknak egy ifjúsági küldöttet is neveznie kellett, ez voltam én. Nem sokkal ama gyenesdiási affér után történt ez. Biztos voltam benne, hogy változatlanul rendkívül dühös rám.

Mégis nyomós okom volt arra, hogy egy este bekopogjak szállodai szobájának ajtaján. El akartam mondani neki, hogy néhány héttel korábban felkeresett a belügy két embere, és együttműködésre akartak rábírní. Nemet mondtam nekik, de nagyon féltem, hogy nem fognak békén hagyni. Ugyan azzal mentek el, hogy

a látogatásukról senkinek sem beszélhetek, azonnal felhívtam édesapámat. A tanácsára kerestem fel Káldyt az első adandó alkalommal.

Figyelmesen végighallgatott, majd a végén azt mondta: „Nincs velük kapcsolatod, de próbálok odahatni, hogy hagyjanak békén téged. Te nem bírnád ki a velük való együttműködést. Ha mégis keresnének, mondd meg nekik, hogy velem egyeztetted!” Később eszerint cselekedtem. Nem mondom, hogy boldogok voltak a belügyesek, de békén hagytak.

A vancouveri történet azonban még folytatódott. A következő este Káldy püspök kopogtatott az én szállásom ajtaján. Kezében egy tál gyümölcscsel így kezdte: „Kisfiám...” Nem hittem a fülemnek: ő, aki mindig pattogó keménységgel beszélt, most ezzel a megszólítással élt. „Kisfiám! Kaptam valakitől egy tál gyümölcsöt, de rossz a fogam, nem tudom elharapni. Te talán szívesen megeszed. Itt hagyom neked.” Egy – nyilván nem véletlenül – autoriternek kikiáltott ember ott és akkor nem egyszerűen gyengéden szólt, hanem kifejezetten lelkigondozóként viselkedett.

Születésének századik évfordulóján nem a keménykezű egyházi vezetőt, nem is a pártállami parlamentben ülő országgyűlési képviselőt, nem a diplomatát, még kevésbé az ügynököt, hanem a lelkipásztort szeretném látni benne.

■ FABINY TAMÁS

FOTÓ A SZERZŐ ARCHÍVUMÁBÓL

A püspök átadja Fabiny Tamásnak lelkésszé szentelése után az oklevelet

Egérpapa születésnap tortája

Szereitek felkészülve megérkezni egy ünnepre. Örülök az adventnek, amikor napról napra közeleg a karácsony. És várom a húsvétot, amikor Urunk feltámadásának diadalát élhetjük át a közösségben újra. Az úrvacsoránál körben áll fiatal és idős, sőt akkorra a konfirmáción is túl leszünk, szóval a nagy hittanosok is ott lesznek.

Ilyenkor mindig szeretném, ha valamit oda tudnék vinni ajándékba az Úrnak. Valamit, amit neki adhatok. Hat hetem van rá, hogy felkészüljek. Hat hosszú hét. Sok igyekezettel, remeknek tűnő ötletekkel készülök, de valahogy mindig olyan furcsa dolgok sülnek ki az én törekvésemből. Néhányan körülöttem megsértődnek, mások észre sem veszik, én magam hullafáradtan és csalódottan nézem, mi lett már megint az igyekezetemből.

Egyszer néhány napra kis vendégeink voltak, akik nagyon szerettek volna örömet szerezni, segíteni nekem. Az egyikük, miközben esett az eső, kiszaladt öntözni a kertet, hogy hamarabb végezzen a Jóisten. A másik meg azt találta ki, hogy nem mos fület, hogy hamarabb elkészüljön a fürdészel. A harmadik nagyon kicsi volt, elfáradt egy sétán. Amikor a nyakamba vettem, hogy vigyem, kedvesen megjegyezte: „Én felveszem a hátizsákot is, hogy azt se neked kelljen cipelni!”

Hát, valahogy így sikerül nekem is meglepnem ajándékaikkal az Ég Urát. Aztán mindennek ellenére végül mégis mindig megérkezik az ünnep. És jó, hogy tudhatom: nemcsak most, de majd mindennek a végén is körülállhatjuk az elkészített, terített asztalt Isten gyönyörű országában.

Erről írtam nektek ezt a mesét.

A jóságos egérpapának születésnapja lesz! Van-e, aki nem tud erről? Aligha! Hiszen az unokák:

Anka, Borka, Cinka, Duzska,
Emi, Feri, Gizi, Gyuszi,
Helka, Ilka, Janka, Kozska,
Laci, Mari, Norbi, Olgi,
Pitykó, Ronkó, Sankó, Timkó,
Ulla, Villó, Zelma és Zsolta

mindenkinek elmesélték már. Még az én fülemben is eljutott a hír, pedig nem is vagyok jóban az egerekkel. De egérpapát még én is kedvelem. Kedves, jámbor apóka, meleg szíve, sugárzó mosolya, figyelmessége miatt – azt hiszem – nincs is olyan, aki ne szeretné. És a születésnapja, nos, az bizonyosan különleges nap lesz. Készül rá az egész pereputty! Márpedig ahol ennyi unoka van, ott – gondolhatjátok – nem kicsi a család.

A felnőttek természetesen külön készülődnek. Mi több, egy csöppet zavarja is

őket a sok kis egérgyerek lábatlankodása. Igyekeznek elhessegetni őket: „Menjetelek játszani!” „Irány az udvarra!” „Kössétek már le valamivel magatokat!” „Nem látjátok, hogy dolgunk van?! Sipirc!”

A kicsik azonban nem hagyják magukat. Van egy csodálatos ötletük, egy igazi meglepetés. Ilyet nem lehet veszni hagyni a nagyok értetlensége miatt! És bizony igazuk is van! Tortát akarnak sütni a drága jó nagypapának! Ugye már értitek, miért zsiszeg ennyire a környék a kis barna egerektől?

Sokan vannak, majd beosztják, ki mit szerez be hozzá. Már össze is dugták a fejcskájukat, hogy tökéletesítsék a tervüket. Anka a legidősebb. Ő vállalja a sütést. A kisebbek szereznek hozzávalókat. Egy kevéske lisztet, maroknyi cukrot, csipetnyi sütőport, morzsányi sót, pár csepp olajat. A kendermagos tyúkocská, a család barátja, aki a szárnyából tollseprőt is adott nagypapának, most sem hagyta cserben

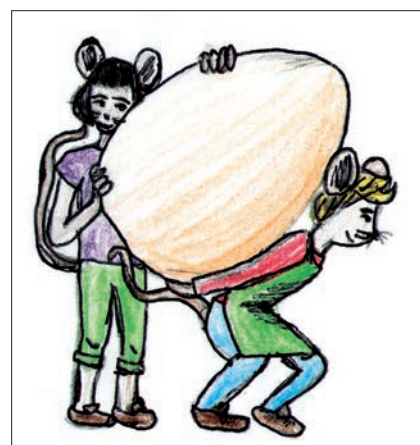
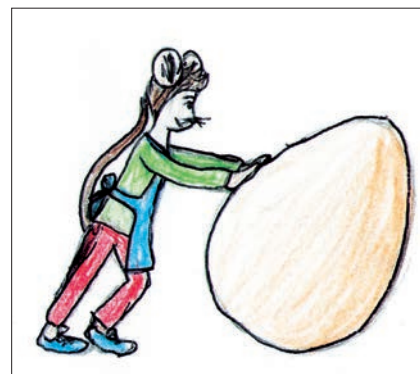
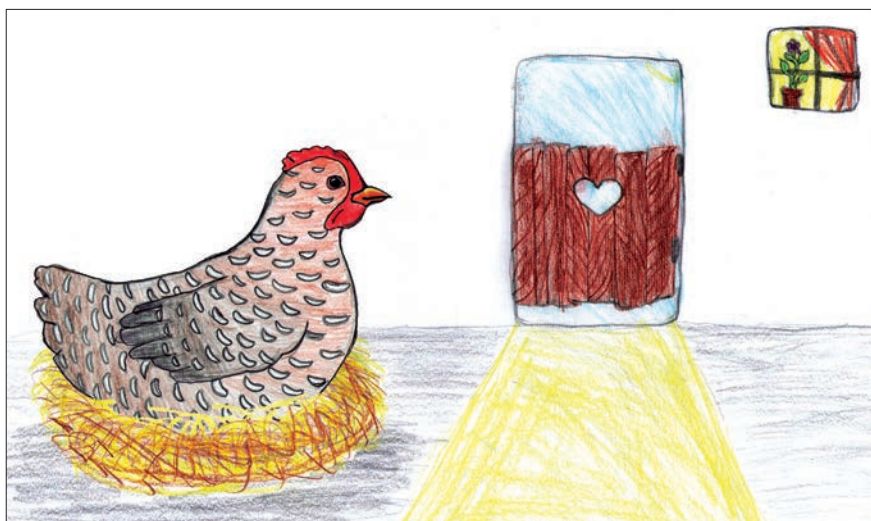
a kis összeesküvőket. Csóréval kedvesen eléjük tolt két szép, gömbölyű tojásukat. Még a receptet is elkotkodácsolta ismétlésképpen, nehogy a nagy igyekezetben kimaradjon valami a finomságból.

Anka tálba rakja, Borka kavargatja, Cinka kóstolgatja, Duzska piringatja.

Emi habosítja, Feri szagolgatja, Gizi a formát zsírozza, Gyuszi a tűzecsékét szítja.

Helka elsimítja, Ilka igazítja,

Janka az ajtót nyitja, Kozska a sütőbetolja.

Laci lesi-várja, Mari a perceket szám-
lálja,

Norbi az asztalt kopogatja, Olgi az uj-
ját szopogatja.

Pitykó jelzi, kész van, Ronkó sejtí, vész
van,

Sankó szól: leégett, gyorsan kivegyé-
tek.

Timkó kicsit duzzog, Ulla odébb tolta.
Villő vigasztalja, Zelma simogatja.

És Zsolta az eredményt szomorkodva
kimondja:

„Na, hát idenézettek! Ez egy kicsit bar-
na lett!

Itt az alja kemény, ronda, gyere, majd
levágjuk, Kozska!”

Egyik tartja, másik vágja, görbe lett, na,
még egyszer, gyerekek!

Mire egyenesbe jutnak, bizony sovány
süti lett.

Nem baj, Anka ügyes lány, habot ke-
ver, finom ám!

Borka szépen rákeni, Cinka oldalról
lesi.

Na, most már nem görbe, és be is érte
körbe.

Duzska picikét megnyalja, ha nem fi-
nom, ő megmondja.

Emi látja, elárulja, Feri rázza, Gizi szidja,
Gyuszi fejbe is kólintja.

Pityeg Duzska, de hiába, harangoznak
nemsokára, ajándékát papa várja, indulni
kell! „Gyertek már, na!”

Helka fogja meg a tálcat, Ilka meg az
asztal lábát, de hiába, billent egyet,
és a tálca hopp, leesett!

Janka morog:

„Segítsetek!” Kozska sóhajt: „Mindjárt
megyek!”

Laci kanállal kaparja, Mari késsel si-
mogatja, Norbi nézi fejcsóválva, Olginak
lebiggyed szája.

Pitykó kérdi: „De gyerekek, ilyen aján-
dékot visztek?”

Ronkó rászól: „Van jobb terved? In-
kább segíts már, te gyermek!”

Sankó szipog kettő-hármat, beletűsz-
szen a tortába.

Timkó a fejét vakarja, Ulla a száját ta-
karja.

Villő átveszi a tortát, nem bírja nézni
a sorsát.

Kinyitja az ajtót Zelma. Zsolta kiált:
„Jaj, egy gólya!”

Potty – bele a közepébe, hatalmas folt,
jaj, de rémes!

Anka sóhajt: „Most csak nézd meg!

Mit dolgoztunk rajta, tessék!

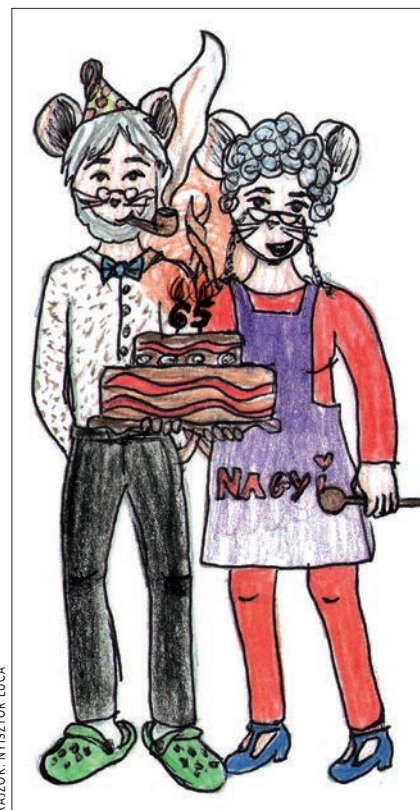
Nincs rá esély, hogy jólessék!”

Állnak ott elszontyolodva, papa nézi
mosolyogva a maszatos unokákat. Aztán
így szól:

„Félre bánat!
Mindjárt ebéd, szülinapi,
Tortát pedig süt a nagyi!
Látom, hogy igyekeztetek,
Sok munkátok kedves, remek.
De a legszebb, hogy itt vagytok.
Nagy ölelést kérek, srácok!”

Az unokák körbefogják, nagy örömmel
simogatják, puszilgatják, sőt csikizik, aztán
asztalhoz kísérik.

Nagyot ünnepel a család, torta is van,
ilyen csodát! Gyönyörű és finom nagyon!
A receptjét továbbadom!

RAJZOK: NYISZTOR LÚCA

Egy szolgáló egyházjogász életműve

Kötet jelent meg Boleratzky Lóránd írásaiból

Életművének esszenciáját felölelő kötet tiszteleg a kilencvenkilencedik évében járó dr. Boleratzky Lóránd Vladár Gábor-díjas evangélikus egyházjogász munkássága előtt. Az Egyházjog – a lelki egyház szolgálatában című könyvet április 2-án Trócsányi László igazságügyi miniszter, Fabiny Tamás, egyházunk elnök-püspöke és dr. Csák Csilla, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja mutatta be az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem Kápolnájában.

Mivel idős kora miatt Boleratzky Lóránd személyesen már nem tudott jelen lenni, a neves jogászt családjának tagjai képviselték az Igazságügyi Minisztérium és a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara által rendezett könyvbemutatón, amelynek résztvevőit a hittudományi egyetem rektora, Csepregi Zoltán köszöntötte.

A Magyarország egyik legkiválóbb egyházjogászként számontartott szerző válogatott írásait tartalmazó kötet megjelentetését örömmel támogatta az Igazságügyi Minisztérium. Mint Trócsányi László (képünkön) elmondta, személy szerint arra is büszke, hogy atyai jó barátjának tekintheti azt a Boleratzky Lórándot, aki hű és alázatos szolgálója volt mindig egyházának és a jogtudománynak is.

Méltatásában a miniszter rámutatott, hogy Boleratzky Lóránd életét a történelem nehézségei határozták meg: a trianoni

döntés utáni időszakban, majd a második világháború alatt volt diák, felnőttként pedig a kommunista diktatúra tette ki megpróbáltatásoknak. A Miskolci Evangélikus Jogakadémia megszűnése után – társaihoz hasonlóan – politikailag megbízhatatlannak nyilvánították, hite és értékrendje mellett azonban a legsötétebb időkben is kitartott.

Számos híres, számunkra már csak a történelemkönyvekből ismert emberrel állt kapcsolatban. Mindig kiállt az igazak és az igaz ügyek mellett. A rendszerváltás után fontosnak tartotta a sérelmet szenvedettek, így például Ordass Lajos és Vladár Gábor rehabilitálását is. A friss kötetben életútja, motivációi, egyházi jellegű írásai, jogtörténeti anyagai, de még a demokráciával kapcsolatos kérdésvetése is helyet kaptak, sőt napjaink kérdései is szerepelnek benne. „Boleratzky Lóránd nemcsak az egész jogásztársadalom számára példa, hanem fontos, hogy átadjuk ismereteit, tudását a jövő generációja, a fiatalok számára is” – zárta gondolatait a miniszter.

Egyházunk lelkési vezetője azzal kezdte felszólalását, hogy Boleratzky Lóránd

emblemikus figurája a budavári és a budahegyvidéki gyülekezetnek is: mindig dokumentumokkal a hóna alatt jelenik meg, üzenetet, írásokat hoz olvasásra másoknak. Fabiny Tamás hangsúlyozta azt is, hogy Boleratzky „szolidáris ökumenében” tudott gondolkodni, a látható egység felé lépve. „Hiteles, az egyházban és a társadalomban egyaránt szolgáló emberként munkálkodik még ma is” – mondta az elnök-püspök.

Csák Csilla, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja felelevenítette a Miskolci Evangélikus Jogakadémia száz évvel ezelőtti kényszerű költözését Eperjesről Miskolcra. Boleratzky Lóránd épp ebben az időszakban volt az intézmény hallgatója, majd lett később – magántanárként – oktatója is, egészen a jogakadémia 1949. évi megszüntetéséig.

A Magyarországi Evangélikus Egyház részéről 1991-ben Fabiny Tibor professzor írta alá a Miskolci Egyetemmel azt a megállapodást, amely szerint ápolni fogják a jogakadémia szellemi örökségét. A dékán utalt arra, hogy 2015-ben – a jogtudós kilencvenötödik születésnapján – személyesen is volt alkalma találkozni Boleratzky Lóránddal, s hogy számára e találkozás emléke feledhetetlen marad.

A most megjelent könyv csupán válogatás a Boleratzky-életműből – bocsátotta előre a kötet szerkesztője, Révész Béla. A Szegedi Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának docense hangsúlyozta, hogy Boleratzky Lóránd már huszonegy évesen írt első nagy munkájában érett tudósként mutatkozott meg. Akkor finnországi ösztöndíjas tapasztalatait osztotta meg a nyilvánossággal, és azóta is folyamatosan publikált. Fontos volt számára a magyar jogtudomány nagyjaival, ismert személyiségekkel folytatott levelezés is, ezekből szintén olvasható a könyvben, amely mintegy az elmúlt nyolcvan év áttekintése. Révész Béla szerint az *Egyházjog – a lelki egyház szolgálatában* című kötet akár tan-könyv is lehet.

■ – HORVÁTH-BOLLA –

Nem csak a jogtudomány műhelye volt

Száz éve nyílt meg a Miskolci Evangélikus Jogakadémia

Az Eperjesről Miskolcra települt evangélikus jogakadémia 1919 márciusában nyitotta meg kapuit. Az államosítás előtti utolsó években magántanárként dolgozott az intézményben az idén kilencvenkilenc éves Boleratzky Lóránd egyházjogász is. Őt kértük arra, hogy segítsen feleleveníteni az egykori alma mater történetét és mindennapjait.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A jogakadémia múltját egykor, amennyire lehetett, részleteiben feltárta Bruckner Győző dékán és Zsedényi Béla egyetemi magántanár is: előbbi *A Tiszai Evangélikus Egyházkerület Miskolci Jogakadémiájának múltja az eperjesi ősi kollégium tükrében* címmel jelentetett meg dolgozatot, visszaemlékezését pedig *A miskolci jogakadémia múltja és kulturmunkássága 1919–1949* címmel adták ki 1996-ban; utóbbi *Az eperjesi ev. kollégium nemzetközi sorsa és jogi személyisége* címmel publikált könyvet 1933-ban.

Boleratzky Lóránd maga is tett erőfeszítéseket annak érdekében, hogy az eltelt évek alatt ne merüljön feledésbe a patinás intézmény. Kiírt egy kutatói pályázatot, de ennek sajnos nem sikerült felkeltenie az érdeklődést a téma iránt. 1995-ben jelent meg az *Emlékezés a Miskolci Evangélikus Jogakadémia tanáraitra* című kötet, ebben – többek között – Novák István a *Miskolc egykori főisko-*

lája: az evangélikus jogakadémia, illetve Boleratzky Lóránd az Emléktábla a volt miskolci jogakadémia falán című írásában elevenítette fel a régmúltat, az alapítás történetét is.

Igaz tudományok universitása

Azt tudjuk, hogy a gyökerek a 17. század második feléig nyúlnak vissza. A reformáció és az ellenreformáció eszméi viaskodtak akkoriban Európa-szerte, és e küzdelemből iskolák is születtek. Eperjesen a felső-magyarországi evangélikus rendek, az öt szabad királyi, valamint a tizenhárom szepesi város képviselői pártfogóságot szerveztek, 1665. november 2-án egy gyűlésen határoztak az intézmény megnyitásáról. „Legyen ez az intézmény a Mindenható Isten tiszteletének temploma, az igaz tudományok universitása és a hazaszeretetet bevehe-

tetlen fellegvára örök időkön át” – szölte az alapító okirat.

A közben támadt nehézségek ellenére 1667. április 16-án megnyitották az eperjesi kollégiumot. Itt a korábbi gimnáziumból alakult líceum is helyet kapott, amelyben a teológia és a bölcselet mellett jogi ismereteket is oktattak. Tudjuk azt is, hogy a kollégium a nagy hírű magdeburgi professzor, Pomarius Sámuel vezetésével indult meg, és tanárai között ott szerepelt Pankratius Mihály, aki első magyar közjogi munkájával tette nevét országosan ismertté.

Zsedényi Béla említett könyvében olvassuk: „Először, alig pár évi fennállás után, 1671-ben, a Wesselényi-féle összeesküvés elfojtásával kapcsolatban Spankau generális veszi el a Kollégiumot, de aztán Thököly Imre, a Kollégium neveltje, 1682-ben újra visszaszerzi és visszaadja.” Mivel Thököly felkeléséhez Eperjes is csatlakozott, büntetésül I. Lipót császár a felkelés leverése után elkobozta a templomot és az iskolát is. 1687-ben pedig Antonio Caraffa itáliai zsoldosvezér vérengzése igyekezett a protestánsoknak és a kollégiumnak még az emlékét is eltörölni – a jezsuitáknak adta az intézményt.

A Rákóczi-szabadságharc idején a kollégium ismét jobb napokat élt meg, támogatta még a svéd király, XII. Károly is, de a szabadságharc bukása után a főiskolának el kellett hagynia Eperjest, illetve az intézmény ismét a jezsuitákhoz került. Csak II. József intézkedése nyomán indulhatott újra az evangélikus képzés 1784-ben.

Akadémia mint erkölcsi tőke

A kollégiumot a 19. század elején ismét újjászervezték, és rövidesen a koreszmék leghatalmasabb fellegvára vált, élén Greguss Mihállyal és Vandrák Andrással. ►

A hallgatók sorában 1816–1819 között Kossuth Lajost is megtaláljuk. Érdekes, hogy a márciusi ifjak egyike, Irányi Dániel is az eperjesi kollégiumban kezdte jogi tanulmányait, Petőfi Sándor és Tompa Mihály pedig meglátogatta az intézményt.

A kiegyezés után gyors fejlődésnek indult az eperjesi intézmény. A 19. század végén már teológiai akadémiát, jogakadémiát, főgimnáziumot és tanítóképzőt foglalt magában. 1892-ben a Tiszai Evangélikus Egyházkerülettel lépett szorosabb kapcsolatba, jogi önállóságának megtartásával. 1914-ben már tíz tanszéken folyt az oktatás, olyan országos hírv tanárokkal, mint például Ereky István, Flórián Károly, Horváth Ödön, Maléter István, Mikler Károly, Moór Gyula, Obetkó Dezső, Raffay Ferenc, Réz Mihály, a teológián pedig Csengey Gusztáv, Mayer Endre és Szlávik Mátás.

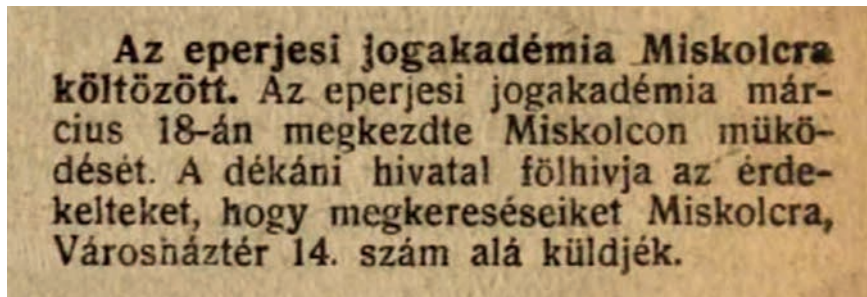
Mikler Károly 1897-ben került az eperjesi jogakadémia egyházi és jogtörténeti tanszékére, ő látta el a dékáni tisztelet 1903-tól 1923-ig, ami már egymagában is mutatja rendkívüli népszerűségét és rátermettségét. Működése alatt elmélyült a kapcsolat a jogakadémia és az egyházkerület között, minthogy tudatában volt annak, hogy egy jogi főiskola nagy erkölcsi tökélet jelent nemcsak az egyházkerületnek, hanem az országos egyháznak is.

Mikler újjászervezte az akadémiát, ami nem volt könnyű a pénztelen időkben. Az Eperjes várossal kötött szerződés lehetővé tette volna két újabb tanszék betöltését is, ha ki nem tör közben a világháború. Az eperjesi jogakadémiáé túlhaladta mind egyik hazai főiskola színvonalát modern berendezésével, új épületével és nagyszámú, igen magas képzettségű tanárával.

Eperjesről Miskolcra

A trianoni békediktátum után a jogakadémia Miskolcra való átmentése is Mikler Károly dékán érdeme volt. Az intézmény 1919. március 15-én nyithatta meg kapuit, miután a bútorok egy részét is sikerült átmenekítenie. Eperjesen híres könyvtár támogatta az oktatást mintegy kilencven ezer kötettel, ebből később csak összesen kilencvenkét könyv érkezett Miskolcra. Az oktatók folyamatosan munkálkodtak a könyvtár állományának fejlesztésén.

Bár az állami támogatás megszűntetése veszélyeztette az akadémia fennmaradását, 1923-ban, amikor Bruckner Győzöt dékánná választották, új korszak kezdő-

Kishír a jogakadémia Miskolcra költözéséről a Harangszó című evangélikus hetilap 1919. március 30-i számának utolsó oldalán

dött. Az új dékán ugyanis megteremtette a jogakadémia biztos anyagi bázisát egy Miskolc városával kötött szerződés révén. Ennek értelmében a város átvállalta három tanszék működtetésének költségeit. Bruckner dékán egyúttal szellemi téren is a magyar művelődés neves intézményévé tette a főiskolát. Komoly erkölcsi támogatást szerzett belföldi és külföldi tudósoktól, egyházi vezetőktől, Nathan Söderblom uppsalai evangélikus érseket, sőt Paul von Hindenburg német birodalmi elnököt is sikerült mozgósítania. Bruckner Győző a szó valódi értelmében a jogakadémia atyja volt, minden szívdobbanásával az akadémiáért és hallgatóiért küzdött.

Bensőséges kapcsolat

Boleratzky Lóránd a jogakadémia megszűnése előtt három évvel Zsedényi Béla helyére került. Amikor pedig megszűnt az

intézmény, megpályázott egy tanszékvezetői állást Debrecenben, de megfellebbezték pályázatát, így nem nyerte el a tisztséget, sőt sokáig nem is tudott elhelyezkedni jogászként.

„Híresek voltak a szemináriumok, különösen a büntetőjog és az egyházjog területén. A hallgatók rendszeresen részt vettek bírósági tárgyalásokon is” – mondja az egykori magántanár. A főiskola minden arra érdemes szellemi termékét nyomtatásban is közreadták, Boleratzky Lórándnak is így jelent meg egy szemináriumi munkája, amelyet később, egyetemi tanulmányai során fontos írásaként tartottak számon tanárai. Bruckner Győző kezdeményezésére indult a *Miskolci Jogászélet* című jogtudományi folyóirat, és az akadémia kiadásában önálló monográfiák is megjelentek; tudományos dolgozatokat közreadó sorozatának *Miskolci Jogászélet Könyvtára* volt a címe.

A jogakadémiai tanári kar az 1928/29. tanévben. Ülő sor balról: dr. Sztello Zoltán, dr. Bruckner Győző dékán, dr. Hacker Ervin, dr. Schneller Károly. Álló sor balról: dr. Zsedényi Béla, dr. Szontagh Vilmos, dr. Surányi-Unger Tivadar

Kiterjedt nemzetközi kapcsolatokat is ápolt az akadémia, német, francia, olasz és amerikai egyetemekkel és főiskolákkal működött együtt.

A jogakadémián egyesületek is működtek, bár az egyre feszültebbé váló politikai légkör miatt ez nehézkes volt, de szélsőséges kilengések nem történtek. Fontos szerepet kapott a sportélet, a turisztika, az atlétika, a vízisportok. „Kül- és belföldi segélyekből támogatták a rászoruló diákokat – emlékezik vissza Boleratzky Lóránd. – Ruhaellátást, kórházi ápolást is biztosítottak a nehéz szociális helyzetben lévőknek. A diákétkeztetés, a menza pedig mindenki számára nyitott volt. Bálók voltak, az egyiket épp jómagam szerveztem. Élénk ifjúsági élet folyt.”

Az egykori jogakadémiai tanár szerint az akadémia kimagasló szerepe annak tudható be, hogy gyakorlatilag magasabbak voltak a tudományos követelmények, mint az egyetemeken, mert egyetemi magántanári képesítés volt a feltétele a rendes tanárrá választásnak. „Emellett a jogakadémia a protestáns szellemiség ápolója is volt, nem csak a jogtudományok műhelye. A kisebb létszám miatt tanár és hallgató között bensőséges kapcsolat alakult ki. Ez a kapcsolat a szív táján nyújtott valami meleget – mondja mosolyogva –, nemcsak fizikailag sugárzott fényt felülről, hanem szeretetet, ragaszkodást és viszonzó szeretetet indukált tanár és hallgató között. Ez a szeretet soha el nem fogy. Az alma mater a szó valódi értelmében, mint áldott édesanya, minden kincsét szétszórta gyermekei között, magát megüresítette, és nem maradt más ékessége, mint a homloka köré font babérkoszorú és vele hallgatóinak áldása, imádkozó, hű szíve.”

Államosítás után megszűnés

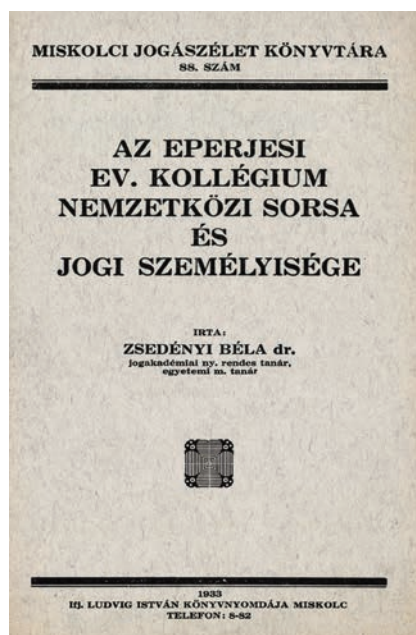
Az 1940. évi XXVIII. törvénycikk – ez rendelkezett arról, hogy az 1921 óta Szegeden működő egyetem visszaköltözik alapításának helyére, Kolozsvárra – előírta, hogy „a jogakadémiákon az 1941/42. tanévtől kezdve csupán két évfolyam működhetik”. Ezzel kezdődött el a jogakadémiák agóniája. (Boleratzky Lóránd egyik korábbi írása szerint [Hatvan éve számolták fel a Miskolci Evangélikus Jogakadémiát – Evangélikus Élet, 2009. augusztus 23.] ennek végrehajtására Zsedényi Béla közbelépésére nem került sor. – A szerk.)

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

„Ebben az épületben működött 1919–1944 között az ősi eperjesi kollégium jogtudója: a Miskolci Evangélikus Jogakadémia dr. Bruckner Győző akadémikus, dékán vezetésével. Ennek a főiskolának volt professzora az ideiglenes nemzetgyűlés elnöke: dr. Zsedényi Béla, aki 1955-ben mártírhálált halt” – olvasható a mai városháza épületének oldalfalán, a Miskolci Öregjogászok Baráti Köre által állított emléktáblán

A háború után kiépült kommunista diktatúrának az egyházi iskolákat megszüntető intézkedései az akadémia halálát jelentették. Az 1948. évi XXXIII. törvénycikk alapján 1948. június 30-án megszűnt az intézmény egyházi jellege, a Magyarországi Evangélikus Egyház ezzel elveszítette ősi főiskoláját. Ezután az állami jogakadémia is csak egyetlen esztendőig vegetált, korábbi jogaitól megfosztva, hogy aztán 1949. augusztus 31-én végleg bezárja kapuit.

Zsedényi Béla jogakadémiai nyilvános rendes tanár 1933-as könyvének borítója

Semmi nem maradt meg, a főiskola vagyonaát szétszórták. „Két igen jelentős tárgyi emlékének is szomorú a sorsa: a Thököly és az öt szabad királyi város főbírája által aláírt, az eperjesi kollégium alapításáról szóló 1665. évi okmány a Magyar Országos Levéltárban az 1956-os forradalom alatt elégett, a Than Mór által alkotott hatalmas Desseffy Arisztid-festményt pedig Ottlyk Ernő püspök jogosulatlanul eladta” – írta Boleratzky Lóránd a már említett, Evangélikus Élet-beli cikkében.

Az akadémia egykori tanára a kommunista diktatúra évtizedei alatt is őrizte a jogakadémia emlékét, és ahogyan írtuk is, amint erre lehetősége adódott, tanulmányokat jelentetett meg a főiskola múltjáról.

Bár a rendszerváltás után felmerült az egyház részéről a jogakadémia újraindításának kérdése, végül 1991-ben a Magyarországi Evangélikus Egyház és a miskolci jogi kar képviselői egy megállapodás keretében a miskolci jogi kart az eperjesi–miskolci jogakadémia szellemi örökösének nyilvánították. 2016-ban pedig a Miskolci Egyetem megállapodást kötött az Eperjesi Egyetemmel. A szerződés kiemelt témája az eperjesi jogakadémia örökségének kutatása lett, így talán az emlékeket megőrzi az utókor.

Addig is az egykori eperjesi gályarabok emlékének olvasható igazság tanít tovább bennünket: „Istent imádni, hazát szeretni tőle tanuljatok.”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Ülésezett a reformációi emlékbizottság

A reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára való felkészülés jegyében egyházunkban létrehozott reformációi emlékbizottság az emlékévé óta is tovább működik: idei első ülését április 9-én tartotta az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalában.

A testület a költségvetési kérdéseken túl megtárgyalta a folyamatban lévő projekteket. Ezek sorában esett szó a *Luther Válogatott Művei* sorozat idén megjelenő két kötetéről (*Galata-levél és Felelősség a társadalomért*), valamint a Luther-rajzfilm háromkötetesre tervezett képregényváltozatáról. (A szintén a Luther Kiadó gondozásában megjelenő kiadvány első kötete már kapható.) *Evangélikus Budapest* munkacímével egy újabb gyűjteményi projekt terve is formálódik.

■ B. M.

FOTÓ: HUZÁN ORSÓLYA

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) április 29-én 18.30-kor *Biblia és ökumené – Mikor várható a magyar ökumenikus bibliafordítás?* címmel tart előadást dr. Pecsuk Ottó református lelkész, egyetemi adjunktus, a Magyar Bibliatársulat Alapítvány főtájtára.

Egyházkerületi közgyűlés. Tisztelettel és szeretettel hívjuk a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait, valamint minden érdeklődőt a Kapernaum Szeretetotthonban (Gyenesdiás, Béke u. 43.) április 26-án, pénteken 15 órakor kezdődő gyűlésre.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége

Köszönjük támogatását! A Tessedik Sámuel Alapítvány javára 2018-ban az 1%-os személyijövedelemadó-felajánlásból befolyt összeg 197 718 forint.

Közösségre hívva. Kedves Testvérünk! Szeretettel hívunk az április 27-i kerepesi, kistarcsai evangélikus napra. A programban 14 órától kerekasztal-beszélgetésben vehetünk részt a közösségépítés témájában. A beszélgetőpartnerek Bubrik Miklós görögkatolikus pap, dr. Kovács Géza egyetemi tanár, gyülekezetplántáló és Lénárt Tibor református lelképásztor lesznek; a moderátor dr. Fabiny Tamás evangélikus püspök. 16 órától a kistarcsai református templomban az Evangélikus Kántorképző Intézet Mandák kórusa tart hangversenyt, majd Fabiny Tamás püspök gyülekezetplántáló szolgálatra küldi ki Eszlényi Ákos lelkészt. A rendezvény helyszíne: Kistarcsa, Csígház (Deák Ferenc u. 1.).

Pályázati felhívás nevelési-oktatási intézmény vezetői álláshelyének betöltésére. Az Alberti Evangélikus Egyházközösség presbitériuma pályázatot hirdet az Alberti Evangélikus Egyházközösség Óvodája óvodavezetői (magasabb vezető) munkakörének betöltésére. A jogviszony időtartama: határozatlan idejű jogviszony. A foglalkoztatás jellege: teljes munkaidő. A vezetői megbízás határozott időre, öt évre, 2019. augusztus 1-jétől 2024. július 31-éig szól. A munkavégzés helye: 2730 Albertirsa, Pesti út 104. A munkakörbe tartozó, illetve a vezetői megbízással járó lényeges feladatok: az intézmény szakszerű és törvényes működtetése, az óvodavezetői feladatok ellátása a vonatkozó jogszabályok és munkaköri leírás alapján. Illetmény és juttatások: az illetmény megállapítására és a juttatásokra a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény, valamint a 326/2013. (VIII. 30.) számú kormányrendelet rendelkezései, továbbá a Magyarországi Evangélikus Egyház vonatkozó jogszabályai az irányadók. Szolgálati lakást nem tudunk biztosítani. Pályázati feltételek: főiskolai szintű óvodapedagógusi végzettség és szakképzettség • a pedagógus-szakvizsga keretében szerzett intézményvezetői szakképzettség vagy a szakképzettség megszerzésének legkésőbbi határideje: 2019. június 30. • legalább öt év óvodapedagógus-munkakörben szerzett szakmai gyakorlat • az intézményben pedagógus-munkakörben fennálló, határozatlan időre, teljes munkaidőre szóló alkalmazás vagy a megbízással egyidejűleg pedagógus-mun-

kakörben történő, határozatlan időre, teljes munkaidőre szóló alkalmazás • a jelentkező evangélikus vallású, konfirmált legyen • lelkészi ajánlás.

A pályázat tartalma: a pályázó munkahelyének, beosztásának bemutatása • részletes szakmai önéletrajza • az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programja, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelései. A pályázat mellékletei: a legmagasabb iskolai végzettséget igazoló okiratok másolata; a pályázat befogadása esetén az eredeti okiratok bemutatása • érvényes erkölcsi bizonyítvány • nyilatkozat arról, hogy a pályázó hozzájárul személyes adatainak a pályázattal összefüggő kezeléséhez.

A munkakör legkorábban 2019. augusztus 1. napjától tölthető be. A pályázat benyújtásának határideje: 2019. május 15. A pályázati kiírással kapcsolatosan további információt Szilák-Túri Krisztina lelkész asszony nyújt a 20/824-6505-ös telefonszámon. A pályázatok benyújtásának módja: postai úton, a pályázatnak az Alberti Evangélikus Egyházközösség címére való megküldésével (2730 Albertirsa, Pesti út 106. Pf. 18). A borítékra kérjük ráírni: intézményvezetői pályázat. A pályázatok benyújtására és közzétételére vonatkozó hatályos előírásokat a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. VIII. tv. 60. §-a, a 2011. CXC. törvény a köznevelésről, valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) Emmi-rendelet tartalmazza.

Tavaszi vásár igehirdetéssel

Zeneszótól, vásárra érkező emberektől volt hangos március 30-án, szombaton a bakonycsérnyi evangélikus templom kertje. A szokatlan sokadalomról a lelkipásztort, Szarka István esperest kérdezte a Feol.hu.

„2012 óta rendezünk tavaszunként termelői vásárt a templom körül. Az ötlet a gyülekezeten belül működő férfikörtől származott. Úgy gondoltuk, hogy biztosan sokan eljönnek egy olyan vásárra, amely még a régi idők hangulatát, ízeit idézi. Úgy véltük, számosan lehetnek azok, akiket nem elégít ki az áruházakban található nagyipari árudömping, hanem többre értékeli a házi készítésű ételeket, s hittük, hogy lesznek olyanok, akik megpróbálkoznak helyben termelni, esetleg éppen alternatív módon, szembemelve az uralkodó trenddel” – fejtette ki az esperes.

vurstliban, s csak kevesen tértek be magába a templomba.

Az idei vásár megnyitásként a móri fúvósok adtak térzenét a templom előtt. Közben pedig az esperes – immár a szabad ég alatt, kellően kihangosítva – rövid igemagyarázatot tartott. Témáját a *Hegyi beszéd* egy passzusa adta *Máté evangéliumából*. Ebben arról beszél Jézus, hogy szoros az a kapu és keskeny az az út, amely az örök életre visz, és kevesen vannak, akik ezt vállalják. Mert így van ez manapság is: számosan vannak köztünk olyanok, akik – amiként Szarka István mondta – a luxushajó egyszeri utasára hasonlítanak. Ez az

A templomkertben ezen a napon mintegy két tucat árus vert tanyát. Közük – amint a tiszteletes örömmel felfedezte – évről évre több a helybeli. Egyaránt kínáltak lekvárt, mézet, sajtokat vagy éppenséggel egy közeli biomalom termékeit. Eljöttek a sárszentmiklósi evangélikus gyülekezet fafaragói is, akik egy egész – úgymond – „népi vidámparkot”, azaz fából készült játékokat hoztak magukkal. A gyerekek a kosaras körhintát vagy a mókuskereket is kipróbálhatták. A templom oldalában népzeneészek táboroztak, akik – ugyancsak a gyerekeknek – zenés hangszerbemutatót tartottak. De fölléptek a fehérvári Királyi Kardforgatók Rendjének tagjai is: nemcsak izgalmas és látványos harci bemutatót tartottak, de egy csomó történelmi ismeretet is átadtak a nézőknek.

Délután kettőtől két előadásra került sor. Az egyik előadó Hetesi Zsolt fizikus, egyetemi oktató volt, aki a fenntartható gazdálkodással foglalkozik. Prognózisa szerint ha nem csökkentjük a szén-dioxid-kibocsátást, 2030–2050 körül meg fog szűnni az a fajta világ, amelyben élünk. Ő kidolgozott egy olyan, kifejezetten a Bakonyra szabott gazdálkodási rendszert, amelyben mindent hasznosítanak, mint a régi parasztgazdaságokban, és nem rabolják ki a földet.

„Néhány gazda mindezt hallva megjegyezte: a szép elképzelés megvalósulása esetén kevesebb lenne a hozam. Csak hogy jusson eszünkbe Jézus példája, aki áldozatot hozott értünk. Mert ha mi nem tudunk áldozatot hozni a gyermekeinkért, akkor az ő jövőjüket áldozzuk fel” – jegyezte meg Szarka István.

A másik előadó Kocsis István volt. A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Pályázati Osztályának vezetője egy szociális mintaprogramról számolt be, amelynek révén Kötcsén és környékén sikerült nagy szegénységben élő embereken segíteni.

A templomkerti program, melyre még Budaörsről is érkeztek, az esperes által fél öt körül mondott úti áldással zárult. A résztvevőket azonban csak délután kettőig strigulázták. Akkor tartottak négyszázötvennél...

■ B. KISS LÁSZLÓ
Forrás: Feol.hu

Ez persze ettől nem lett volna több termelői vásárnál. A csérnyi egyházközség azonban ezért – lelkesének vezetésével – kultúrát is belecsempésztett a vásári forgatagba, és előadókat is hívott a szellem épülésére. Jöttek is az érdeklődők rendszeresen a korábbi években is, de Szarka István szomorúan volt kénytelen konstatálni, hogy a nagy többség lecövekelt – mint fogalmazott – a kertben, a

ember, amikor az ebédre került a sor, visszavonult a kabinjába, és kecsket rágcsált. S amikor megkérdezték tőle, hogy miért nem foglal helyet a többiekkel az asztal mellett, ő azt válaszolta: neki nincs pénz az ebédre. Az egyszeri utas ugyanis nem tudta, hogy az étkezés éppen úgy benne van a hajójegy árában, mint a mi életünkben annak a lehetősége, hogy Isten igéjével táplálkozzunk.

Nagy Katalin váltja Novotny Zoltánt a Prúsz elnöki tisztségében

Börtönviselt bűnöző tett bizonyoságot megtéréséről a választásuk eredményére váró újságírók előtt

Tisztújító közgyűlést tartott április 3-án a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz). A szervezet székhelyén, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa budapesti központjának emeleti tárgyalójában mintegy harmincan gyűltek össze, hogy éljenek a Prúsz alapszabályában is előírt törvényi kötelezettség gyakorlásának lehetőségével. A leköszönt elnökséget vezető Novotny Zoltán helyére a jelenlévők ismét egy ismert rádiós személyiséget, a 2012-ben Rát Mátyás-díjjal is kitüntetett Nagy Katalint választották meg a szövetség új elnökének.

A Magyarországi Református, Evangélikus, Baptista, illetve Metodista Egyház támogatásával tizenöt éve létrehozott szervezet elnöki tisztét a kezdetek óta Novotny Zoltán rádiós műsorvezető töltötte be. A hétagú elnökségen belül munkáját az utóbbi két ciklusban főként a nyomtatott sajtóban munkálkodó szerkesztő-újságírók segítették: alelnökként Faggyas Sándor, titkárként pedig T. Pintér Károly. Miután a leköszönt elnökség tagjai közül – betöltött tisztségére – senki sem kívánta újra jelöltetni magát, egy háromfős bizottság kapott megbízást arra, hogy (az általuk alkalmasnak vélt potenciális jelöltekkel való előzetes konzultáció után) javaslatot tegyen az új

vezetőség személyi összetételére, beleértve a felügyelőbizottság és az etikai bizottság tagjait.

Természetesen magán a közgyűlésen is lett volna lehetőség újabb személy(ek) jelölésére, ezzel azonban senki sem kívánt élni. Tekintettel arra, hogy a jelölőbizottság minden posztra több személyt is jelölt (összességében pedig többeket, mint ahányan a hétagú elnökségben „elférnének”), a titkos voksolás procedúrája így is szerfelett időigényesnek bizonyult. Hogy ugyanakkor ez idő alatt sem hagyta el senki a termet, az nem utolsósorban a szavazatszámolás idejére meghívott előadónak volt köszönhető. A börtönmisszióban is aktív rádiós újságíró, Takács

Ferenc a börtönben megtért korábbi bűnözőt, Száva Lajost hívta el bizonyoságtételre a protestáns újságírók körébe...

Mint a szövetség minden alkalmán, a tisztújító közgyűlés legelején is Krisztusra mutató gondolatokkal indult az együttlét. A nyitóáthítatot ezúttal a házigazda intézménynek, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának a főtitkára, dr. Fischl Vilmos tartotta. A szintén Prúsz-tag evangélikus lelkész a börtön valódi értelmére irányította a figyelmet.

Elnöki beszámolójában Novotny Zoltán nemcsak az elmúlt esztendőre, illetőleg a legutóbbi elnöki ciklus öt évére tekintett vissza, hanem – a jubileum okán – a másfél évtizede működő szövetség történetének egészére is. És nemcsak visszavonulását indokolta meg röviden, de felfedte azokat a biblikus ösztönzőket is, amelyek annak idején az elnöki tisztelet elvállalására, majd e szolgálat tovább vállalására bírták. Bizonyoságuul annak, hogy a Protestáns Újságírók Szövetségét szívügyének tekinti, a nyugdíjazása óta is aktív sportújságíró ígéretet tett arra, hogy – erejéhez mérten – változatlanul kész segíteni a szövetség munkáját.

FOTÓ: T. PINTÉR KÁROLY

A Prúsz nem túl rózsás anyagi helyzetéről is tájékoztató elnöki beszámoló számadatait a felügyelőbizottság nevében Bánó Attila elnök hitelesítette, míg a konkrét ügyekben vizsgálódásra az elmúlt évben sem kényszerült etikai bizottság jelentését Kádár Zsolttól fogadták el egyhangúlag a jelenlévők.

A jelölőbizottság előkészítő munkájáról annak elnöke, Béres Attila adott tájékoztatást, a több körben zajlott szavazási procedúrát a jelöltséget semmilyen posztra nem vállaló korábbi elnökségi tag, Kiss Sándor vezényelte le. A szintén Rát Mátyás-díjas újságíró elsőként azt az alapszabályban nem szereplő, ám „vas-tapssal megszavazott” javaslatot terjesztette elő, hogy a szövetség tiszteletbeli elnökként foglalkoztassa tovább a társadalmi munkában ellátott tisztségében példás odaadással helytállt korábbi elnököt. Novotny Zoltán – immár tiszteletbeli elnökként – olvasta fel a helyére jelöltek sorából visszalépő dr. Hafenschner Károly evangélikus lelkésznek, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke vezetőjének a levelét, aki sokirányú elfoglaltságára hivatkozva kérte tagtársainak megértését az egyébiránt általa is rendkívül fontosnak tartott szövetségi munka vezetésére való megtisztelő jelölés visszamondása miatt.

Míg az utóbbi két ciklusban evangélikus elnöke, református alelnöke és evangélikus titkára volt a Protestáns Újságírók Szövetségének, addig az elkövetkezendő öt évben kálvinista páros áll a szervezet élén. A 2019. évi tisztújító közgyűlés a Prúsz elnökének Nagy Katalin rádiós műsorvezető-riportert, a *Vasárnapi újság* főszerkesztőjét, titkárnak pedig dr. Bóna Zoltán református lelkészt, a *Theologiai Szemle* főszerkesztőjét választotta. A korábbi vezetőségből nemcsak a *Magyar Hírlap* és az *Evangélikus Élet* szerkesztője maradt tagja a hétfős grémiumnak Faggyas Sándor, illetőleg az alelnöknek választott T. Pintér Károly személyében, hanem a Magyarországi Metodista Egyház folyóiratának korábbi főszerkesztője, dr. Lakatos Judit is. A Magyarországi Református Egyház Doktorok Kollégiumának volt főtákos, dr. Kádár Zsolt teológus mellett – új tagként – a „baptista színt” Bődös Eszter, a Magyar Evangéliumi Rádió munkatársa képviseli a Protestáns Újságírók Szövetségének vezetőségében.

■ E. É.

Zeneország épül Soltvadkerten

Az iskola megkezdésével mitől vesztek el a gyerekek az óvodában megszerzett ismereteiket? Miért kopott ki az oktatásból a szemléltetés: miért nem kerül hangszer vagy kőzet a gyerekek kezébe, hogy értsék a mechanikát és a működést? – ezekre és hasonló kérdésekre keresi a választ a soltvadkerti Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola.

„Nagy találkozás volt, amikor Katona Klári művésznő bekapogtatott az iskolánkba az a gondolattal, hogy indítsunk módszertani fejlesztést a pedagógusokkal összefogva” – írja sajtóközleményében a soltvadkerti evangélikus oktatási intézmény, amely április 2-án *A zene újszerű szerepe a mindennapi képességfejlesztésben* címmel rendezett konferenciát az azonos elnevezésű pályázat megvalósításának jegyében. A konferencián lényegében ennek a Katona Klári ötlete nyomán megvalósuló pályázati programnak a mibenlétét mutatták be az érdeklődők számára.

Az iskola igazgatója ismertette, hogy a *Széchenyi 2020* program keretében – mintegy két esztendőn át – milyen módszertani fejlesztőmunkára van kilátás az összesen 74 592 267 forinttal támogatott (EFOP-3.3.7-17-2017-00041 nyilvántartási számon futó) uniós pályázati projekt keretében. Udvarhelyi Attila a sajtótájékoztatón is rámutatott arra a

hiányosságra, hogy a zene szerepéről gyakorta még a kommunikációval összefüggésben is megfeledekezünk. A program ezzel szemben a zenét használja legfőbb eszközként a mindennapi képességfejlesztésben, miként azt a nap végén az iskola dísztermében megnyitott, *Gyermekrajz- és kerámiaalkotások népdalokra* című kiállítás is példázta.

A projekt ötven pedagógus és közel négyszáz gyermek bevonásával zajlik, és természetesen nélkülözhetetlen a szülők együttműködő támogatása.

A pályázati forrásnak köszönhetően az iskola már több mint tízmillió forint értékben szerzett be hangszereket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a módszertan a projektdőszak után is a mindennapok gyakorlata maradjon. A dr. Fodor Katalin szakmai vezetésével zajló programot – külső szakértőként – Katona Klári (*képünkön*) személyesen is támogatja.

■ E. É.

FOTO: KOVÁCS GYULA

1. Slávnosť veľkonočná – Zamyslenie nad Božím slovom

„Ježiš ju oslovil: *Mária! Ona sa obrátila a povedala Mu po hebrejsky: Rabbúni! To znamená Majstre!*“ (Jn 20,16)

Veľkonočnej radosti, ktorá prichádza so vzkriesením Pána Ježiša Krista, predchádzal smútok. Keď Pán Ježiš na kríži dokonal, bolesť v srdciach učeníkov i mnohých ďalších bola nesmierna. V nedeľu ráno stojí Mária Magdaléna pri prázdnom hrobe a plače. Evanjelista Ján píše o tom, ako Máriu v jej zármutku oslovili anjeli a pýtajú sa: „*Žena, čo plačeš?*“

Čítame o tom, ako k Márii prišiel vzkriesený Pán a položil jej tú istú otázku. Mária sa stretáva s nebeskými bytosťami, Boh k nej posielal svojich služobníkov, samotný Pán k nej prichádza, aby ju potešil a zahnal z jej srdca mračno bolesti a smútku. Ale Mária to nevníma. Evanje-

lista Ján hovorí o anjeloch, ale ona v nich vidí len dvoch mužov v bielom rúchu. Ján píše o vzkriesenom Pánovi, ale ona v ňom vidí záhradníka. Mária už nemá dôvod na smútok. Už sa môže radovať, môže jasať sa z poznania, že jej Pán je živý a vzkriesený. Ale ona si hrdie stále svoje: „*Pane, ak si Ho ty odniesol, povedz mi, kam si Ho položil, a ja si Ho odnesiem.*“

A tak nasleduje ďalšie Božie oslovenie: „*Mária!*“ A Mária precitla. Boží hlas ju prebral zo sna zúfalstva a beznádeje. Vzkriesený Pán k nej prišiel a oslovil ju. On je živý a stále plný lásky a milosti. Pán Ježiš prichádza aj k nám, aby nás viedol v našom zármutku, v našich obavách, v radoosti i životných plánoch. Aj nás oslovuje, aj nám sa prihovára, aby sme v ňom spoznali živého a mocného Pána, ktorý prináša záchranu a spásu.

Vytvoríme vo svojom srdci priestor pre Pána Ježiša Krista. Vlastne dajme Pánovi Ježišovi celé svoje srdce. Potom On sám naplní naše vnútro darmi, ktoré nás život urobia radostným a plným nádeje. Naplní nás život svojím slovom - mocným a milostivým. Slovom prinášajúcim záchranu. Amen.

■ MGR. JANA ĎURANOVÁ
zborová farárka

Modlitba. *Drahý Pane Ježiši, ďakujem Ti, že prichádzaš aj ku mne ako živý a mocný Boh, aby si ma potešil v zármutku, posilnil v nádeji, povzbudil v radoosti. Ďakujem, že sa svojím láskavým slovom prihováraš aj mne a ja v Tebe môžem poznať môjho Spasiteľa. Prosím, naplňaj moje srdce vierou, ktorá bude s radoosťou načúvať Tvojmu hlasu a nechá sa viesť Tvojím slovom. Amen.*

2. Slávnosť veľkonočná – Zamyslenie nad Božím slovom

„*Pohltená bude smrť naveky a Pán, Hospodin, zotrie slzy z každej tváre a z celej zeme odstráni potupu ľudu, lebo to Hospodin povedal.*“ (Iz 25,8)

Dotkla sa vás smrť blízkeho človeka? Poznate stav, keď vám zovrie vnútro a do očí vybehnú slzy? Je to strašná moc. Čím vám bol človek bližší, tým ťažšie je bremeno, ktoré smrť naloží na dušu. Smrť je zlá. Dokáže nás paralyzovať, oberie nás o radosť aj o silu. Niekedy máme pocit, že nám berie všetko. Bojíme sa jej. Bojíme sa jej nielen kvôli strate milovaných blízkych, ale bojíme sa aj vlastnej smrti. Vidíme niektorých ľudí, ako umierajú: dlho, v bolestiach, smútku, opustenosti. Nikdy to nie je ľahké. Pán Boh to vie. Vie, že smrť je nepriateľom nášho života, nad ktorým nemáme moc. Vie, ako smrť bolí. Sám videl umierať svojho milovaného Syna. Pán

Ježiš Kristus podstúpil smrť. Spôsobila Mu bolesť, samotu, utrpenie.

Na vlastnom tele okúsil jej osteň. Akoby teda nevedel, nerozumel, nesúcitil s nami, ktorých si zamiloval! Práve pre tú lásku k nám sa rozhodol, že musí smrť zničiť. Slúbil to a vyplnil. V Jeho smrti smrť zomrela. Za nás a pre nás ju porazil, aby sme mohli spievať: „*Kde je, ó smrť, tvoje víťazstvo, kde je ó smrť osteň tvoj?!*“ Čo Pán Boh predpovedal ústami proroka, stalo sa skutočnosťou vo veľkonočné ráno. Hospodin, ktorého dúfame, nám pomohol. Jeho pravica dokázala silu. A hoci nás smrť bolí, už nie sme bez nádeje, lebo cez temnotu smrti preniká lúč Kristovho svetla, ktorý je zárukou, že smrť sa stala dverami do kráľovstva života, lásky, svetla a radoosti. Smrť je iba pôrodnými bolesťami k zrodeniu nového života, k videniu krajšej budúcnosti.

Víťazstvo Pána Ježiša Krista nad smrťou vo vzkriesení je viac než iba nádej. Je to nová perspektíva, nový cieľ i stav nášho života a skutočná pomoc pri smrti. Toto evanjelium má nevyčísľiteľnú cenu. Ako by sme teda nespievali, neoslovovali nášho Pána?! Veľkonočné sviatky nám k tomu dávajú peknú príležitosť. Amen.

■ MGR. KATARÍNA HUDÁKOVÁ
zborová farárka

Modlitba. *Oslavujeme Ťa, Pane Ježiši Kriste, lebo Ty si kvôli nám porazil moc smrti a zvíťazil nad ňou. Ďakujeme Ti, že si vstal z mŕtvych a nenechal si nás v beznádeji a strachu. Ďakujeme, že si aj nám otvoril dvere, aby sme mohli hľadiť do Tvojej slávy a vedieť, že si nám pripravil miesto pri sebe vo večnej radoosti. Poteš smútiacich a pripomínaj nám každý deň Duchom Svätým radostné evanjelium, aby sme sa smrti nebáli, ale vo viere v Teba radostne vyznávali, že si Víťaz nad smrťou. Amen.*

Obnovilo sa spoločenstvo s Bohom

Z obete Pána Ježiša Krista pre nás vyplýva, že máme žiť nový život ako zmierené a vykúpené Božie deti. Ako nové stvorenie sme povolaní slúžiť živému Bohu: „O čo viac krv Krista, ktorý mocou večného Ducha samého seba obetoval Bohu v bezvädnu obeť, očistí nám svedomie od mŕtvych skutkov, aby sme slúžili živému Bohu!“ (Žid 9,14) Obnovilo sa narušené spoločenstvo s Hospodínom a vznikla nová situácia. Nový život, nové spoločenstvo, nový vzťah, ku ktorému sme povolaní a zviazaní.

Obeť Pána Ježiša vyvrcholila v nedeľné veľkonočné ráno. V tomto je iná ako ostatné obete. Kristova obeť by bola nedokon-

čená a neúplná, keby nebolo vzkriesenie. Stále by sme boli „v hriechoch“. Apoštol Pavel nám to ozrejmuje, keď píše: „...ale ak Kristus nebol vzkriesený, daromná je vaša viera, ešte vždy ste vo svojich hriechoch!“ (1K 15,17) Kristovo veľkonočné vzkriesenie sa dovršilo na Veľký piatok. Hriechy sú odpustené, zmierenie je dokonané.

A ako je to s obeťami dnes? Prestali alebo neprestali? Dá sa povedať, že áno aj nie. Tie, ktorými sme si chcel zmieriť Boha a získať odpustenie hriechov, prestali. Pokračujú však tie, ktorými chceme vzdať Bohu úctu. V Obrane Augsburgského vyznania sa píše: „Existujú dva druhy obete. Jedným je obeť zmierania, to jest

skutok, dávajúci zadostučinenie za vinu a trest, teda zmierujúci Boha alebo utišujúci Boží hnev: tento skutok aj iným zasluhuje odpustenie hriechov. Druhým je obeť vďaky, ktorá nezasluhuje odpustenie hriechov ani zmierenie, ale ju prinášajú zmierení, aby vzdali vďaky za prijaté odpustenie hriechov a za iné dobrodenia.“ Prvý druh človeku priniesol Pán Ježiš Kristus. Druhý typ obete prinášame my kresťania ako prejav vďaky za to, čo sme od Boha prijali. Táto obetná prax pokračuje dodnes a máme ju robiť každý deň, aby sme si Boha uctili. Je dôležité rozlišovať obetné formy. Prvá je fyzická, druhá duchovná.

■ M. K.

JANKA NAGAJOVÁ

Vzácný poklad

*Ten, kto mladý spoznal Pána,
kto Mu svoje srdce dal,
koho spasením a láskou
Otec v nebi požehnal,
ten aj iným vyznať túži,
aký vzácný poklad má,
kto mu zmenil život celý:
Ježiš, spása jediný.*

*Ten, kto každodenne chodí
cestou, čo mu určil Pán,
komu On sám dáva silu
vyhnúť hriechu nástrahám,
ten aj iným vyznať túži,
aký vzácný poklad má,
kto mu radí, kto ho vedie:
Ježiš, cesta jediný.*

*Ten, kto zrakom duše hľadá
tam, kde nebeský je cieľ,
kto chce ľuďom lásku dávať
ako jeho Spasiteľ,
ten aj iným vyznať túži,
aký vzácný poklad má,
kto mu dáva život večný:
Ježiš, nádej jediný.*

Život kresťana má poukazovať na Ježiša

Obete vďaky Biblia vymedzuje nasledujúco: „Skrze Neho teda vždy prinášajme Bohu obeť chvály, to jest ovocie pier vyznávajúcich Jeho meno.“ (Žid 13,5) Máme vyznávať Ježiša Krista, a tak Mu priniesť obeť chvály. Život kresťanov je životom, ktorý neustále poukazuje na Pána Ježiša Krista. Slovmi, činmi, myšlienkami. Tento druh obetí môžeme prinášať iba vierou v Pána Ježiša Krista ako zmierení ľudia, a tak Mu poďakovať za prijaté odpustenie hriechov: „Prinášam Tebe obeť vďaky a vzývať budem meno Hospodinovo!“ (Ž 116,17) Prinášať obeť chvály a vďaky znamená každodenné vzývanie Boha a vyznávanie viery v Pána Ježiša. K tejto obeti sa radí aj Večera Pánova ako výraz vďaky Bohu za prijaté dobrodenia a tiež za zvestovanie evanjelia.

Apoštol Pavel kázal pohanom o radosnej zvesti, aby v nich usmrtil „starého Adama“, čím by v ich vnútri začal nový život, a tak sa stávali príjemnou obeťou Bohu: „...aby som bol služobníkom Krista Ježiša medzi pohanmi vo svätej službe pri evanjeliu Božom, aby sa pohania stali príjemnou obeťou posvätenou Duchom Svätým.“ (R 15,16)

Život zapojený do služby je Bohu príjemná obeť: „Prosím vás teda, bratia, pre milosrdenstvo Božie, vydávajte svoje telá v živú, svätú, Bohu príjemnú obeť, vašu rozumnú službu Božiu.“ (R 12,1) Sem sa radia aj dobré skutky, ktoré konáme, aj utrpenie, ktoré kvôli Ježišovi znášame. Toto je rozumná služba Bohu, ku ktorej nás pozýva apoštol Pavel. Ešte presnejšie – je to služba, v ktorej poznávame Boha a srdcom Ho prijímame. Prinášať duchovné obete znamená prinášať a odovzdať seba samého Bohu. Aj toto je príjemná obeť Bohu, keď Mu človek odovzdá život. To sa však môže stať iba vierou v Pána Ježiša Krista: „...a aj vy sami ako živé kamene budujte sa na duchovný dom, sväté kňazstvo, aby ste prinášali duchovné obete príjemné Bohu srkze Ježiša Krista.“ (1Pt 2,5) Keď prinášame duchovné obete Novej zmluvy – svoje životy, slúžime Bohu, svedčíme o Ježišovej láske k strateným ľuďom, prijímame večeru Pánovu, potom naplníme zmysel a význam Veľkej noci. Vyznávame tiež, že Ježišova obeť sa stala našou, privlastnili sme si ju a žijeme z nej.

■ MARIÁN KAŇUCH

Autor je farárom v CZ Bardejov

Tékozló fiú a szakkollégiumban

FOTO: GACSÁLYI DÉNES

A budapesti Protestáns Szakkollégium népes hallgatóságának tartott előadást április 1-jén, hétfőn dr. Fabiny Tamás, egyházunk elnök-püspöke, egyetemi tanár. Az alkalmat dr. Lackner Pál, a püspöki tanács titkára, az intézmény evangélikus spirituális szervezte az úgynevezett egyházi óra keretében. Az előadás témájául Jézus példabeszédei szolgáltak, illetve a tékozló fiú példázatának (Lk 15,11-32) hatástörténeti elemzése.

A főváros XII. kerületében, szép környezetben található Protestáns Szakkollégiumnak jelenleg százöt hallgatója van, közülük tizenöt evangélikus.

■ Forrás: Evangélikus.hu

Pontosítás. Az *Evangélikus Élet* magazin legutóbbi számában Domokos Ildikó tollából tudósítottunk a Bajorországban tartott böjti gyűjtés (*Fastenaktion*) magyar vonatkozású nyitóeseményeiről (Böjti gyűjtés Bajorországban, április 7-14., 15. oldal). Ortenburgban a fői Evangélikus Kántorképző Intézet tanáraiból alakult alkalmi együttes szolgált Bence Gábor vezetésével, amely nem azonos a harmincéves múltra visszatekintő Mandák kórusal. A pontatlanságért az érintettek szíves elnézését kérjük. – A szerk.

Evangélikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek (f.timea.71@gmail.com),
- TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),
- DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),
- KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),
- STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Hálával köszönjük neked a mögöttünk álló hetet! Köszönjük, hogy sokféle módon tapasztalhattuk meg jóságodat, kegyelmedet: amikor úgy éreztük, hogy elfáradtunk, akkor megálltál mellettünk; amikor roskadoztunk, mert kétségbeestünk betegség vagy erőnket meghaladó gond láttán, akkor karjaidba vettél, és hordoztál.

Úr Jézus Krisztus! Most együtt adhatunk hálát mindenért: hogy a hétköznapi eseményekben is találkozhattunk veled. Hogy megálltál ma is közepén családjunk életében, munkatársaink körében vagy éppen gyülekezeti életünk különféle területein, és békességet hirdettél nekünk, ahogy feltámadásod után az apostoloknak. Segíts, hogy ha nem látunk is téged, akkor is áldjunk, magasztaljunk jelenlétedért, s hadd tapasztaljuk meg evangéliumod erejét és szabadításodat.

Bűnbánattal valljuk, hogy gyakran vagyunk akadályai az örömhír hirdetésének. Sokszor kishitűségből, önző érdekektől vezérelve tagadunk meg téged, aki az élet fejedelme vagy. Gyülekezeteinkben több a mások okolása, mint az őszinte bűnbánatra térés. Ma azt kérted tőlünk igédben, hogy tartsunk bűnbánatot, hogy eltöröltessenek bűneink, s felüdüljünk. Köszönjük a megtérés lehetőségét!

Ezért hozzád könyörgünk: áldd meg evangélikus egyházunkat bűnbánattal, kegyelmed befogadásával! Áldd meg betegeinket, a halállal vívódókat élő reménységgel! A szenvedélybetegeket, a megfáradtakat új kezdettel. Hazánkat, népünket és vezetőinket Szentlelked megvilágosító erejével. Minket pedig azzal az érzékenységgel, hogy meghalljuk azoknak a szavát, akik készen állnak arra, hogy téged kövessenek. Tégy alkalmassá minket, hogy melléjük álljunk, kérdéseikben támaszuk lehessünk, s gyülekezeti csoportjaink támogató közösségekké formálódjanak. Ámen.

Húsvét ünnepe után 1. vasárnap

(Quasimodo geniti) – ApCsel 3,11–21

Tudatlan csodálkozásból meggyőződés

Az egyetem évei jutnak eszembe. A vizsgaidőszakok. A nagy vizsgák, szigorlatok. Amikor tanultam éjt nappallá téve, kiszámítva gondosan a feladatokat, mire mennyi idő van: hány tétel s hány nap. A nehéz, feszült utolsó este, amikor mindent átismételttem. A szinte átvirrasztott éjszaka. S a másnap, a megmérettetés, a torkomban dobogó szívem, a felelés, végül az eredményhirdetés őrzítő percei. Igen ám, de ami utána jött, a legnehezebb valahogy mégis az volt. Az a mondhatatlan úr, amely a kitartó tanulás után ott maradt. Nem volt már feladat, vagyis biztosan volt, de hirtelen nem találtam, és ijesztően üres volt minden.

ezt látjuk már, az első lépéseket, az első bátor mozdulást és bizonyosságtételt.

Az Ékes kapuban a sokak által ismert sánta gyógygyul Péter szavára. A születése óta sánta ember nemcsak jár, de szökell, ugrándozik. Az emberek ámulatból ámulatba esnek. Hogyan? Péter és János érték el ezt, ahogy jobb kezénél fogva felemelték? Sikerült nekik? Ezeknek a zavarodott, magukra hagyott férfiaknak, akik hetekig ki se mozdultak a házból? De hogyan...? Hát mégis lehet benne valami, mégis igaza volt a Názáretinek, s most a tanítványai rendelkeznek az ő csodatevő erejével?

NICOLAS POUSSIN: SZENT PÉTER ÉS JÁNOS MEGGYÓGYÍTJA A BÉNÁT (1655)

Húsvét után. Véget ér az intenzív felkészülés, a hároméves vizsgaidőszak, és jön a megmérettetés. Mennyi mindent kellett megtanulnia Péternek, Jánosnak és a többieknek! Sok volt a tétel, és sok volt az értetlenkedés. Megvolt az utolsó este izgalma, az ismétlés, de csak a legfontosabb tananyag: „Értitek, hogy mit tettem veletek?” (Jn 13,12) Majd nagypéntek fájdalma, szombat mélységes csendje és a harmadnap vakító fénye után új időszak kezdődik. Egyrészt ott van a mondhatatlan úr, mert a Mester már nincs ott, mint azelőtt volt, másrészt a rájuk szakadt magányos tehetetlenség. Feladat van, de még nem találják; csak lassan, óvatosan mozdul minden.

Van feladat, nem is kevés, nem is könnyű, és velük van a tudás, a tapasztalás, sőt ennél is több: velük van a feltámadott Úr, velük van a Vigasztaló. Az ő erejével mehetnek, tehetnek csodát, mondhatják el szerte a világban az örömhírt. A mai történetben

Miért csodálkoztok? Ma is sokan ránk csodálkoznak, Krisztuskövetőkre. „Neked honnan van ehhez erőd? Te még oda is adsz, te még oda is elmész? Miért nem hagysz fel a templomba járással, annyi tragédia van az életedben, miért nem fekteted másba az energiádat? Azt hiszed, azért sikerült, mert imádkoztál? Te még tudsz hinni ennyi szörnyűség mellett, ami a világban van?”

Húsvét után ránk fér a mozdulás. Valamit megtanultunk a bört heteiben, nagyhét eseményeiben s abban, ahogyan a fehérből lila, a lilából fekete, majd a feketéből ismét fehér lett. Fehérvasárnap, fehér oltárterítő, tiszta lap. Arra írni kell valamit, arra le kell írni saját bizonyosságtételünket! Minden csodálkozó, minden kérdező, kételkedő felé. Rámutatni arra, akinek erejével mégis megyünk, akitől az a hit származik, amely bennünket is mássá tehet.

De van-e mit mondanom? Milyen volt a börtöm, de leginkább milyen volt az én húsvétom? Volt nekem húsvétom? Péter szánó szava valahogy felénk is hangzik: tudatlanságban éltünk. Sok dolgot cselekedtünk tudatlanságunk miatt. De nem élek-e abban mind a mai napig? Volt-e magamba néző pillanata a börtömnek, az életemnek? Van-e naponkénti megtérés húsvét elmúltával is, hittem-e a két fénylő alak szavának, hogy nincsen itt, mert feltámadt?! Örömhír-e ez számomra, tud-e erőt és biztatást adni a mindennapok harcában? A kételkedők és csodálkozók taborát erősítem még mindig, vagy finoman kibomló, újszülöttcsecsemőhitemmel botladozom a keskeny úton előre, az én Uram felé?

■ KECZKÓ SZILVIA

Imádkozzunk! *Feltámadt Krisztusunk! Te látod, tanultunk, igyekeztünk megtanulni a leckét. Kérünk, te tedd teljessé ezt bennünk, hadd válhassunk húsvét után a jó hír továbbadói, a te erőddel és bölcsességeddel szólva és cselekedve, hogy miközben csodálkozók győződnek meg hatalmadról, mi magunk is naponként erősödhessünk. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (április 28.) *Lássátok be, hogy csak én vagyok, nincsen Isten rajtam kívül! Én adok halált, és én adok életet, összezúzóok és gyógyítok, nincs, aki kezemből kimentsen.* 5Móz 32,39 (Mt 19,24–26; Jn 20,19[21–23]24–29; 1Pt 1,3–9; Zsolt 116) Egyszer valaki azzal háritotta el magától az Istenben való hitet, hogy szerinte az Ószövetségben Isten százezreket ölt meg, míg a sátán három-négy embert. Azzal válaszoltam neki, hogy minden életet Isten olt ki; az lehetetlen, hogy Isten az élet teremtését vagy a halált kiadná a kezéből. Minden esetben ő ad halált. Megalázó, ahogy elfogy az ember, ahogy egyre kiszolgáltatottabb. De biztató, hogy Jézus is elszenvedte a megalázó kínzásokat s a kereszthalált, hogy végül az el nem múlt életet is ő adja meg nekünk!

Hétfő (április 29.) *Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent.* Mt 5,8 (Préd 12,14; 1Móz 32,22b–32; Róm 14,1–2) Egyes kutatások azt térképezik fel, hol boldogabbak az emberek. Érdekes módon nem mindig a gazdagabb országokban. Például Erdélyben boldogabbak a magyarok, mint az anyaországban. Pedig anyagiak és lelki próbák tekintetében is több terhet hordoznak. A kutatók azt találták, hogy azért, mert céltudatosabbak, sokkal inkább érzik az életük értelmét. Legfontosabb célunk lehet Istennel találkozni, meglátni őt, eljutni hozzá. Ez olyan cél, amelyet hit által ebben az életben is elérhetünk, de az örökkévalóságban teljesebbé válik. A tisztaszívűség, egyenesesség, jellemesség mindenképpen a boldogság egyik forrása s az Istenhez való közeledés eszköze.

Kedd (április 30.) *Ne csapjátok be honfitársatokat! Féld Istenedet!* 3Móz 25,17 (Jn13,15; Jób 42,7–13[14–17]; Róm 14,13–23) Sok esetben gyülekezetünk tagjai is olyan dolgokat engednek meg maguknak, amelyek azt mutatják, hogy nincs istenfélelem. Becsapás, ármánykodás, játszmák. Azt látjuk, hogy az istenfélelem csökkenésével együtt gyors ütemben szaporodnak másfajta félelmek, fóbák. Félelem a bezártságtól, a tömegetől, a pánik megannyi, sokszor gyógyíthatatlan formája. Nem kifizetődő dolog elhagyni Isten tiszteletét, vagyis félelmét. Sokba kerül anyagilag, sokat veszítünk egészségünk tekintetében. Emberi kapcsolatok mennek tönkre, közösségek darabolódnak szét ilyen okok miatt. De leginkább az jár rosszul, aki figyelmen kívül hagyja Isten félelmét.

Szerda (május 1.) *Adjátok hálát az Atyának, aki alkalmassá tett titeket arra, hogy a szentek örökségében, a világosságban részesüljete.* Kol 1,12 (Préd 3,22; Ézs 66,6–13; Róm 15,1–6) Felszabadító öröme ad okot, hogy Isten tett alkalmassá az örök életre. Nem kell kérdeznünk Istent: „Most már elég jó va-

gyok? Alkalmas vagyok?” Mert Jézus tökéletes munkát végzett, amikor a kereszten megváltott minket, s magára vette a bűneinket. S ezért már nem kételkedő, félelmek közötti életet kell élnünk, hanem a hálaadás lehet a jellemző ránk. Urunk hálaadó életmódra hív el minket, amelyben nem azt vesszük észre, ami nincs, hanem ami van. A hálaadó embernek nincs feltétlenül több a zsebében, de a szíve bizonyára túlcordul, ha meggondolja, hányszor kapott irgalmat az Atyától, s ha arra gondol, hogy milyen örökség várja a mennyben.

Csütörtök (május 2.) *Semmit ne tegyetek önzésből, se hiú dicőségvágyból, hanem alázattal különbnek tartsátok egymást magatoknál.* Fil 2,3 (3Móz 19,32; Jn 17,9–19; Róm 15,7–13) Mindig van, amiben a másik jobb. Alapvetően zavarni szokott ez bennünket. Sajnos sokszor még házastársak is rivalizálnak egymással, pedig ott kimondottan áldás, ha észreveszem, hogy milyen jó képessége van a másinak egy bizonyos területen, hiszen egyek vagyunk, s egymásért vagyunk. Kisebrendűségi érzés jele az, amikor kifejezésre juttatjuk, hogy mi vagyunk a többek, különbek a másinál. Ugyanakkor van valami felemelően magasztos abban, amikor belül, a lelkünk mélyén úgy igazán átérezzük, hogy mennyi érték van a másik emberben, sőt sok területen több talentumot kapott, mint mi. Jó, amikor ez a felismerés nem zavar, hanem pozitív érzéssel tölt el!

Péntek (május 3.) *Én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.* Mt 28,20 (Ez 20,41–42; 1Pt 2,1–10; Róm 15,14–21) Talán az egyik legfontosabb üzenet, hogy Jézus mindvégig velünk marad. Nemcsak akkor van velünk, amikor jó hívők vagyunk, nemcsak akkor, amikor jól mennek a dolgaink, hanem a mélységekben is. Nemcsak akkor, amikor kézben tudjuk tartani a dolgainkat, hanem akkor is, amikor már nem tudunk magunkról, s át kell mennünk az élet és a halál mezsgyéjén. Akkor is, amikor ember már nem lehet mellettünk.

Szombat (május 4.) *Isten segítségével hatalmas dolgokat viszünk véghez.* Zsolt 60,14 (Kol 3,17; ApCsel 8,26–39; Róm 15,22–33) Sok hatalmas dolog van a világon, de talán saját magunk legyőzésénél nincs hatalmasabb. Több esetben hallottam olyan bizonyosságot, hogy valaki vele szemben ellenséges embernek valami nagyon szép, kedves dolgot mondott. Természetes reakciója abban a helyzetben valami durva odamondogatás lett volna, ám ehelyett megértő, udvarias szavak hagyták el az ajkát, s ezen ő volt a legjobban meglepődve. Isten munkája volt ez az ő szívében.

■ BARANKA MÁRIA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Nem jó a lelkésznek egyedül szolgálni... Képezzünk mellé munkatársakat!

Szakirányú gyülekezetimunkatárs-képzés Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda, Budapest

Egyházunk új képzési lehetőséget kínál a gyülekezeti élet következő területein:

- **Gyermekmunka – növekedő gyülekezet:** tartalmi ötletek, játékok, figyelemfenntartás, szervezés...
- **Ifjúsági munka – befogadó gyülekezet:** csoportalakítás, közösségépítés, eszközök, módszertan...
- **Szeretetszolgálat – gondoskodó gyülekezet:** a segítségnyújtás lehetőségei és határai, idősek és betegek látogatása, karitatív programok szervezése...
- **Gyülekezetmenedzsmet – felelős gyülekezet:** „jó sáfár” szemlélet, fenntartható gazdálkodás, pályázatfigyelés és -készítés...

A párhuzamosan – egy időben, de más teremben – zajló szakképzések mellett hitmélyítő, identitáserősítő **alapképzés** is része a programnak. A jelentkezők interaktív módon, élményszerűen dolgozhatják fel a Szentírás és hitvallásaink főbb tanításait.

Az előadók egyházunk országos irodájának szakemberei, gyülekezeti lelkészek és munkatársak.
A képzés gazdája: **Gáncs Péter**.

A képzések időpontjai és helyszíne: **2019. szeptember 21., október 19., november 16.; 2020. február 15., március 21. és április 18.**, szombatoként 9.30-tól 16.30-ig az országos iroda épületében (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.).

A képzés és az ebéd költségeit az országos egyház állja.
Az útiköltség a résztvevőt vagy a küldő gyülekezetet terheli.

Jelentkezés és bővebb információ a gyulmisz.lutheran.hu/gyulmunkatars linken.
Jelentkezni lelkési ajánlással lehet **május 20-ig**.

Evangelizációs és missziói gyülekezeti munkatársak képzése – Piliscsaba Béthel Evangélikus Missziói Otthon

- Evangelizációs és missziói ismeretek
- Biblikus, missziói, befogadó, családias gyülekezetépítés
- Lelkési és világi előadók

A tanfolyam gazdája: **Szeverényi János**.

A három hétvége időpontja péntek estétől vasárnap délig: **2019. május 24–26., november 8–10.; 2020. május 15–17.**

A részvétel – beleértve a szállást és az ellátást – ingyenes, az útiköltség a résztvevőt vagy a küldő gyülekezetet terheli.

Jelentkezés és bővebb információ az evmis@lutheran.hu címen. Jelentkezni lelkési ajánlással lehet **május 15-ig**.

Országos presbiterképző tanfolyam – Révfülöp Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ

- Bibliaismeret, egyházunk tanítása, története, élete és működése
- Előadások, megbeszélések, műhely-foglalkozások, áhítatok, közösségi programok
- Lelkési és világi előadók

A tanfolyam gazdája: **dr. Hafenscher Károly**.

A konzultációk időpontja péntek estétől vasárnap délig: **2019. szeptember 20–22., október 11–13., november 15–17.**

A részvétel – beleértve a szállást és az ellátást – ingyenes, az útiköltség a résztvevőt vagy a küldő gyülekezetet terheli.

Jelentkezés és bővebb információ a revfulop@lutheran.hu címen. Jelentkezni lelkési ajánlással lehet **május 20-ig**.

Lélekkel, ismerettel

Magyarországi
Evangélikus Egyház
Technikai
szám: **0035**

Az egyházi mellett civil 1%-odról se feledkezz el,
gondolj az evangélikus alapítványokra!

Minden adózó **2019. május 20-ig** juttathatja el felajánlását az adóhatósághoz.

További információk: egyszazalek.lutheran.hu

